

CHRISTOPHER
MARLOWE

MALTALI YAHUDİ

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN: ÖZDEMİR NUTKU

HASAN ÂLÎ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

CHRISTOPHER MARLOWE
MALTALI YAHUDİ

ÖZGÜN ADI
THE JEW OF MALTA

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN
ÖZDEMİR NUTKU

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2015
Sertifika No: 29619

EDİTÖR
ALİ ALKAN İNAL

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
NEBİYE ÇAVUŞ

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

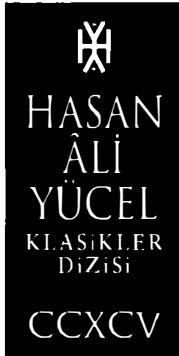
1. BASIM, EKİM 2016, İSTANBUL

ISBN 978-605-332-863-6 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
YAYLACIK MATBAACILIK
LİTROS YOLU FATİH SANAYİ SİTESİ NO: 12/197-203
TOPKAPI İSTANBUL
(0212) 612 58 60
Sertifika No: 11931

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks. (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr

CHRISTOPHER MARLOWE

MALTALI YAHUDİ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
ÖZDEMİR NUTKU

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

Oyun Üzerine

Maltalı Yahudi büyük bir olasılıkla 1590 yılında yazılmıştır. Machiavel'in prologdaki sözlerinde 1588'de öldürülen Guise Dükü'ne¹ gönderme vardır.

*Her ne kadar Machiavel öldü sansa da bütün dünya,
Onun ruhu Alplerin üzerinden uçup geldi buraya,
Çoktan ölmüş olan Guise de Fransa'dan buraya geldi,
Ülkesini yakından görmek, eğlenmek için dostlarıyla.*

Oyun ilk kez Lord Strange'ın Adamları topluluğu tarafından 26 Şubat 1592'de The Rose Tiyatrosu'nda temsil edilmiş ve kayda girmiştir. *Maltalı Yahudi* çok tutulmuş ve 1596 yılına kadar otuz altı kez oynanmıştır. Bu oyun farklı biçimlerde Ben Jonson'un *Volpone*'yi ve Shakespeare'in *Venedik Taciri* ile *Othello*'yu yazmasına neden olmuştur diyebiliriz. Oyun ancak 1633'te Quarto olarak basılmıştır.

Marlowe *Maltalı Yahudi*'yi Thomas Kyd ile paylaştığı odasında Edward Alleyn için yazmıştır. Baştaki ithafı ve iki prologu yazan Thomas Heywood, oyunun başkışisi Barabas'ı Edward Alleyn'in canlandırdığını ve onunla bu karaktere renk kazandırdığını şöyle anlatır:

1 Guise Dükü 1572 yılında St. Bartholomew günü Fransız Protestanların katledilmesinde başı çekmiş ve 1588'de Fransa Kralı III. Henri'nin emriyle öldürülmüştür.

*Bu Yahudi ötekilerle birlikte kazandı
Eşsiz itibarmı, (hiç hata etmeden)
Görünüşünü değiştirmede Proteus'la
Ve o kadar farklı farklı konuşur ki
Konuşmada usta Roscius'un diliyle
Aynı sıraya koyabiliriz kolayca.²*

Marlowe'un üniversiteden mezun olduktan dört yıl sonra yazdığı bu oyun öncekiler gibi kitabı değildir. Öğrenciliği sırasında yazdığı *Timurlenk*'te gördüğümüz aksiyonu durduran uzun operavari pasajlar kaybolmuş, onun yerini dramatik aksiyonu ileri götüren özellikler almıştır; tiratlar *Timurlenk*'te izlediğimizin yarı uzunluğundadır; seyirciyle ya da kendi kendine konuşmalar ve tersinlemeler artmıştır. Kısacası, Marlowe'un oyunları üniversite kültürünün yüksek yazınsal özellikleri ile başlamış, tiyatro sahipleri ve oyuncularla deneyim kazandıktan sonra daha halka yönelik bir niteliğe bürünmüştür.

Malta Yahudi'nin ne yazınsal bir kaynağı vardır, ne de tarihsel. Yalnızca Lonicherus'un *Chronicles of the Turks* (*Türklerin Tarihi*) adlı eserinden manastırın havaya uçurulması olayını almıştır. Ayrıca Fernand Braudel'in *The Mediterranean and the Mediterranean World in the Age of Philip II* (*Akdeniz ve II. Philip Döneminin Akdeniz Dünyası*) o çağın ülkeleri arasındaki karmaşık ilişkiler ve Malta'nın tekrar tekrar Türkler tarafından kuşatılması konusunda ona yol gösterici olmuştur.

Rönesans Avrupası'nın kültür haritasında Marlowe'un başkişisi Yahudi Barabas, Katolik engizisyonu nedeniyle İspanya'dan kaçan ve birçok ülkeye dağılan Yahudilerden biridir. Hristiyan Avrupa ülkelerine göç etmek isteyen Yahudilerin önüne sürülen şart Hristiyan olmalarıydı. Bir kısmı Hristiyan olmuştu, büyük bir bölümü ise din değiştirmeyi

2 Thomas Heywood'un Cock-Pit Sahnesi için yazdığı prolog.

şart koşmayan Osmanlı İmparatorluğu'na sığınmıştı. Malta da bu yönden serbest bölge gibiydi. Barabas'ın Hristiyanlara olan büyük düşmanlığı soydaşlarının İngiltere ve Venedik dışındaki Avrupa ülkelerinde din değiştirmeye zorlanmış olmalarıydı. İngiltere'de püriten William Prynne, Yahudilerin casus olabileceği üzerinde duruyordu.

Maltalı Yahudi Barabas, serbest dolaşan, sadece kendine sadık kalan, bir bu yana bir o yana casusluk yapanları simgeler. Barabas, kölesi İthamore'a övünürken bunu şöyle anlatır:

*Ve Fransa ile Almanya arasındaki savaşta,
V. Charles'a yardım eder görünüp
Dost düşman herkesin arkasından dolap çevirdim. (II/3)*

O hiç kimseyi sevmez, herkesten ne çıkarı olacağına bakar. Önce Malta'yı ele geçirmeleri için Türklere yardım eder, sonra yine çıkar sağlamak için Maltalılara yardım edip Türkleri tuzağa düşürür.

İncil'deki Barabbas Yahudilerin İsa yerine serbest bıraktıkları bir hırsız ve katildi. Hristiyanlara göre manevi değerler yerine maddi çıkarlara yönelen "Yahudi seçimi"nin simgesiydi. Marlowe, Barabas'ı alegorik figür olarak "hırs ve tamah" kavramı üzerine oturtmuştur. Oyunun açılış sahnesinde Barabas bir yığın altının önüne oturmuş saymaktadır; mücevherlerini, paha biçilmez taşlarını bir bir eline alıp yerine koymaktadır. Ona göre tüccarlar:

*Ticaretlerini bir sisteme oturtmalıdır,
Böylece servetleri arttığında,
Sınırsız zenginliklerini
Böyle küçük bir odada saklayabilsinler. (I/1)*

Hristiyanlar için Barabas'ın bu alegori yoluyla gösterilen mecazının manevi anlamı İsa'nın Meryem Ana'nın rahmin-

deki durumudur. “Çakıl taşı büyüklüğündeki paha biçilmez inci” de günahkârların nedamet getirmelerini sağlayan İsa’nın kendisidir.

Maltalı Yahudi’deki bu dinsel göndermeler pek anlaşılabilir. Marlowe bu oyunda dinsel göndermelerin edebî anlamını araştırır. Barabas’ta maddi zenginlik manevi zenginliğin yerini almıştır, onun dini imanı paradır. Onu ilgilendiren yalnızca küçük bir odada biriken sonsuz zenginliktir. Barabas, *İncil*’deki Barabbas değildir, daha çok o dönemde Yahudilere ilişkin kanıdan hareketle yaratılmıştır. Bu kanı yalnızca Orta Çağ’dan kalma antisemitizm değildi, XVI. yüzyılda var olan daha büyük bir korkudan kaynaklanıyordu: Hristiyanlığı kabul etmiş, ama gizlice eski dinlerini sürdüren Avrupa’daki Yahudilerin Türklere casusluk yaptıklarından kuşkulanılıyordu. Onlara güvenilmezdi, onlar alttan alta sünnetli akrabalarına çalışıyorlardı. Özellikle İngiltere’de Elizabeth rejimine karşı oldukları düşünülüyordu.³

Türk şehzadesi Malta’nın Hristiyan valisinden zamanında ödenmeyen vergiyi istediği zaman, Vali Ferneze bu parayı zengin Yahudilerden toplar. Evi de dâhil olmak üzere, en büyük meblağ Barabas’tan alınır. Evi bir manastıra dönüştürülür. Barabas aşağılayıcı bir soruyla vali ve şövalyelerin bu kararına karşı çıkar:

*Çalacak mısınız yani mallarımızı?
Hırsızlık mı dininizin temel kuralı? (I/2)*

Barabas’ın servetine çoğunluğu kurtarmak için el konduğunu söyleyen Vali Ferneze’nin daha sonraki sözleri Yahudi başkâhin Kayafa’nın İsa hakkındaki sözlerini andırır:

*Çoğunluğun yararı için bir kişinin feda edilmesi,
Birçok kişinin bir adam için mahvolmasından iyidir. (I/2)*

3 Bkz. David S. Katz, *The Jews in the History of England 1485-1830*, Oxford 1994.

Hristiyanlara göre Yahudiler toprak sahibi olmaktan çok para sahibi olmak isterler, bunun için de ülkenin ihtiyacı olduğu dar zamanlarda paralar Yahudilerden çıkmalıdır. Barabas bu oyunda töreci oyunlardaki “hırs” ve “tamah”ın temsilcisidir. Ferneze de ilk Rönesans prenslerinin Yahudi tüccarları ve tefecileri sağmal inek gibi görmeleri anlayışını sürdürmektedir. Malta yönetimindeki Hristiyanlar Osmanlı padişahına ödenecek parayı Yahudilerden toplarlar. Hristiyan düşmanı Barabas’ın çeşitli yollardan edindiği servet çoğunluğun iyiliği için kullanılır, Maltalı Hristiyanları Türklerin elinden kurtarır.

Barabas’ın kızı Abigail günah çıkarırken, valinin oğlu Lodowico ile onun canıger arkadaşı Mathias’ı babasının kıskançlık yüzünden birbirine düşürdüğünü ve bir düello düzenleyip ikisini birbirine öldürttüğünü itiraf eder. Barabas ile ikiyüzlü keşiş arasındaki karşılaşma sahnesi ilginçtir. Katoliklerin günah çıkarırken söyledikleri açıklanamayacağı için, keşiş Barabas’ı nasıl suçlayacağını bilemezken, Barabas duruma çok iyi bir kulp takar:

KEŞİŞ BARNARDINE

İşlediğin –

BARABAS

Zina mı? Ama başka bir ülkedeydi;

Hem sonra o kadın da öldü zaten. (IV/1)

Burada Barabas’ın şeytani zekâsı, ironik tutumu gayet net ortaya çıkar. Önce Hristiyan olmak istediğini ima eden sözler söyler:

Ah kutsal keşişler,

Günahlarımın yükü ağır geliyor ruhuma.

Yalvarırım, söyleyin bana,

Hristiyan olmak için artık çok geç değil mi? (IV/1)

Daha sonraki sözleriyle onu suçlamak için gelen keşişleri tamamen avucunun içine alır:

BARABAS

*[...] Bu kentlerin bankalarında,
Çok miktarda birikmiş param yatıyor.
Bunların tümünü bir manastıra bağışlayacağım,
Yeter ki vaftiz edilip orada yaşayayım.*

KEŞİŞ JACOMO

İyi yürekli Barabas, bizim manastıra gel!

KEŞİŞ BARNARDINE

Hayır, olmaz, iyi yürekli Barabas, bizim manastıra gel!

(IV/1)

Keşişlerin kaderi de böylece belli olur. Barabas'ın eline onları ortadan kaldırmak için iyi bir fırsat geçmiştir. Onları şöyle ya da böyle susturacaktır. Keşiş Jacomo daha önce öldürülüp bir iskemleye oturtulmuş olan Keşiş Barnardine'e yoluna çıktı diye değneğiyle vurur. Barnardine yere düşer. Barabas, onu keşişi öldürmekle suçlar. Keşiş Jacomo'nun hayatı da darağacında son bulur.

Barabas, kölesi Ithamore yankesici Pilia-Borza ile fahişe Bellamira'nın pençesine düşünce kendi dengine uygun bir hasımla karşılaşır. Yankesici ile Bellamira, Barabas'ın serveti hakkında sorular sorar, Bellamira'ya âşık olan Ithamore şakımaya başlar ve onlar için Barabas'tan para ister. Daha sonra Pilia-Borza doğrudan Yahudiye gidip tehditle para alır. IV. Perde, 4. Sahne'de Bellamira, Pilia-Borza ve Ithamore'un yaşadıkları yere kılık değiştirmiş olarak gelen Barabas kendini ünlü bir çalgıcı olarak tanıtır. Lavtayla onlara çeşitli melodiler çalar. Şapkasının üstünde zehirli çiçekler vardır. Bu çiçekleri Bellamira'ya sunar, bir süre sonra bu üçü de öbür dünyaya geçer. Barabas, yoluna çıkan herkesi kolayca ve kendi hiç zarar görmeden ortadan kaldıran bir katildir. Ama sonunda hazırladığı tuzağa kendi düşecektir.

Daha önce de belirttiğimiz gibi Barabas herhangi tarihsel bir kişilikten alınmamıştır, adı *İncil*'deki hırsız ve katil Barabbas'tan esinlenmiştir. Diğer karakterlere gelince: Abigail, *İncil*'de "babasının neşesi" olarak geçer, *Tevrat*'ta Hristiyanlığı kabul eden Yahudilerin arketipidir. Ithamore adının da *Tevrat*'ta anılan Aaron'un oğlu Ithamar'dan alınmış olması olasıdır. Malta Şövalyeleri'nin başı Vali Ferneze, Rönesans'ın tanınmış İtalyan ailelerinden olan Farnese'den alınmış olabilir. Selim, Kanuni Sultan Süleyman'ın Hürrem Sultan'dan olma oğluydu. Sarışın, mavi gözlü, orta boylu bir şehzadeydi. Sonradan II. Selim olarak tahta geçmiştir. Ancak Calymath adı Marlowe tarafından uydurulmuştur, Şehzade Selim'in böyle bir lakabı yoktur. Pilia-Borza İtalyanca yankesici anlamına gelen "pigliaborza"dan türetilmiştir. Bellamira İtalyanca güzel görünen anlamındadır.

Christopher Marlowe'un yirmi altı yaşındayken yazdığı bu oyunun birçok boşluğu ve açmazı vardır. Ama oyun iyi bir yönetmenin oyun düzeniyle çok başarılı olabilir. Yazarın yarattığı Barabas karakteri aşırı uçta bir kötülük simgesidir. Shakespeare'in Shylock'unda izlediğimiz insani yanı yoktur. Shylock'a her şeye rağmen sempati duyulabilir, ona bazı noktalarda hak verilebilir. Ama Barabas'a böyle bir duygu beslemek olanaksızdır; çünkü o kötünün kötüsü bir adamdır. Tek bir iyi yanı yoktur.

Özdemir Nutku, 2013

Kısa Kaynakça

- BEVINGTON, David (ed.), RASMUSSEN, Eric (ed.), *Doctor Faustus and Other Plays: Tamburlaine, Parts I and II; Doctor Faustus, A- and B-Texts; The Jew of Malta; Edward II*, Oxford University Press, 2008.
- CHAMBERS, E. K., *The Elizabethan Stage*, 4 cilt, Oxford at the Clarendon Press, 1923.
- CLARK, Sandra (ed.), *Shakespeare Dictionary*, Penguin Books, 1999.
- COLE, Douglas, *Suffering and Evil in the Plays of Christopher Marlowe*, Princeton Univ. Press, 1962.
- FOX, John, *Book of Martyrs and the Acts and Monuments of the Church*, II, (1563), Kessinger Publishing, 2003.
- FRIEDENREICH, K. (ed.), GILL, R. (ed.), KURIYAMA, C. B. (ed.), "A Poet and a filthy Play-maker": *New Essays on Christopher Marlowe (AMS Studies in the Renaissance)*, Ams Pr Inc, 1988.
- HATTAWAY, Michael, *Elizabethan Popular Theatre: Plays in Performance*, 1982.
- KATZ, David S., *The Jews in the History of England 1485-1850*, Oxford University Press, 1994.
- LEECH, Clifford, *Christopher Marlowe: Poet for the Stage (Ams Studies in the Renaissance)*, Prentice Hall Publ., 1978.
- _____, *Marlowe: A Collection of Critical Essays*, Prentice Hall Publ., 1965.

- LEVIN, Harry, *The Overreacher. A Study of Christopher Marlowe*, Cambridge / Harvard Univ. Press, 1952.
- NUTKU, Özdemir, *Shakespeare Sözlüğü*, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2013.
- ONIONS, C.T., *A Shakespeare Glossary*, [genişletilmiş basım, ed. EAGLESON, Robert D.], 1986.
- PARTRIDGE, Eric, *Dictionary of Historical Slang*, Routledge, Abingdon Oxford, 1982.
- RIGGS, David, *The World of Christopher Marlowe*, Faber and Faber Publ., Londra 2004.
- ROMANY, Frank (ed.), LINDSAY, Robert (ed.), *Christopher Marlowe. The Complete Plays*, Penguin Books, Londra 2003.
- SHEPHERD, Simon, *Marlowe and the Politics of the Elizabethan Theatre*, 1986.
- TILLEY, M. P., *A Dictionary of the Proverbs in England in the Sixteenth and Seventeenth Centuries*, 1950.
- URRY, William, *Christopher Marlowe and Canterbury*, Faber & Faber Publ., Londra 1988.
- WEIL, Judith, *Christopher Marlowe: Merlin's Prophet*, Cambridge Univ. Press, 1977.
- WILSON, F. P., *Marlowe and the Early Shakespeare*, Clarendon Press, 1953.
- WOODBIDGE, Linda, *Women and the English Renaissance*, Urbana 1986.
- ZUCKER, David H., *Stage and Image in the Plays of Christopher Marlowe*, Longwood Press, 1972.

Makaleler

- BABB, Howard S., "Policy in Marlowe's *The Jew of Malta*", *English Literary History*, XXIV., Baltimore, 1957.
- CARTELLI, Thomas, "Shakespeare's Merchant, Marlowe's Jew: The Problem of Culture Difference", *Shakespeare Studies*, 20, 1987.

- FREER, Coburn, "Lies and Lying in The Jew of Malta", *A Poet and a filthy Play-maker": New Essays on Christopher Marlowe*, 1988.
- LINDLEY, Arthur, "The Unbeing of the Overreacher: Proteanism And The Marlovian Hero", *Modern Language Review*, 84, 1989.
- WITKOWSKI, Georg (ed.), "Faust, Briefe, die neueste Literaturbetreffend", *Lessings Werke*, III. cilt, Leipzig und Wien (tarihsiz).

Gray's Inn'deki¹ Değerli Dostum
Thomas Hammon Beyefendiye
İthafname²

Usta yazar Marlowe tarafından yazılan, ilerlemiş yaşında sahneye çıkması istenen aktör Alleyn'in Yahudi rolünü ustaca canlandığı ve tarafımdan saraya sunulan, Cock-Pit'te³ temsil edilen bu oyunu eklediğim Prolog ve Epilog ile birlikte size sunuyorum. Yeni baskıya girecek olan bu oyunu bir oyunun süsü olan ön yazısız bırakmaya içim elvermedi. Uzun zamandır tanıdığım bütün beyefendiler arasında bildiğim kadarıyla, bilgisizliği herkesten daha doğru bir şekilde değerlendirebilecek ya da hak edene hakkını sizin kadar verebilecek biri bulunmadığından, bu oyunu size adamayı doğru buldum. Efendim, bugüne kadar nazik hamiliğinizle bazı oyunlarımı onurlandırarak beni çok sevindirmiştiniz. Umarım kabul etme lütfunda bulunacağınız bu oyun, benim sunduklarımdan en kötüsü olmaz. Bunu kimse sizin kadar doğru değerlendiremez. Aklıma bundan daha iyi bir yeni yıl

-
- 1 Londra'da dava vekilleri ve yargıçların dört meslek kuruluşundan biridir.
 - 2 Dava vekili Thomas Hammon'a 1633 baskısı için Thomas Heywood tarafından yazılan ithaf yazısıdır. Heywood oyunun 1632 temsili için yazdığı prolog ve epilogu da bu ithaf yazısına eklemiştir.
 - 3 Cock-Pit, Drury Lane'de bir özel tiyatroydu, The Phoenix olarak da bilinirdi.

armağanı gelmedi. Bu yüzden bu oyunu değişmeyen minnettarlığımın devamı olarak kabul edin, her zaman olduğu gibi daima hizmetkârınız olarak kalacak olan,

Tuissimus,⁴
Thomas Heywood⁵

4 Tuissimus (Lat.): Tamamen sizin.

5 Thomas Heywood (yaklaşık 1570-1641), o dönemin tutulan bir oyun yazarıydı. Birçok oyunu arasında en tutulanları *Lucrece'e Tecaviizin Tragedyası*, *Cateline Suikastı*, *Nezaketle Öldürülen Kadın*'di.

Sarayda Sunulan Prolog

Merhametli ve yüce kralımızla kraliçemiz,
(Şimdi moda olan diğer oyunlar arasından seçip)
Yıllar önce yazılan bu oyunu size sunmaya cüret ediyoruz
Ve o yıllarda bir benzeri olmadığı söylenen bu oyun için
Naçizane af diliyoruz.
Öykümüz Maltalı zengin ve meşhur bir Yahudi üzerine.
Onun bütün yapıp ettikleriyle
Tam bir Machiavel¹ olduğunu göreceksiniz.
Birçok yargılamadan geçen bu adam,
Yönelmek için sizin soylu kulaklarınıza
En sonunda geldi huzurunuz.
Haz versin size, hüküm sizin, kusur bizim olsun,
Bunu yazan kalem üne kavuşsun.

¹ Niccol  Machiavelli (1469-1527), Floransalı düşünür, devlet adamı, asker-i stratejist, *Hükümdar* adlı eserinde  ne sürdüğü görüşler nedeniyle adı olumsuz ve ilkesiz bir politik hırsın sıfatı haline gelmiştir.

Sarayda Sunulan Epilog

Pek heybetli efendimiz, bizim kaygımız,
Günah kadar kötü olan sıkıcılıkla
Soylu sabrınızı taşırmamız.
Eğer böyleyse eğilerek önünüzde af dileriz;
Kulağınızı ya da gözünüzü incittikse,
Biz sadece başkasının yazdığını oynar ve söyleriz.

Cock-Pit Sahnesi İçin Prolog

Bu sahnede oyunumuz nasıl olur bilemeyiz;
Ama bu oyunu çağın en iyi ozanı yazdı,
Maltalı Yahudi'yi yaratıp ortaya çıkardı,
Hem sonra en iyi oyuncularla¹ canlandırıldı.
Yazar Hero ve Leander'le² hafızalara kazındı,
Timurlenk'le³ doruğa tırmandı,
Bu Yahudi ötekilerle birlikte kazandı
Eşsiz itibarını, (hiç hata etmeden)
Görünüşünü değiştirmede Proteus'la⁴
Ve o kadar farklı farklı konuşur ki
Konuşmada usta Roscius'un⁵ diliyle
Aynı sıraya koyabiliriz kolayca.
Bugünkü Yahudimiz de layıkıyla oynayınca,
Ne onun⁶ yeteneğinden nefret edin,
Ne de daha iyi oynamak için sarf ettiği çabadan,
Çünkü alçak gönüllüdür. Bütün istediği
(O da bazı dostlarının ısrarıyla) iyi oynamak sadece.
Çalıştığı rolü en iyi şekilde oynayacaktır
Ve engellenmezse elinden geleni yapacaktır.

1 Edward Alleyn.

2 Marlowe'un tamamlanmamış epik şiiri.

3 Marlowe'un en iyi eserlerinden biri olarak değerlendirilen oyun.

4 Denizlerin ve ırmakların dalgalarını yöneten, denizdeki yaratıkların bekçisi, her kılığa girebilen tanrı.

5 Quintus Roscius Gallus (yaklaşık MÖ 126-62), Romalı ünlü oyuncu.

6 Oyunun ikinci oynanışında Barabas'ı canlandıran aktör Richard Perkins.

Cock-Pit Sahnesi İçin Epilog

Uğraşsaydık Pygmalion'un¹ heykelini yaparmış
Ya da Apelles'in² resimlerini tamamlarmış gibi,
Kuşkusuz utanç verici olurdu sonucu.
Oyuncumuz kesinlikle yapmadı bunu;
O sadece işini yaptı, daha fazlasını değil.
Düşünmeyin bu oyun için bir ödül konuştuğunu,
Ne iddiaya girişildi, ne de bahse girildi.
Tek isteği sizden duyacağı bir aferin, pekiyi.

1 Kendi yaptığı kadın heykeline âşık olan Kıbrıslı efsanevi heykeltıraş.

2 MÖ IV. yüzyılda yaşamış antik dönemin en büyük ressamı.

Kişiler

MACHIAVEL	
BARABAS	Maltalı Yahudi
İKİ TÜCCAR	
ÜÇ YAHUDİ	
FERNEZE	Malta valisi
MALTA ŞÖVALYELERİ	
SUBAYLAR	
CALLAPINE	
TÜRK PAŞALARI	
CALYMATH	Şehzade Selim
ABIGAIL	Barabas'ın kızı
KEŞİŞ JACOMO	
KEŞİŞ BARNARDINE	
BAŞRAHİBE	
İKİ RAHİBE	
MATHIAS	Katherine'nin oğlu
LODOWICK	Ferneze'nin oğlu
MARTIN DEL BOSCO	İspanyol amirali
ITHAMORE	Türk köle
KÖLELER	
KATHERINE	Mathias'ın annesi
BELLAMIRA	Kibar bir fahişe
PILIA-BORZA	
GÖREVLİLER	
UŞAKLAR	
YENİÇERİLER	
BİR HABERCİ	
MARANGOZLAR	

[Prolog]

(*Machiavel* [girer.])

MACHIAVEL¹

Her ne kadar Machiavel öldü sansa da bütün dünya,
Onun ruhu Alplerin üzerinden uçup geldi buraya,²
Çoktan ölmüş olan Guis de Fransa'dan buraya geldi,
Ülkesini yakından görmek, eğlenmek için dostlarıyla.
Benim adım nefret uyandırabilir bazılarında,
Ama sevenlerim onların sivri dillerinden korur beni,
Bilsinler ki ben Machiavel'im,
Kulak asmayın onlara da sözlerine de,
Benden en çok nefret edenler hayrandırlar bana.
Kitaplarım aleyhinde açıktan açığa konuşsalar bile
Yine de gizliden gizliye okurlar kitaplarımı,
Ele geçirmek için Papalık tahtını,
Yükseklere tırmanmaya çalışan müritlerim zehirler onları.
Din ıvır zıvırdır, çocukça bir şeydir bana göre,
Benim için cahillik günahdır sadece.
Havalanan kuşlar ortaya çıkarır geçmişin katliamlarını!³

-
- 1 Marlowe, Machiavelli'yi töreci oyun tipi bir anlatıcı olarak oyuna dâhil etmiştir.
 - 2 Oyunun mekânı Malta olsa da İngiltere kastediliyor.
 - 3 Büyük bir olasılıkla Antik Yunan ozan Ibycos'un öldürüldüğünün turlarının havalanmasıyla anlaşılmasına bir göndermedir. Marlowe burada dindarlıkla cinayetlerin önüne geçilemeyeceğini ironik bir biçimde ifade etmektedir. Başka bir açıklama da doğal rekabette hayatta kalabilmek için öldürmenin kaçınılmaz olduğu düşüncesidir.

Utaniyorum aptalca laflar işitmekten,
Çoğu taht üzerinde verasetten söz eder;
Nasıl bir hakkı vardı Caesar'ın imparatorluk üzerinde?
Kralları güç kral yapardı, yasaları mutlaktı,
Draco'nun yasaları⁴ gibi hepsi kanla yazılmıştı.
Sağlam bir kale için⁵ bilgiden daha önemlidir güç –
Phalaris⁶ şu düstura uysaydı, tunçtan boğa içinde
Haykırmazdı kimi büyüklerin kıskançlığını.
Kıt zekâlıların acımasındansa, razıyım kıskanılmaya!
Ama hazır mıyım şimdi gitmeye?
Hayır, ders vermek için gelmedim Britanya'ya,
Keseleri ağzına kadar dolu olduğu için sırtan
Bir Yahudinin trajedisini göstereceğim size,
O parayı toplayamazdı uymasaydı dediklerime.
Dileğim sadece şu: Hak ettiği gibi değerlendirin onu.
Sakin suçlamayın benim yanıımı tuttu diye.
(Çıkar.)

-
- 4 MÖ 621'de Drakon'un Atina için yazdırdığı yasa çok acımasızdı, şiddet üzerine kurulmuştu.
- 5 Machiavelli, *Savaş Sanatı* ve *Hükümdar* adlı kitaplarında bir kalenin nasıl olması gerektiği üzerinde durmuştur.
- 6 MÖ VI. yüzyılda yaşamış olan, zalimliği ile ünlü Sicilya tiranı. Kurbanlarını tunçtan yapılmış bir boğanın içine koyup yaktırdığı, kendisinin de aynı şekilde öldürüldüğü rivayet edilmiştir.

I. Perde

1. Sahne

*(Barabas muhasebe odasına girer.⁷
Önünde altın yığmaları durmaktadır.)*

BARABAS

Böylece koyduğum sermayenin üç katı geri geldi
İran tekneleriyle, artık risk kalmadı,
Ticaret güvenle tamamlandı.
İspanyol yağlarıyla Yunan şaraplarımı alan,
Samnitler⁸ ve Uzlulara⁹ gelince,
Şuraya kaldırdım onların değersiz gümüş paralarını.
Lanet olsun bu çerçöpü saymak zahmetine!
Eksik olmasın cömertçe ödeyen,
Ticareti altın paracıklarla yapan Araplar,
Böylece bir günde kolayca kazandığı,
Ömür boyu geçindirebilir insanı.
Meteliğe el sürmemiş yoksul bir âdembaba
Mucize sanırdı bu kadar parası olsa;
Oysa çelik kuşaklı sandıkları dolu olan,

7 Elizabeth dönemi tiyatro yapısına göre, muhasebe odası sahnenin gerisin-deki önü perdeli bir yerdir. Machiavel sözlerini bitirdikten sonra, çıkma-dan perdeyi açmış ve Barabas'ı göstermiş olabilir.

8 İlk Çağ'da İtalya'da yaşamış bir kavim. Birçok savaştan sonra Romalılarla karışmışlardır.

9 Uz, Eyüp'ün ülkesi; bkz. *Tevrat*, Eyüp 1:1.

Hayatı boyunca para saymaktan
Parmak uçları nasır bağlayıp yorgun düşen kişi,
Gönülsüzdür o yaşta böyle çalışmaya
Ve bir altın için ölesiye ter dökmeye.
Şu değerli, saf madenlerle ticaret yapan,
Hint madenlerinin tüccarlarını verin bana;
Doğunun dağlarında fütursuzca servetine servet katan,
Evinde çakıl taşı büyüklüğünde
Yığınla paha biçilmez incisi olan,
Bunları para ödemededen alan,
Ama ağırlığınca tek tek satan Mağribîyi de –
Keseler dolusu yanardönerli opalleri,
Safirleri, ametistleri, lalleri, topazları,
Çimen yeşili zümrütleri,
Nefes kesen yakutları, göz kamaştıran elmasları,
Az bulunur değerli taşların isterim hepsini.
Bu taşların özel bir değeri vardır,
Bu kırattaki taşlar bunalımlı zamanların kurtarıcısıdır,
Yüce kralları esaretten kurtaran fidyedir.
Burası servetimi sakladığım depo;
Bence akıllı başında olan tüccarlar,
Sıradan tüccarların tersine,
Ticaretlerini bir sisteme oturtmalıdır,
Böylece servetleri arttığında,
Sınırsız zenginliklerini
Böyle küçük bir odada saklayabilsinler.
Bakalım rüzgâr şimdi nereden esiyor?
Yalıçapkınının gagası ne tarafı gösteriyor?
Demek doğuyu ha?
Bakın, nereye doğru rüzgârgülü!
Güneydoğuya. Umarım Mısır ve civarındaki adalara¹⁰
Gönderdiğim gemilerim
Ulaşmıştır Nil Nehri'nin dolambaçlı kıyılarına;

10 Kıbrıs ve Girit.

Baharat ve ipek yüklü gemilerim de
İskenderiye'den yelken açmış,
Seyrediyordur Akdeniz'de, Girit sularından Malta'ya.
Bu gelen de kim?

(*Bir [Birinci] Tüccar girer.*)

Merhaba.

BİRİNCİ TÜCCAR

Barabas, gemilerin güvenle ulaştı Malta'ya;
Tüccarların hepsi salimen eriştiler mallarıyla;
Sana sormak için yolladılar beni de,
Onları gümrükten bizzat geçirecek misin diye.

BARABAS

Gemilerin de, değerli malların da güvende olduğunu
söylemedin mi?

BİRİNCİ TÜCCAR

Evet, öyle dedim.

BARABAS

O zaman git söyle onlara, çıkarsınlar malları rıhtıma,
Gerekli evrakı da alsınlar yanlarına.
Sanırım gümrükteki itibarım
Yeterli olacaktır ben oradaymışım gibi.
Malları taşımak için altmış deve, otuz katır
Ve yirmi araba ayarla.
Peki ama sen benim kaptanım değil misin,
Yetmiyor mu kredin bunlara?

BİRİNCİ TÜCCAR

Tek başına gümrük vergisi bile çok tutuyor,
Miktarı kentteki birçok tüccarın varlığından da çok,
Bu yüzden efendim, benim kredimi de fazlasıyla aşiyor.

BARABAS

Be adam, seni Maltalı Yahudinin gönderdiğini söyle,
Barabas'ı tanımayan var mı sanki içlerinde?

BİRİNCİ TÜCCAR

Gidiyorum.

(*Tam gidecekken.*)

BARABAS

Neyse ki, bir şeyler sağ salım ulaşabilmiş –
Bayım, sen gemilerimden hangisinin kaptanısın?

BİRİNCİ TÜCCAR

Speranza'nın efendim.

BARABAS

Peki, İskenderiye'deki gemimi görmedin mi?
Mısır'dan ya da Kahire'den gelmiş olamazsın,
Ama Nil nehrinin denize karıştığı yerden,
İskenderiye'den geçmek zorundasın.

BİRİNCİ TÜCCAR

Ne gördüm ne de sorup soruşturdum.
Ama bazı denizcilerden duydum:
Şaşıp kalmışlar böylesine zayıf bir tekneye
Değerli mallar yükleyip uzaklara göndermenize.

BARABAS

Hıh, ne de çok biliyorlarmış!
O gemiyi ve ne kadar dayanıklı olduğunu ben bilirim.
Ama artık sen git de boşalt gemiyi,
Adamıma söyle konşimentoyu getirsin bana.
[[*Birinci Tüccar çıkar.*]]
Hâlâ merak ediyorum şu gemiyi.
(*İkinci Tüccar girer.*)

İKİNCİ TÜCCAR

Merak etme Barabas İskenderiye'deki gemini,
Malta limanına demir attı zengin yüküyle,
Altın ve inci işlemeli İran ipeklileriyle.

BARABAS

Ne oldu da Mısır'dan yola çıkan
Diğer gemilerle birlikte gelmediniz?

İKİNCİ TÜCCAR

Efendim, onlara rastlamadık ki.

BARABAS

Yağ ve başka şeyler almak için
Girit'e uğramış olmalılar.

Ama onların yardımını almadan
Bu kadar uzaktan gelmeniz büyük hata.

İKİNCİ TÜCCAR

Efendim, bize İspanyol gemileri eşlik etti;
Üç mil bile uzaklaşmadılar yanımızdan;
Türk kadırgalarının peşindeymişler.

BARABAS

Evet, Sicilya'ya gidiyorlardır.
Neyse, şimdi git, adamlarıma ve tüccarlara
Hemen hazırlanıp karaya çıkmalarını söyle,
Sen de yükün boşaltılmasını denetle.

İKİNCİ TÜCCAR

Gidiyorum.
([İkinci Tüccar] çıkar.)

BARABAS

Kısmetimiz karadan ve denizden geliyor,
Böylece her yandan gelip bizi zenginleştiriyor;
Bunlar Yahudilere söz verilmiş kutsal ihsanlardı,
Yaşlı Abram'ın mutluluğu bundaydı.¹¹
Tanrı daha ne yapabilir ölümlü insanlara,
Kucaklarına bolluk akıtmaktan başka,
Onlar için yeryüzünün karnını deşip
Zenginlik taşısın diye elverişli esintilerle
Denizi, rüzgârı vermedi mi insanların hizmetine?
Talihli olduğum için benden nefret etmeyen var mı?
Ya da servetim için saygı duymayan?
Acınan bir yoksul Hristiyan olmaktansa,
Yeğlerim nefret edilen böyle bir Yahudi olmayı;
Meyve veren bir şey yok¹² onların inançlarında,
Yeminlerinin gereğine uygun düşmeyen,
Kötülük, yalancılık ve aşırı kibirden başka.
Tesadüfen aralarındaki talihsiz, vicdan sahibi olan biri de

¹¹ Tanrı'nın Avram'la yaptığı anlaşma, bkz. *Tevrat*, Yaratılış, 15.

¹² *İncil*, Matta, 7:17-19.

Vicdan sahibi olduğu için sefalet içinde yaşıyordu.
Dağılmış bir kavimmişiz dediklerine göre;
Buna bir şey diyemem, ama rekabette çetin ceviziz,
O inançlarıyla övünenlerden çok daha zenginiz.
Yunanistan'da ünlü Yahudi Kirrah Jairim¹³ var,
Bairseth'te¹⁴ Obed,¹⁵ Portekiz'de Nones,¹⁶
Malta'da ben, İtalya'da birkaç kişi,
Fransa'da yığınla var; çok zenginiz hepimiz –
Hem de en zengin Hristiyanlardan daha zenginiz.
İtiraf edeyim ki, başarılı olamadık kral olmada.
Bu bizim hatamız değil.
Ne yazık ki sayıca azız bu dünyada,
Taç ise ya soydan vârise kalır ya da zorla alınır,
Çok sık duydum şiddete dayanmayanın kalıcı olmadığını.
Baş olmaya bu kadar hevesli olan Hristiyanları kral yap;
Yeter ki bize barışçı bir yönetim ver.
Ne fazla bir harcamam var, ne de birçok çocuğum,
Sadece Agamemnon'un İphigenia'yı sevdiği kadar¹⁷
Sevdiğim bir kızım var. Neyim varsa onundur.
Bu gelen de kim?

(*[Birbiriyle konuşarak gelen] üç Yahudi girer.*)

BİRİNCİ YAHUDİ

Sus, bu politika gereği diye laf etme bana.

İKİNCİ YAHUDİ

Öyleyse Barabas'a gidelim,
Çünkü bu konuda bizi tek aydınlatacak odur.
İşte bak o da geliyor.

-
- 13 Kiryat Yearim, *Tevrat*'ta geçen bir kent adı; bkz. Yeşu, 15:9. Yazar bunu bir kişi adı olarak kullanmış.
14 Bunun Baseyah'ın bir varyantı olma olasılığı üzerinde durulmaktadır; bkz. N. W. Bawcutt (ed.), *The Jew of Malta*, Revels Plays, Manchester University Press, 1988. Baseyah, *Tevrat*'ta geçen bir kişi adı; bkz. 1. Tarihler, 6:39-43.
15 Oved, Boaz ile Ruth'un oğlu; bkz. *Tevrat*, Rut, 4:13, 17.
16 Büyük bir olasılıkla Londra'daki Marrano birliğinin başkanı Hector Nuñez (1521-1591).
17 Agamemnon kızı İphigenia'yı Troya'ya karşı savaşında gemileri için elverişli rüzgârları engelleyen tanrıça Artemis'e kurban etmiştir.

BARABAS

Ee, bir şey mi var hemşehriler?
Niye böyle toplanıp geldiniz bana?
Beklenmedik bir iş mi geldi Yahudilerin başına?

BİRİNCİ YAHUDİ

Barabas, Türkiye'den savaş kadirğaları geldi,
Limanımıza demir attı;
Türkleri ağırlamak ve elçilerini dinlemek için
Yöneticiler meclis binasında toplandı.

BARABAS

Gelirlerse gelsinler, yeter ki savaşmaya gelmesinler;
Savaşarlarsa da galip gelen biz olalım.
(*Kendi kendine.*)

Yoo, savaşsınlar, galip gelsinler, herkesi öldürsünler,
Sadece bana, kızıma ve servetime el sürmesinler.

BİRİNCİ YAHUDİ

Eğer anlaşma imzalamaya gelselerdi,
Böyle savaşacakmış gibi donanmayla gelmezlerdi.

İKİNCİ YAHUDİ

Korkarım gelişleri zarara uğratacak hepimizi.

BARABAS

Enayiler, ne olmuş yani kalabalıklarsa?
Anlaşmayla barış sağlamış olanlar,
Ne diye bir anlaşma daha yapsınlar?
Türklerle Maltalılar barış için anlaşmışlardı.
Ama durun, bu işin içinde bir iş olmalı.

BİRİNCİ YAHUDİ

Ama Barabas, onlar ya barış ya da savaş için gelirler.

BARABAS

Belki hiçbiri için değil,
Ya sadece Adriyatik Denizi'ne geçmek istiyorlarsa,
Çok defa kalkışıp taktiklerinin hiç işe yaramadığı
Venedik'i fethetmeyi düşünüyorlarsa!

ÜÇÜNCÜ YAHUDİ

Çok akıllıca, işte bunun için gelmiş olabilirler.

İKİNCİ YAHUDİ

İyi ama mecliste bir toplantı düzenleniyor,
Malta'daki bütün Yahudilerin de katılması zorunluymuş.

BARABAS

Hımm, Malta'daki bütün Yahudiler için zorunlu ha?
Tamam, anlaşıldı, herkes toplansın o zaman,
Usulen bulunuruz orada,
Bizi ilgilendirecek bir şey çıkarsa,
Emin olun ben bakarım icabına –
(*Kendi kendine.*)

Kendi başımın çaresine.

BİRİNCİ YAHUDİ

Bakacağını biliyorum. Haydi kardeşlerim gidelim.

İKİNCİ YAHUDİ

Artık bize müsaade. Hoşça kal sevgili Barabas.

BARABAS

Pekâlâ. Güle güle Zaareth, güle güle Temainte.¹⁸
[(*Üç Yahudi çıkar.*)]

Barabas, bul bakalım şimdi bu sırrın anlamını.
İyice topla aklını, çalıştır zekânı.
Bu budalalar durumu yanlış değerlendiriyorlar.
Malta uzun süredir vergi veriyor Türklere,
Korkarım Türkler kurnazca bir taktikle
Bu vergiyi öylesine artırdılar ki
Malta'nın tüm zenginliği yetmeyecek ödemeye,
Büyük olasılıkla bundan yararlanıp el koyacaklar kente.
Evet, asıl istedikleri bu.
Ancak işler nasıl giderse gitsin,
Önce kendimi sağlama alacağım,
En kötüye vaktinde engel olacağım,
Benim olanı dikkatle koruyacağım.

18 Bu adların *Tevrat*'tan alındığı anlaşılıyor; Eyüp'ün üç dostu Temanlı Elifaz, Şuahlı Bildat, Naamalı Sofar; bkz. Eyüp, 2:11.

Ego mihi met sum semper proximus.¹⁹
Takma kafana, girsinler ve alsınlar kenti.
[[Çıkar.]]

2. Sahne²⁰

(*Malta valisi*²¹ [*Ferneze*], *şövalyeler* [*ve subaylar*]
tarafından karşılanan [*Callapine ve diğer*]
Türk paşaları [*ve*] *Calymath girer.*)

FERNEZE

Peki paşalar, bizden istediğiniz nedir?

CALLAPINE

Malta şövalyeleri²² bilin ki
Bizler Rodos, Kıbrıs, Girit
Ve Akdeniz'deki diğer adalardan geldik.

FERNEZE

Kıbrıs, Girit ve diğer adalardan Malta'ya ne?
Bizden istediğiniz nedir?

CALYMATH

İstedikimiz on yıllık birikmiş vergi borcunuz.

FERNEZE

Ah lordum, tutar çok büyük,
Umarım majesteleri halimizi dikkate alırlar.

CALYMATH

Sayın vali, keşke size yardımcı olmaya gücüm yetseydi,

19 Ego mihi met sum semper proximus (Lat.): Ben kendimin en yakın dostuyum.

20 Sahnenin Malta meclis binasında başladığı tahmin edilebilir; ancak Elizabeth dönemi sahnesinin esnekliği içinde mekânın Barabas'ın evinin yakınında bir yer olduğu anlaşılır; bkz. Bevington-Rasmussen, s.454.

21 Vali sözcüğü bu sahnenin çeşitli yerlerinde çoğul olarak kullanılmıştır. Belki Marlowe oyunu yazmaya başlarken Malta'yı yöneten valilerden kurulu bir kurul düşünmüş, sonra da bundan vazgeçmişti. 1. Sahne'de Vali Ferneze üzerine bir serimleme yoktur.

22 Kudüslü St. John Şövalyeleri adlı tarikat 1530'dan sonra Malta'ya yerleşmişti.

Bu padişah babamın davası;

Ben buna karışamam, hayır, cesaret edemem buna.

FERNEZE

O zaman yüce Selim Calymath biraz izin ver bize.

[[*Ferneze şövalyelerle görüşür.*]]

CALYMATH

[[*Paşalara.*]]

Çekilin hepiniz, şövalyeler görüşüp bir karar versinler.

Kadırgalara haber yollayın, hazırlansınlar yelken açmaya,

Şükürler olsun çok oyalanmayacağız burada.

[[*Ferneze'ye.*]]

Ee vali, nasıl bir karara vardınız?

FERNEZE

Şöyle: On yıllık geçmişin vergisini istiyorsunuz,

Bu da çok ağır bir yük getiriyor bize,

Maltalılardan bu tutarı toplayabilmemiz için

Bir süre vermenizi rica ediyoruz.

CALLAPINE

Bu bizim yetkimizi aşar.

CALYMATH

Callapine nazik ol biraz!

Ne kadar süre istiyorlar, bir öğrenelim,

Uzun bir süre değildir belki de;

Koşullarını baskıyla kabul ettirmektense,

Barışla elde etmek daha çok yaraşır krallara.

Vali, ne kadar süreye ihtiyacınız var?

FERNEZE

Sadece bir aya.

CALYMATH

Size bir ay süre, ama sözünüzü tutmanız koşuluyla.

Şimdi denize açılalım kadırgalarımızla,

Tanıdığımız sürenin bitmesini bekleyeceğiz,

Sonra parayı almak için bir ulak yollayacağız size.

Hoşça kalın yüce vali ve Malta'nın yiğit şövalyeleri.

FERNEZE

Calymath, yolunuz açık olsun!

(*[Calymath, Callapine ve paşalar] çıkar.*)

Biriniz gidip Maltalı Yahudileri buraya çağırsın.

(*[Bir görevli kapıya doğru giderken.]*)

Bugün burada olmaları onlara söylenmedi mi?

GÖREVLİ

Söylendi lordum, işte geliyorlar.

(*Barabas ile üç Yahudi girer.*)

BİRİNCİ ŞÖVALYE

Onlara ne söyleyeceğimizi kararlaştırdınız mı?

FERNEZE

Evet, izin verin – Yahudiler, yaklaşın.

Devletli Türk padişahı,

On yıllık vergi borcunu toplamak için

Oğlu yüce Calymath Selim'i buraya gönderdi.

Bu yüzden derinden ilgilendiriyor bu konu bizi –

BARABAS

Öyleyse sayın lordum, barışın sürmesi için,

Yerinde olur efendimizin bu parayı onlara vermesi.

FERNEZE

Sözümü kesme Barabas, dahası var bu işin.

Bu on yıllık verginin ne tutacağını hesapladık;

Ancak hazinemizi bomboş eden savaşlar yüzünden

Bu parayı tamamlayamadık.

Bu nedenle sizin yardımınızı istemek zorunda kaldık.

BARABAS

Ne yazık ki lordum bizler asker değiliz;

Hem böyle kudretli bir hükümdar karşısında biz ne

yapabiliriz?

BİRİNCİ ŞÖVALYE

Yahudi, biz de biliyoruz asker olmadığınızı;

Sen bir tüccarsın ve parayla oynarsın,

Barabas, bizim istediğimiz de senin paran.

BARABAS

Ne, aman lordum, benim param mı?

FERNEZE

Senin ve diğer Yahudilerin,

Kısacası, bu parayı aranızda toplamak zorundasınız.

BİRİNCİ YAHUDİ

Ne yazık ki lordum, yoksuluz çoğumuz!

FERNEZE

O zaman zenginler paylarına düşeni artırınsınlar.

BARABAS

Borcunuzu ödemek için

Yabancı olan²³ bizlerden para mı alacaksınız?

İKİNCİ ŞÖVALYE

Yabancılar servet edinmek için bizden izin mi aldılar?

Bu yüzden bizimle birlikte katkıda bulunmalılar.

BARABAS

Yani eşit olarak mı?

FERNEZE

Hayır, Yahudi kâfirler olarak.

Tanrı'nın gözünde lanetli olan sizlerin

Katlandığımız için tiksindirici varlığına,

Bu vergiler ve belalar geldi başımıza,

Bu yüzden şu karara vardık –

Kararımızı madde madde okuyun şunlara.

SUBAY

(Okur.)

Birinci madde: Türklere ödenecek verginin tamamı

Yahudilerden toplanacaktır ve her biri servetinin yarısını verecektir.

BARABAS

Nee, servetinin yarısını mı?

[(Kendi kendine.)]

Umarım benimkini kastetmiyordur.

²³ Malta'da yaşayan Yahudiler yurttaş sayılmıyor, adada oturan yabancılar olarak kabul ediliyordu.

FERNEZE

Okumaya devam et.

SUBAY

(*Okur.*)

İkinci madde: Vermeyi reddeden doğrudan Hristiyan olacaktır.

BARABAS

Ne Hristiyan mı?

[(*Kendi kendine.*)]

Gördün mü? Şimdi çık işin içinden.

SUBAY

(*Okur.*)

Son olarak: Bunu da reddeden sahip olduğu her şeyi kesinlikle kaybedecektir.

ÜÇ YAHUDİ

Aman lordum, servetimizin yarısını vereceğiz!

BARABAS

Yere batasıca hainler, sizler Yahudi değilsiniz!

Böyle alçakça boyun eğip

Onların kararıyla mallarınızdan vaz mı geçeceksiniz?

FERNEZE

Ne o Barabas, Hristiyan olmak mı istiyorsun?

BARABAS

Hayır vali, dinimi değiştirmem ben.

FERNEZE

O zaman servetinin yarısını gözden çıkar.

BARABAS

Ne yaptığnızın farkında mısınız bu yöntemle?

Servetimin yarısı bir kentin bütün varlığı kadar eder.

Vali, öyle kolayca edinilmedi bu para, bu mallar,

Vazgeçmeyeceğim onlardan kolay kolay.

FERNEZE

Efendi, kararımızın şartı servetinin yarısı.

Ya ödersin bunu ya da alırsız bütün malını.

BARABAS

Corpo di Dio!²⁴ Tamam, yarısını alacaksınız.

Bana da uygulayın kardeşlerime yaptığınızın aynısını.

FERNEZE

Hayır Yahudi, sen karşı çıktın kararımıza,

Bunun geri dönüşü olamaz artık.

[[*Ferneze'nin bir işaretiyle subaylar çıkar.*]]

BARABAS

Çalacak mısınız yani mallarımı?

Hırsızlık mı dininizin temel kuralı?

FERNEZE

Hayır Yahudi, çoğunluğu mahvoluştan kurtarmak için
Senin servetini alıyoruz.

Çoğunluğun yararı için bir kişinin feda edilmesi,

Birçok kişinin bir adam için mahvolmasından iyidir.²⁵

Ama Barabas seni sürgün etmeyeceğiz,

Servetini edindiğin Malta'da yaşayabilirsin yine,

Yapabiliyorsan kazan daha fazlasını.

BARABAS

Hristiyanlar, neyi nasıl kazanabilirim ki?

Hiçbir şeyle hiçbir şey elde edilmez.

BİRİNCİ ŞÖVALYE

İlk başta hiçbir şeyden küçük bir servete ulaştın,

Küçükten fazlaya, fazladan en çoğa kadar artırdın.

İrkinin ilk laneti²⁶ bütün ağırlığıyla yağdıysa başına

Ve seni herkesin aşağıladığı yoksul biri yaptıysa,

Bu bizim suçumuz değil, senin doğuştan gelen vebalindir.

BARABAS

Ne? Haksızlığınızı kapatmak için

24 Corpo di Dio (İt.): Tanrı'nın bedeni adına. Çarmıha gerilmiş İsa'nın bedene bir gönderme olduğundan burada bir tersinleme vardır.

25 Bu sözler başkâhin Kayafa'nın söylediklerine göndermedir; bkz. *İncil*, Yuhanna, 11:49-50.

26 İsa'nın çarmıha gerilmesi için Pilatus'a, "Onun kanunun sorumluluğu bizim ve çocuklarımızın üzerinde olsun!" diyen Yahudiler kastediliyor; bkz. *İncil*, Matta, 27:25.

Din kitabınızı mı önüme koyuyorsunuz?
Sahip olduklarımdan yoksun bırakmayın beni
vaazlarınızla.
Yahudilerin bazıı kötüdür, ama Hristiyanların
tümü öyledir;

Haydi, soyundan geldiğim kavim
Günahı yüzünden lanetlenmişti diyelim,
Peki ben onların günahlarıyla mı yargılanmalıyım?
Dürüst iş görene yaşama hakkı tanınmalı,²⁷
Hanginiz suçlayabilir beni başka türlü olmakla?

FERNEZE

Bu kadar yeter sefil Barabas,
Utanmıyor musun kendini haklı çıkarmaya,
Bilmiyor muyuz senin marifetinin ne olduğunu?
Güveniyorsan eğer dürüstlüğüne,
Sabırlı ol, servetin artacaktır.
Zenginliğin aşırılığıdır açgözlülüğün sebebi,
Açgözlülük ise korkunç bir günahdır sadece.

BARABAS

Evet ama, hırsızlık daha da beteridir.
Benden almayın, çünkü bu hırsızlıktır
Ve böyle soyarsanız, hileye hurdaya mecbur kalırım.

BİRİNCİ ŞÖVALYE

Sayın vali, dinlemeyin bu feryatlarını.
Manastıra dönüştürün malikânesini,
Barınak olsun kutsal rahibelere evi.

FERNEZE

Öyle olacak.
(*Subaylar girer.*)

Ee subaylar, tamamladınız mı işi?

BİR SUBAY

Evet lordum, el koyduk
Malta'nın tüm zenginliğinden daha fazla olan

²⁷ *Tevrat*'a gönderme yapılıyor; bkz. Süleyman'ın Özdeyişleri, 10:16.

Barabas'ın malına mülküne.

Diğer Yahudilerin de servetlerinin yarısına.

FERNEZE

İyi, şimdi işin kalan kısmına bakalım.

BARABAS

Ee lordum, tatmin oldunuz mu şimdi?

Malımı, mülkümü, paramı, servetimi,

Gemilerimi, ambarlarımı,

Sevdiğim her şeyimi aldınız.

Sahip olduğum her şeyi aldığınıza göre,

Artık benden hiçbir şey isteyemezsiniz,

Tabii eğer yumuşamayan taş yüreğiniz,

İçinizdeki acıma duygusunu bastırıp

Sizi canımı almaya yöneltmezse.

FERNEZE

Hayır Barabas, elimizi kana bulamak

Ne bize yaraşır, ne de dinimize.

BARABAS

Bence yoksulların canını almak,

Onların yoksulluğuna neden olmaktan çok daha iyidir.

Siz servetimi, hayatımın emeğini,

Bu yaşımda beni rahat ettirecek her şeyi,

Evladımın umudunu çaldınız;

Onun için kötülükler arasında ayrıma kalkmayın.

FERNEZE

Sakin ol Barabas. Hiçbir şeyin kalmadı ama,

Adil davranıldı sana.

BARABAS

Sizin ölçüsüz adaletiniz büyük bir haksızlık ediyor bana.

Her şeyimi alıyorsunuz şeytan adına.

FERNEZE

Haydi, Türklere ödenecek vergi parası için

Gidip şu malları bir araya toplayalım.

BİRİNCİ ŞÖVALYE

Buna önem vermemiz çok gerekli,

Zamanında ödemezsek parayı
Bozmuş oluruz anlaşılmayı,
Bu da aptalca bir politika olur.

(*[Ferneze, şövalyeler ve subaylar] çıkar.*)

BARABAS

Politika ya! Bu onların dini imanıdır,
Hiç de aptallık değil söyledikleri gibi.
Sen her şeyi hareket ettiren yüce Tanrım,
Mısır'daki salgınlar, göksel lanetin,
Kuraklık ve herkesin nefreti üstlerine çöksün diye,
Dizlerimin üstünde yalvarıyorum sana,
Beni bu felakete sürükleyenlerin ruhları
Ebediyen kıvransın acılar içinde,
Tutulsun cehennemin korkunç işkencelerine.

BİRİNCİ YAHUDİ

Sevgili Barabas, sabırlı olmalısın yine de.

BARABAS

Ah benim çaresiz kardeşlerim,
Bugünleri görmek için mi doğduk!
Bu acılarıma nasıl da kayıtsız kalırsınız?
Uğradığım haksızlıkları düşünüp nasıl ağlamazsınız?
Ben neden kahrolmuyorum,
Bu felaket yüzünden neden ölmüyorum?

BİRİNCİ YAHUDİ

Barabas, biz de katlanamıyoruz
Bu konuda bize zorbaca davranılmasına,
Sen de gördün, el koydular servetimizin yarısına.

BARABAS

Öyleyse neden boyun eğdiniz onların insafsızlığına?
Sizler kalabalıktınız, bense tek bir kişi,
Hem sonra onlar sadece benim bütün servetimi aldılar.

İKİNCİ YAHUDİ

Kardeşim Barabas, Eyüp'ü hatırla.

BARABAS

Ne diye Eyüp'ten söz ediyorsun bana?

Sanırım, şöyle yazılır onun serveti hakkında:²⁸
Yedi bin koyunu, üç bin devesi,
İş gören iki yüz öküzü, beş yüz dişi eşiği vardı;
Ama bunların her birine iyi bir fiyat biçilse bile,
Evimde, gemilerimde
Ve Mısır'dan henüz gelen teknelerimde,
Onun bütün hayvanlarını satın alacak,
Geri kalanı da yaşamama yetecek kadar param vardı;
Bu yüzden o değil, ben, kederli Barabas,
O güne, o uğursuz doğum günüme lanet ediyorum
Ve bundan böyle
Karanlığın bulutlarının bedenimi saracağı,
Bu onulmaz kederi gözlerimden gizleyecek
Sonsuz bir gece diliyorum.
Çünkü burada sadece ben ter döktüm miras olarak
Boşa harcanan aylara ve zaman kaybına.
Acıyla geçen geceler bana düştü.

İKİNCİ YAHUDİ

Kardeşim Barabas, biraz sabır.

BARABAS

Evet, ya; rica ederim beni baş başa bırakın sabrıyla.
Doğru dürüst serveti olmayan sizler
Memnunsunuz yoktan yoksulluktan.
Ama bir savaş alanında düşmanlarıyla kuşatılmış,
Askerleri katledilmiş, silahları elinden alınmış,
Hiçbir kurtuluş umudu görmeyen bu kişinin
Hiç olmazsa izin verin kederini belirtmesine.
Evet, bırakın üzüleyim bu beklenmedik duruma;
Ruhumun sıkıntısı beni böyle konuşturuyor,
Büyük kötülükler öyle çabucak unutulmuyor.

BİRİNCİ YAHUDİ

Haydi, şimdi onu yalnız bırakalım bu kızgın haliyle.
Sözlerimiz kapıldığı tepkiyi artıracak sadece.

28 Bkz. *Tevrat*, Eyüp, 1:3.

İKİNCİ YAHUDİ

Haydi öyleyse. Ama inan ki çok acı geliyor bana
Bir insanı böyle ıstırap içinde görmek.

Hoşça kal Barabas.

(*[Üç Yahudi üzüntü içinde] çıkar.*)

BARABAS

Siz de hoşça kalın.

Bakın şu aşağılık kölelerin salaklığına,
Çünkü zavallıların akıl yok başlarında,
Her suyun eritip pislige dönüştüreceği
Bir kil parçası sanıyorlar beni.

Hayır, Barabas daha iyi bir kader için yaratılmıştır,
Bugününden başka hiçbir şeye aldırmayan
Sıradan bir insanın kalıbından

Daha iyi bir kalıptan çıkmıştır.

O her zaman önceden görür geleceği,
Kurnazca ayarlar ileride olabilecekleri,
Çünkü her gün başa bir kötülük gelebilir.

(*Yahudinin kızı Abigail [ağlayarak] girer.*)

Ama benim güzel Abigail'im nereye gidiyor?

Ya biricik kızımı üzen nedir acaba?

Küçük bir kayıp için sızlanmaya gerek yok kızım.

Babanın senin için sakladığı yeteri kadar serveti var.

ABIGAIL

Kendim için değil, yaşlı Barabas için,

Baba, senin için üzülüyor Abigail.

Ama üzüntüm yüzünden

Bu yararsız gözyaşlarımı akıtmamayı öğreneceğim,

Kederimin verdiği güçle

Öfkeli çılgınlık atarak koşacağım meclise

Ve hepsini bir bir suçlayacağım orada,

Babama yapılan haksızlıkları hafifletene kadar

Saçlarımı yolarak yüreklerini paralayacağım.

BARABAS

Hayır Abigail, bunlar bir kere olduktan sonra,

Çok zordur düzeltilmesi feryatlarla.
Ses çıkarma kızım, katlanmak işleri kolaylaştırır,
Zaman şimdi aleyhimize işlese de,
Elimize bir fırsat geçebilir ileride.
Ayrıca kızım, sağlama almadan geleceğimizi
Onca servetten vazgeçecek kadar aptal sanma beni.
Olanların daha kötüsünden korkarak
On bin Portekiz altını ve bundan başka iri inciler,
Değerli mücevherler ve sayısız elmas sakladım gizlice.

ABIGAIL

Nereye babacığım?

BARABAS

Evde bir yere kızım.

ABIGAIL

O zaman Barabas onları göremeyecek asla,
Çünkü el koydular evine de, mallarına da.

BARABAS

Ancak eminim son bir kez daha
Evime girmeme izin vereceklerine.

ABIGAIL

İzin vermeyebilirler,
Ben oradan ayrılırken rahibeleri yerleştiriyordu vali,
Niyetleri kendilerinden başka kimsenin giremeyeceği
Bir manastır yapmak evi.
Artık erkeklere yasaklandı orası.

BARABAS

Altınlarım, altınlarım, bütün servetim gitti!
Ey taraf tutan tanrılar, hak ettim mi ben bu felaketi?
Yoksullukla çaresiz bırakıp
Bana karşı mı olacaksınız uğursuz yıldızlar?
Ve katlanamayacağımı bildiğiniz için sıkıntılara,
Kendimi asacak, havaya karışıp toz olacak kadar
Deli mi sanıyorsunuz beni?
Hayır, yaşayacağım, nefret etmiyorum yaşamımdan;

Madem boğulmam ya da yüzmem için
Bir okyanusa bıraktınız beni,
Kendi yolumu bulayım istiyorsunuz,
Bütün duyularımı canlandırıp uyandıracacağım kendimi.
Kızım, buldum ne yapacağımı!
Farkındasın şu Hristiyanların
Beni nasıl güç duruma sokup ezdiklerini.
Söylediklerime uy; çünkü böyle bir durumda
İhtiyatlı olmalıyız bir katakulliye karşı.

ABIGAIL

Baba, bize açıkça haksız davrananlara
Zarar vermek için neler yapmaz ki Abigail?

BARABAS

Doğru, pekâlâ. Evimi manastıra çevirdiklerini
Ve bazı rahibeleri de yerleştirdiklerini söyledin.

ABIGAIL

Evet.

BARABAS

Öyleyse Abigail, başrahibeye gidip
Manastıra kabul edilmeyi rica etmelisin.

ABIGAIL

Nee, rahibe olarak mı?

BARABAS

Evet kızım, çünkü din birçok kötülükten
Kuşku duyulmamasını sağlar.

ABIGAIL

Evet ama baba, orada benden kuşkulananacaklar.

BARABAS

Bırak kuşkulansınlar,
Ancak sen öyle dikkatli davranmalısın ki
Dindarlığına versinler.
Onlardan nezaketle rica et, kibarca konuş,
Manastıra kabul edilene kadar da
Sanki günahların çok büyükmüş gibi görün.

ABIGAIL

Baba, ama ikiyüzlülük yapmış olurum.

BARABAS

Sus. Önce dürüst görünüp sonra ikiyüzlülük yapacağına,
Öyle olmasan da ikiyüzlü görünmelisin.
Dinini değiştirmiş gibi görünmek
Görünmeyen ikiyüzlülükten daha iyidir.

ABIGAIL

Peki baba, diyelim ki kabul edildim,
Ya sonra ne olacak?

BARABAS

Sonra şöyle olacak:
Senin için biriktirdiğim altın ve mücevherleri
Üst kattaki odada döşemenin altına gizledim.
İşte geliyorlar. Kurnaz ol Abigail.

ABIGAIL

Öyleyse benimle gel baba.

BARABAS

Hayır Abigail, bu işte beni görmemeleri gerek,
Çünkü bu kararın yüzünden
Öfkelenmişim gibi davranacağım sana.
Sakin renk verme kızım, altınlarımı almalıyım mutlaka.
([Barabas bir kenarda durur,] iki keşiş [Jacomio ile
Barnardine] ve [Başrahibe ile] iki rahibe girer.)

KEŞİŞ JACOMO

Hemşireler, neredeyse geldik yeni manastıra.

BAŞRAHİBE

İyi, çünkü ortalıkta görünmeyi sevmeyiz.
Bazılarımız otuz kıştan beri,
Girmedi kalabalığın arasına.

KEŞİŞ JACOMO

Ama madam, bu ev ve yeni manastırın havuzu
Çok hoşunuza gidecek.

BAŞRAHİBE

Olabilir. Şu gelen de kim?

ABIGAIL

[(*Yanlarına gelir.*)]

Sayın başrahibe ve talihli bakirelerin rehberi keşişler,
Acıyın keder içinde olan bu genç kıza.

BAŞRAHİBE

Sen kimin nesisin kızım?

ABIGAIL

Talihsiz bir Yahudinin umudunu yitirmiş kızıyım,
Maltalı Yahudi, zavallı Barabas'ın,
Şimdi manastıra çevrilen
Konağın sahibiydi bir zamanlar.

BAŞRAHİBE

Peki kızım, söyle, bizden istediğin ne?

ABIGAIL

Babamın ıstırabının günahıtan
Ya da inançsızlığımızdan kaynaklandığını düşünüp
Korktuğum için
Manastırınıza rahibe aday olarak kabul edilmek,
Pişmanlık içine yaşamımı sürdürmek
Ve sıkıntılı ruhumun kefarecini ödemek istiyorum.

KEŞİŞ JACOMO

[(*Barnardine'e.*)]

Kardeşim, hiç kuşku yok, bunlar içtenlikle söylenmiş
sözler.

KEŞİŞ BARNARDINE

[(*Jacomo'ya.*)]

Evet kardeşim, hem de kışkırtıcı²⁹ bir içtenlikle.
Haydi, kabul edilmesi için rica edelim.

BAŞRAHİBE

Peki kızım, rahibeliğe kabul ediyoruz sizi.

ABIGAIL

Önce izin verin, bir aday olarak, sıkı kurallarınızın

29 İki anlamlı: 1. Dinsel haz; 2. Kişiyi canlandıran şehvet. Her iki keşişin konuşmaları erotik, onlar için Abigail cinsel açıdan da çekicidir; bkz. Bevington-Rasmussen, s. 456-57 ve Romany-Lindsey, s. 621.

Münzevi yaşamıma biçim vermesini öğreneyim,
Her zaman yattığım odada kalmama izin verin.
Hiç kuşku yok, sizin kutsal kurallarınız
Ve benim çalışkanlığım ile bundan çok yararlanacağım.

BARABAS

(*Kendi kendine.*)

Umarım bu yararlanma sakladıklarımın değeri kadar olur.

BAŞRAHİBE

Haydi kızım, bizimle gel.

BARABAS

(*Ortaya çıkar.*)

Hey, n'oluyor Abigail? Bu iğrenç Hristiyanlarla
Ne halt ediyorsun sen?

KEŞİŞ JACOMO

Ona engel olmaya kalkma inançsız kâfir,
O dünyevi olan her şeyi bıraktı artık.

BARABAS

Nasıl, bıraktı mı?

KEŞİŞ JACOMO

Rahibeliğe kabul edildi.

BARABAS

Cehennemlik çocuk, sen babanın utancısın,
Ne işin var senin bu iğrenç iblisler arasında?
Babalık hakkımı kullanıp emrediyorum sana,
Bırak bu iblisleri ve onların sapkın inançlarını.

ABIGAIL

Baba, bağışla beni —³⁰

BARABAS

Hayır, yaklaşma Abigail!
(*Abigail'in kulağına fısıldar.*)

Unutma sakın altınları, mücevherleri;
Döşemedeki işaret şöyle.

(*Eliyle çarpı işareti yapar.*)

30 Burada, kulağına fısıldama fırsatını yakalamak için babasına doğru koşar.

[(Yüksek sesle.)]

Defol lanet olası, gözüm görmesin seni!

KEŞİŞ JACOMO

Barabas, sen inançsız olsan da,

Neden acı çektiğini anlamasan da,

Bırak kızın daha fazla kör kalmasın.

BARABAS

Kör mü keşiş? Kulak asmam senin kandırmalarına.

[(Abigail'e fısıldayarak.)]

Döşemenin üstünde çarpı işareti var.

[(Yüksek sesle.)]

Onu böyle görmektense ölmeyi yeğlerim –

Beni üzüntü içinde yüzüstü mü bırakacaksın

Kandırılan kızım?

(Abigail'e fısıldar.)

Git, unutma.

[(Yüksek sesle.)]

Bu kadar safdillik bir Yahudiye yakışır mı?

(Kızına alçak sesle.)

Yarın erkenden kapıda olacağım.

[(Yüksek sesle.)]

Hayır, gelme yanıma! Eğer lanetlenmek istiyorsan,

Unut beni, görmeye de gelme, hemen git buradan.

[(Kızına) alçak sesle.)

Hoşça kal. Unutma, yarın sabah.

[(Yüksek sesle.)]

Defol git buradan, seni alçak!

[(Abigail, Başrahibe, keşişler ve rahibeler bir yerden,
Barabas başka yerden çıkar. Onlar sahneyi terk
ederken] Mathias girer.)

MATHIAS

[(Kendi kendine.)]

Bu da kim? Zengin Yahudinin güzel kızı Abigail

Rahibe mi oldu? Demek babasının birden düşüşü

Kızını çaresiz bıraktı, böyle bunalıma soktu.
O dua etmekten yorgun düşmek yerine,
Bir aşk masalına çok daha uygun.
Gece yarısı ayinine kalkmaktansa,
Daha çok yakışır
Bir sevgilinin arzulu kollarında
Yatacağı yatağa.

(Lodowick girer.)

LODOWICK

Hayrola Don Mathias, derin düşüncelere dalmışsın?

MATHIAS

İnan ki soylu Lodowick,
Hayatımın en garip manzarasıyla karşılaştım.

LODOWICK

Söyle lütfen, nedir?

MATHIAS

Henüz on dört yaşına girmiş güzel bir kız,
Cytherea'nın³¹ kırlarındaki en güzel çiçek
Bereketli yeryüzünün zevklerinden koparılmış
Ve garip bir şekilde rahibeye dönüştürülmüş.

LODOWICK

Söyle, kim bu kız?

MATHIAS

Şu zengin Yahudinin kızı.

LODOWICK

Ne, mallarına el konulan Barabas'ın mı?

Kız o kadar güzel mi?

MATHIAS

Eşsiz bir güzellikte,
Onu görseydin, yüreğin sevgiye
Ya da merhamete karşı
Tunç duvarlarla çevrili bile olsa,
Hemen kaptırırdın gönlünü.

31 Aphrodite, Venüs.

LODOWICK

Söylediğin kadar güzelse,
Gidip onu ziyaret etmek, zamanı iyi değerlendirmek
olurdu.

Ne dersin, gidelim mi?

MATHIAS

Ben gitmeliyim, gideceğim de bayım, çaresi yok.

LODOWICK

[(Kendi kendine.)]

Ben de gideceğim. Bir zorluk çıkmazsa –
Hoşça kal Mathias.

MATHIAS

Hoşça kal Lodowick.

[(Ayrı yerlerden] çıkarlar.)

II. Perde

1. Sahne

(*Elinde bir fenerle¹ Barabas girer.*)

BARABAS

Hasta adamın ölüm kâğıdını gagasında getiren,
Gaklamaları uğursuz haberler veren
Ve sessiz gecenin gölgesinde
Kara kanatlarından hastalık serpen bir kuzgun gibi,
Kızgın ve eziyete uğramış zavallı Barabas koşuyor
Ölümcül lanetlerle Hristiyanlara doğru.
Tez ayaklı zamanın geçici zevkleri
Uçtu gitti ve çaresizlik içinde bıraktı beni
Ve zenginliğimden bir şey kalmadı geriye,
Eskimiş anılar sadece –
Tıpkı bir askerin onda huzur bırakmayan yara izi gibi.
Ey İsrailoğullarına ateşten direğinle yol gösterip
Onları kasvetli karanlıklardan kurtaran sen,²
Aydınlat önünü İbrahim'in çocuklarının
Ve rehberlik et Abigail'in eline bu gece!
Ya da çevir gündüzü sonsuz karanlıklara bundan böyle.
Abigail'imden haber alıncaya kadar

1 Elizabeth döneminin üstü açık tiyatrolarında oyunlar gündüz oynanırdı ve tiyatroda ışık kullanılmıyordu; fener zamanın gece ya da alacakaranlık olduğunu belirtirdi.

2 Bkz. *Tevrat*, Mısır'dan Çıkış, 13:22.

Ne uyku kapatabilir uykusuz gözlerimi
Ne huzur yatıştırır karamsar düşüncelerimi.

(Yukarıda [altın ve mücevher keseleriyle] Abigail
görünür. [O ve Barabas önce birbirini göremezler.])

ABIGAIL

Babamın söz ettiği döşemeyi arama fırsatını
Zar zor da olsa ancak şimdi bulabildim.
İşte burada, kimseye görünmeden buldum hepsini,
Gizlediği altını, incileri ve mücevherleri.

BARABAS

Hatırladım şimdi
Zenginken bana kocakarı masalları anlatan
O ninelerin söylediklerini,
Hazinenin gizlendiği yerin üzerinde
Geceleyn süzülerek uçuşan cinleri ve hayaletleri.
Şu anda onlardan biri gibi hissediyorum kendimi,
Ruhumun tek umudu burada olacak yaşadığım sürece,
Hayaletim de burada dolaşacak öldüğümde.

ABIGAIL

Dilerim babam bu uygun zamanda
Buraya gelecek kadar talihlidir!
Ama pek de uygun değil aslında,
Sabah geleceğini söylemişti ayrıldığımızda.
Güzel uyku, babam nerede yatıyorsa
Emret Morpheus'a³ güzel düşler görsün,
Altın bir düş, sonra uyansın birden,
Gelsin, alsın bulduğum hazinesini.

BARABAS

Bueno para todos mi ganado no era.⁴
Böyle üzgün oturmaktansa, devam etmek daha iyi.
Ama dur, doğuda parlayan o yıldız da ne?

3 Uyku tanrısı Hypnos'un üç bin çocuğundan biri sayılan Morpheus insanlara uykuda çeşitli biçimlerde görünen düşleri simgeler.

4 Bueno para todos mi ganado no era (İsp.): Zenginliğim herkese yarıyor, bana yaramıyor.

O benim rehber yıldızım, Abigail ise –
Kim var orada?

ABIGAIL

Kim o?

BARABAS

Sus Abigail, benim.

ABIGAIL

Öyleyse al mutluluğunu baba.

BARABAS

Buldun mu?

ABIGAIL

Al işte.

(Keseleri atar.)

Tuttun mu?

Daha var, daha çok var.

BARABAS

Ah biricik kızım,

Altınım, servetim, mutluluğum,

Ruhumun gücü, düşmanlarımdın ölüm emri!

Hoş geldin neşemin, mutluluğumun başlangıcı!

Ah Abigail, Abigail, sen de benimle olsaydın!

O zaman bütün arzularım yerine gelmiş olurdu.

Seni oradan kurtarmak için bir şeyler yapacağım.

Ah kızım, altınım, güzelim, mutluluğum benim!

(Keseleri göğsüne bastırır.)

ABIGAIL

Baba gece yarısı olmak üzere,

Rahibeler bu saatlerde uyanırlar,

Kuşku uyandırmamak için ayrılalım şimdi.

BARABAS

Hoşça kal yaşama sevincim, al parmaklarımdan

Ruhumun derinlerinden gönderdiğim öpücüğü.

[(Kızma öpücük gönderir. Abigail çıkar.)]

Phoebus⁵ aç artık günün göz kapaklarını,
Tarla kuşunu uyandır kuzgun yerine,
Havalara dolaşıp uçabileyim onunla,
Onun yavrularının üzerinde söylediği gibi,
Ben de şarkılar söyleyeyim bunların üzerinde.
[(*Şarkı*)]
Hermoso placer de los dineros.⁶
(*Çıkar.*)

2. Sahne

(*Ferneze, Martin del Bosco, şövalyeler [ve subaylar] girer.*)

FERNEZE

Kaptan ne yöne gittiğini söyle bize,
Nereden geliyor limanımıza demirleyen gemin?
İznimiz olmadan neden çıktın karaya?

DEL BOSCO

Malta valisi, buraya gelmek için yola çıktım;
Gemimin adı Uçan Ejder, bir İspanyol gemisi,
Ben de İspanyolum. Del Bosco'dur adım,
Katolik kralın koramiraliyim.

BİRİNCİ ŞÖVALYE

[(*Ferneze'ye.*)]

Söyledikleri doğru lordum, iyi ağırlayın onu.

DEL BOSCO

Yükümüz Yunanlılar, Türkler ve Mağribîler.
Geçenlerde Korsika kıyılarında
Türk donanmasını selamlamadık diye,
Ağır giden kadirgalarıyla peşimize düştüler;
Ama birden rüzgâr hızlandı,

5 Phoibos, Apollon'un sıfatlarından, parlak, ışık saçan.

6 Hermoso placer de los dineros (İsp.): Paranın tatlı keyfi.

Biz de rüzgâr altına girip tiramolayla gemiyi çevirdik,
Rahatça savaşıp bazılarını ateşe verdik, çoğunu batırdık.
İçlerinden sadece birini ele geçirdik.
Kaptanı öldürdük, kalanları köle yaptık.
Bunları Malta'da satmak istiyoruz.

FERNEZE

Martin del Bosco, adını duydum.
Malta'ya hoş geldin, sefalar getirdin bize.
Ne var ki izin veremeyiz Türkleri satmana,
Daha doğrusu cesaret edemeyiz buna,
Nedeni Türklerle yaptığımız anlaşma.

BİRİNCİ ŞÖVALYE

Del Bosco, bizi seviyorsan ve değer veriyorsan bize,
Razı et valimizi Türklere karşı gelmeye.
Bu anlaşmanın tek nedeni altın umudu,
Bu kadar parayla savaş açabiliriz onlara.

DEL BOSCO

Malta Şövalyeleri Türklerle mi anlaşacak,
Bu anlaşmayı aşağılanarak altınla mı satın alacak?
Lordum, unutmayın sakın, utanca boğdu Avrupa'yı⁷
Buraya geldiğiniz Hristiyan adası Rodos'un kaybı.
Siz de Türklerle ölümüne savaşmak için buraya
yerleştiniz.

FERNEZE

Kaptan, bunu biz de biliyoruz, ama gücümüz az.

DEL BOSCO

Calymath'ın istediği miktar ne kadar?

FERNEZE

Yüz bin altın.

DEL BOSCO

Lordum, bu ada kralın adası,
Türkleri buradan derhâl defetmek istiyor;
Bu yüzden beni dinleyin, altını vermeyin.

7 Rodos'un 1522 yılında Osmanlıların eline geçişi.

Majestelerine yardım göndermesi için yazacağım,
Sizleri özgür görene dek buradan ayrılmayacağım.

FERNEZE

Bu şartlar altında Türkler satılabilir,
Subaylar, gidin ve onları halka gösterin.

[(*Subaylar çıkar.*)]

Bosco, Malta ordusuna sen komuta edeceksin;
Biz de şu barbar, inançsız Türklere karşı
Seni izleyeceğiz savaşçı şövalyelerimizle.

DEL BOSCO

Öyleyse aynı yolu izleyeceksiniz;
Türkler korkunç kuvvetleriyle Rodos'u kuşattıklarında,
Kenti koruyanların sayısı azdı, ama savaştilar yine de,
Kötü haberi Hristiyan dünyasına duyuracak
Bir kişi bile sağ kalmadı.

FERNEZE

Biz de aynen öyle savaşacağız. Haydi gidelim şimdi.
Mağrur ve cüretkâr Calymath, altın yerine
Duman ve ateş saçan güllerle yollayacağız sana.
Nereyi istersen haraca bağla, kararlıyız biz;
Onur altınla değil, kanla kazanılır.
(*Çıkarlar.*)

3. Sahne

(*Subaylarla birlikte [Ithamore ve diğer] köleler girer.*)

BİRİNCİ SUBAY

Burası pazar yeri. İşte şurada dursunlar.
Satılmayacak diye korkmayın, hemen alıcı çıkar.

İKİNCİ SUBAY

Her birinin fiyatı sırtında yazılı.
O fiyata olmazsa satılmamalı.

(Barabas girer.)

BİRİNCİ SUBAY

İşte Yahudi de geliyor. Servetine el konmasaydı
Hepsi için peşin parayı bastırırdı bize.

BARABAS

(Kendi kendine.)

Domuz eti yiyen bu Hristiyanlara,
Bu seçilmemiş kavme, bu sünnetsizlere,
Titus ve Vespasian⁸ gibi bizi alt edene kadar
Üstünde durmadığım bu zavallı kabadayılara rağmen –
Kavuştum eski zenginliğime.
Kızımın rahibe olacağını sandılar, ama o şu anda evde,
Ayrıca valininki kadar büyük ve güzel bir konak aldım;
Maltalılara rağmen burada yaşayacağım,
Ferneze ile toka ettik, ama onun ciğerini sökeceğim –
Evet, hem oğlununkini de mutlaka.
Bir haksızlığı hemencecik unutabilen
Levi kabilesinden⁹ değilim ben.
Biz Yahudiler yeri geldiğinde köpek gibi yaltaklanırsız
Ve sırtırtırken ısırırsız;
Ama bir kuzununki kadar masum ve zararsızdır
bakışlarımız.

Floransa'da öğrendim kendi elimi öpmeyi,¹⁰
Bana köpek dediklerinde omuz silkmeyi,
Çıplak ayaklı keşişler gibi yerlere kadar eğilmeyi.
Hristiyanların boş bir dükkân tezgâhında¹¹
Açlıktan kıvrandıklarını
Ya da bizim Havra'da toplandıklarını görmeyi

8 Roma imparatoru Vespasianus ve oğlu Titus 66-73 yılları arasında Yahudi isyanını bastırırken binlerce kişiyi öldürmüşlerdi.

9 Bkz. *Tevrat*, Yeşu, 21.

10 Elizabeth döneminde kibar erkekler soylu bir kadına nezaket gösterecekleri zaman kendi ellerini öperlerdi.

11 Elizabeth döneminde dükkânların önünde mal sergilemek için kullanılan tezgâhlar gece mallar içeri aldığı anda evsizlere yatak olurdu.

Ve sadaka çanağı bana uzatıldığında
İçine tükürmeyi umarak yaşadım bunca zaman.
İşte valinin oğlu Don Lodowick de sükün etti,
Hıh, iyi yürekli babasının hatırına pek sevdiğim kişi.
(*Lodowick girer [başta Barabas'ı görmez.]*)

LODOWICK

Varlıklı Yahudinin bu yana geldiğini duydum,
Onu bulup kendimi beğendireyim ki,
Abigail'i görebileyim,
Don Mathias bana onun güzel olduğunu söyledi.

BARABAS

[(Kendi kendine.)]

Şimdi bir güvercin değil, bir yılan olduğumu göstereceğim ona – yani salak değil, kurnaz olduğumu.

LODOWICK

Yahudi ileride geziniyor. Güzel Abigail için tam zamanı.

BARABAS

[(Kendi kendine.)]

Tabii canım, elbette, o da hazır bekliyordu seni.

LODOWICK

Barabas, bildiğin gibi ben valinin oğluyum.

BARABAS

Keşke babası da olsaydınız bayım, sizin için dilediğim tek kötülük bu.

[(Kendi kendine.)]

Bu herifin suratı da yeni alazlanmış domuz kafasına benziyor.

[(Barabas dönüp Lodowick'ten uzaklaşır.)]

LODOWICK

Nereye gidiyorsun Barabas?

BARABAS

Çok uzağa değil. Bu bizde töredir;
Yahudi olmayan sizin gibilerle konuşunca,
Kendimizi arındırmak için yüzümüzü rüzgâra çeviririz,
Çünkü Tanrı'nın sevdiği kulları biziz.

LODOWICK

Peki Barabas, bir elmas verebilir misin bana?

BARABAS

Ah bayım, elmaslarımı hepten babanız aldı.

Yine de işinize yarayabilecek tek bir elmasım kaldı.

(Kendi kendine.)

Kızımdan söz ediyorum. Ancak o kızıma sahip olamadan

Kurban ederim evladımı bir odun yığını üzerinde,

Ona vereceğim sadece kentlerin zehri ile

Parlak pullu cüzzamdır.¹²

LODOWICK

Foyası¹³ olmadan da parlıyor mu?

BARABAS

Sözünü ettiğim elmas asla foyalanmadı.

[(Kendi kendine.)]

Ama eğer ona dokunulursa, işte o zaman foyalanır.

[(Lodowick'e.)]

Lord Lodowick, bu elmas çok parlak ve güzel.

LODOWICK

Kare mi, sivri mi? Söyleyin lütfen.

BARABAS

Sivri sayın bayım –

(Kendi kendine.)

Ama sizin için değil.

LODOWICK

Öylesini daha da çok severim.

BARABAS

Ben de.

LODOWICK

Geceleyin nasıl görünüyor?

BARABAS

Cynthia'nın¹⁴ ışığı yanında sönük kalır.

12 Bu hastalığın bir evresinde deri üzerinde parlak lekeler ortaya çıkar.

13 Elmasın parlaklığını artırmak için altına konulan ince metal yaprak.

14 Ay, avcılık ve doğum tanrıçası. Diana ve Artemis adıyla da anılır.

(*Kendi kendine.*)

Geceleyin gündüzden daha fazla seversin onu.

LODOWICK

Ya fiyatı ne kadar?

BARABAS

(*Kendi kendine.*)

Hayatına mal olur, eğer onu alırsan.

(*Lodowick'e.*)

Ah lordum, fiyat için çekişmeyelim; evime gelin, hak ettiğinizi¹⁵ vereyim size –

(*Kendi kendine.*)

İntikam duygusuyla.

LODOWICK

Hayır Barabas, önce hak etmeliyim onu.

BARABAS

Sayın bayım, babanız zaten çoktan hak etti onu,
Sırf hayırseverlik ve Hristiyan merhametiyle,
Din eğitiminde görüldüğü gibi,
Soru-cevap yöntemiyle
Bana dinsel saflığı öğretmek istedi,
Ölümcül günahlarım konusunda
Aklımı başıma getirmeye niyetlendi,
Karşı koyduğum ve istemediğim halde,
Her şeye el koyup beni kapı dışarı etti
Ve evimi rahibeler için bir manastıra çevirdi.

LODOWICK

Hiç kuşku yok, bunun meyvelerini toplayacaktır ruhun.

BARABAS

Öyle ama lordum, hasat zamanı epeyce uzakta;
Yine de biliyorum, rahibelerin ve kutsal keşişlerin
Para karşılığı ettikleri o dualar mucize gibidir –
(*Kendi kendine.*)

Kimseye bir yararı olmadığı da kesin.

15 İki anlamlı: 1. Elması vereyim; 2. Neyi hak ediyorsan onu vereyim; bkz. Bevington-Rasmussen, s. 460.

[(Lodowick'e.)]

Boş durmayıp sürekli bir şey yaptıklarını görüyorum,
Zamanı gelip kusursuz bir olgunluğa eriştiğinde
Meyvelerini toplayacaklarını da biliyorum.¹⁶

LODOWICK

Barabas, rahibelerimiz hakkında imalarda bulunma.

BARABAS

Yok, bunu ateşli bir hevesle söylüyorum.

(*Kendi kendine.*)

Çok geçmeden o evi kundaklamayı umuyorum,
Gerçi her geçen gün çoğalıyor içindekilerin sayısı,
Ama o manastırla görülecek bir hesabım var.

[(Lodowick'e.)]

Lordum, size söz ettiğim elmasa gelince,
Evime gelin, inanın fiyat konusunda
Tartışmaya hiç gerek kalmayacak,
Hatta saygıdeğer babanızın hatırı için bile.

(*Kendi kendine.*)

Hiç kuşkusuz, öldüğünü göreceğim senin.

[(Lodowick'e.)]

Ama şimdi bir köle almak için gitmeliyim.

LODOWICK

Barabas, ben de sana eşlik edeyim.

BARABAS

Gel öyleyse, işte pazar yeri.

[(*Köleleri incelerler.*)]

Bu kölenin fiyatı ne? Ne, iki yüz altın mı?

Türkler bu kadar mı ağır çekiyor?

BİRİNCİ SUBAY

Bayım, bunun fiyatı böyle.

BARABAS

Ne yani, hırsızlık yapabiliyor mu?

¹⁶ İki anlamlı: 1. Kutsallıklarının ödülünü alacaklar; 2. Yaptıklarından dolayı gebe kalacaklar.

Onun için mi bu kadar istiyorsunuz?
Belki de para kesesi çarpmak için
Yeni bir yol bulmuştur ha!
Eğer öyleyse, değeri üç yüz gümüş sikke eder.
Yeter ki satın alındığında,
Hayatı boyunca darağacından uzak kalacak diye
Valilikten mühürlü bir garanti verilsin.
Hırsızlar için mahkemedeki duruşma önemlidir,
Çünkü pek azı orada suçsuz bulunabilir.

LODOWICK

[(Başka bir köleyi inceleyerek.)]

Bu Mağripliye iki yüz gümüş mü değer biçiyorsun?

BİRİNCİ SUBAY

Daha fazla değil lordum.

BARABAS

Şu Türk neden Mağripliden daha pahalı?

BİRİNCİ SUBAY

Çünkü o genç ve daha kaliteli.

BARABAS

[(Türk köleye.)]

Demek öyle, felsefe taşı¹⁷ mı var sende?

Onunla kafamı kırsan, seni bağışlardım.

BİRİNCİ KÖLE

Hayır efendim, saç keserim, bir de sakal tıraşı yaparım.

BARABAS

Bakalım efendi, sen yaşlı bir dolandırıcı değil misin?

BİRİNCİ KÖLE

Hiç değil efendim, ben çok gencim.

BARABAS

Genç mi? Seni satın alırsam, sen de sıkı çalışırsan, Bayan Kibir'le¹⁸ evlendiririm seni.

17 Simyagerlerce her maddeyi altına dönüştürdüğüne inanılan cevher.

18 Töreci oyunlarda gençkahraman kendini Bayan Kibir'in günah dolu okşamaları altında bulurdu.

BİRİNCİ KÖLE

Size iyi hizmet ederim efendim.

BARABAS

Kötü alışkanlıklarla herhalde. Tıraş ediyormuş gibi yapıp malım için boğazımı kesersin. Söyle bakayım, sağlığın iyi mi?

BİRİNCİ KÖLE

Evet, gayet iyi.

BARABAS

İşte bu kötü; sadece erzaktan tasarruf için bile olsa, hastalıklı bir köle almam daha doğru. Senin gibi çifte gerdanlı birine günde yedi kilo sığır eti yetmez – Daha sıkı birine bakayım.

BİRİNCİ SUBAY

[[*Ithamore'u göstererek.*]]

İşte size daha sıkıcası. Beğendiniz mi?

BARABAS

[[*Ithamore'a.*]]

Nerelisin?

ITHAMORE

Trakya'da doğdum, Arabistan'da büyüdüm.

BARABAS

Çok iyi. Sen işime yararsın – Yüz altın? Alıyorum, işte para.

[[*Parayı sayar.*]]

BİRİNCİ SUBAY

Öyleyse ona dikkatle bakıp damganızı vurun bayım.

Sonra alıp götürün.

BARABAS

[[*Kendi kendine.*]]

Evet, ona dikkatle bakmalısınız,

Çünkü benim katkım ile ona kötülük edecek kişi bu.

[[*Lodowick'e.*]]

Lordum, hoşça kalın.

[(*Ithamore'a.*)]

Haydi efendi, gel bakalım, sen artık benimsin.

[(*Lodowick'e.*)]

Elmasa gelince, o sizin olacak.

Lütfen bayım, evimde yabancılık çekmeyin;

Emrinize amadedir varım yoğum, her şeyim.

(*Mathias ile annesi [Katherine] girer.*)

MATHIAS

[(*Kendi kendine.*)]

Yahudi ile Lodowick gizli gizli ne yapıyorlar?

Korkarım konu güzel Abigail.

[(*Lodowick çıkar.*)]

BARABAS

(*Alçak sesle Ithamore'a.*)

İleriden Mathias geliyor, durup ne olduğuna bakalım.

O kızımı seviyor, kızım da bazı duygular besliyor ona,

Ama ant içtim ben her ikisinin de umutlarını kırmaya

Ve validen intikamımı almaya.

[(*Katherine ile Mathias köleleri inceler.*)]

KATHERINE

Şu Mağribî en uygunu, değil mi? Ne dersin evlat?

MATHIAS

Hayır, şuradaki daha iyi anne. Ona bir bak.

[(*Katherine gösterilen köleyi incelerken*

Barabas yaklaşıyor.)]

BARABAS

[(*Alçak sesle Mathias'a.*)]

Beni tanımıyormuş gibi davran annenin yanında,

Kuşkulanmasın yakında yapılacak evlilikten,

Evime gel onu eve götürdükten sonra.

Baban say beni. Evlat, şimdilik hoşça kal.

MATHIAS

[(*Alçak sesle Barabas'a.*)]

Don Lodowick ne konuşuyordu sizinle?

BARABAS

[(*Alçak sesle Mathias'a.*)]

Kaygılanma, Abigail'den değil, elmaslardan konuştuk.

KATHERINE

[(*Bir köle satın aldıktan sonra.*)]

Söylesene Mathias, konuştuğun Yahudi değil mi?

BARABAS

[(*Sanki konuşmayı sürdürüyormuş gibi yüksek sesle Mathias'a.*)]

Makkabiler¹⁹ üzerine yapılan yoruma gelince,

O bende var bayım, istediğinizde emrinize amade.

MATHIAS

[(*Katherine'ye.*)]

Evet madam, ödünç bir iki kitap istediğim için

Konuşuyordum onunla.

KATHERINE

Konuşma onunla. Cennetten kovulanlardan biri o.

[(*Subay'a.*)]

Altınlarını aldın dostum – Haydi biz gidelim.

MATHIAS

Yahudi efendi, sakın kitabı unutma.

BARABAS

Unutmam efendim.

[(*Mathias ve Katherine bir köleyle*] çıkar.)

BİRİNCİ SUBAY

Fena satış yapmadım, haydi gidelim.

[(*Barabas ile Ithamore dışında, subaylar ve köleler çıkar.*)]

BARABAS

Şimdi bana adını söyle,

Ayrıca doğumundan, durumundan

Ve mesleğinden söz et.

19 MÖ II. yüzyılda Seleukos İmparatorluğu içinde Yahudilerin Helenleşmesi-ne karşı çıkıp bağımsızlık kazanan Yahudi ayaklanmacılar.

ITHAMORE

Doğrusu efendim, ailem aşağı sınıftan, adım Ithamore, mesleğime gelince, siz ne uygun görürseniz.

BARABAS

Bir mesleğin yok mu? O zaman sözlerimi iyi dinle,
Aklından çıkmaması gereken şeyler öğreteceğim sana.
Her şeyden önce içinde acıma, sevgi, boş umut
Ve anlamsız korku duygularını barındırma.
Hiçbir şey etkilemesin seni, kimseye merhamet etme,
Hristiyanlar inledikçe, gülümse kendi kendine.

ITHAMORE

Ah güzel efendim, bunun için o burnunuza²⁰ bile tapanım!

BARABAS

Bana gelince, geceleri orada burada dolaşırım,
Duvar diplerinde inleyen hasta insanların canına kıyarım;
Bazen gidip kuyulara zehir atarım;
Ara sıra Hristiyan hırsızları beslemek için
Altınlarımdan birazını kaybetmeye göz yumarım,
Yeter ki balkonumda dolaşırken, eli kolu bağlanmış,
Kapımın önünden geçtiklerini görebileyim.
Gençliğimde tıpla ilgilendim,
Öğrendiklerimi önce İtalyanlar üzerinde denedim;
Dünyasını değiştirenlerle rahipleri zengin ettim,
Mezar kazmaktan ve cenaze çanı çalmaktan
Kolları kopmuştu zangoçların.
Ondan sonra mühendis oldum
Ve Fransa ile Almanya arasındaki savaşta,
V. Charles'a yardım eder görünüp
Dost düşman herkesin arkasından dolap çevirdim.
Derken tefeciliğe el attım,
Zorbalık ettim, dolandırdım, el koyup gelir kaydettim
Ve türlü simsarlık numaralarıyla,
Bir yılda hapisaneleri iflas edenlerle doldurdum,

20 Elizabeth döneminde Yahudi rolleri gaga burunla oynanırdı.

Yetimler yurdunu da öksüz çocuklarla.
Her ay birilerini çıldırttım,
Bazen biri faizle ona ne eziyetler ettiğimi yazan
Uzun bir listeyi göğsüne iğneleyip
Kahrından kendini astı.
Onlara açtığım bunca belaya rağmen,
Bak nasıl karşılığını aldım ben:
Bu kenti satın alacak kadar çok param var.
Şimdi sen anlat, nasıl geçirdin zamanını bugüne kadar?

ITHAMORE

Efendim, Hristiyan köylerini ateşe verdim,
Hadımları, forsaları zincirledim,
Bir handa seyis oldum bir ara,
Geceleri gizlice yolcuların odasını soyar,
Sonra boğazlarını keserdim.
Kudüs'teyken bir keresinde,
Hacıların diz çöktüğü mermerin üstüne
Zehirli bir toz serptim,
Hepsinin dizlerinde irinli yaralar açıldı,
Sakatlananların takma bacaklarla
Topallaya topallaya evlerine,
Hristiyan dünyasına döndüklerini görünce,
Keyifle kahkahalar attım.

BARABAS

Vay vay vay, bu çok iyi işte.
Beni ortağın say bundan böyle;
İkimiz de kötüyüz. İkimiz de sünnetliyiz
Ve Hristiyanlardan nefret ediyoruz ikimiz de.
Bana sadık kalır, sır tutarsan altına doyarsın.
Şimdi kenara çekil, Don Lodowick geliyor.
([Ithamore kenara çekilir,] Lodowick girer.)

LODOWICK

Hah, merhaba Barabas.
Bana söz ettiğiniz elmas nerede?

BARABAS

Sizin için sakladım; lütfen benimle gelin –²¹

Hey Abigail, kapıyı açsana.

(*Abigail [mektuplarla] girer.*)

ABIGAIL

Tam zamanında geldin baba,

Hürmüz'den mektup var sana,

Ulak da içeride seni bekliyor.

BARABAS

Mektupları ver; bak kızım, dinle beni,

Valinin oğlu Lodowick'i ağırla

Elinden gelen konukseverlikle –

(*Alçak sesle [kızına.]*)

Yeter ki bekâretini koru,

Onu bir Filistli²² olarak gör.

Niyetini gizle, yalan söyle,

Ama yemin et onu sevdiğine,

İbrahim'in soyundan gelmiyor o.

(*[Yüksek sesle.]*)

Bayım lütfen beni bağışlayın,

Biraz işim var benim.

Abigail hatırlam için ona hoş geldiniz de.

ABIGAIL

Baba, hatırlam için ve kendi adıma hoş geldin diyorum.

BARABAS

Kızım, bir şey daha var.

(*[Kızına fısıldayarak.]*)

Öp onu ve güzel şeyler söyle ona,

Kurnaz bir Yahudi gibi, öyle akıllıca davran ki,

Dışarı çıkmadan önce,

İnandır onu nişanlandığınıza.

21 Olay pazar meydanında geçer, Barabas'ın evine girmezler; bkz. Bevington-Rasmussen, s. 461.

22 Davut'un İsrail kralı olması üzerine ona saldıran, ancak yenilgiye uğrayan kavim; bkz. *Tevrat*, 2. Samuel, 5:17-25.

ABIGAIL

[(*Barabas'a fısıldar.*)]

Ama baba, ben Don Mathias'ı seviyorum!

BARABAS

[(*Kızına fısıldayarak.*)]

Biliyorum, ama sen yine de sevgi göster ona.

Dediğimi yap, bu gerekli, yapmalısın.

(*Yüksek sesle.*)

Hayatım üzerine yemin ederim, bu temsilcimin el yazısı.

Haydi siz içeri gidin, ben hesaplara bakayım.

[(*Lodowick ve Abigail çıkar.*)]

Hesap tamam, Lodowick ölecek.

Temsilcim bana yüz fıçı şarap borcu olan tüccarın

Kaçtığını bildiriyor.

[(*Parmağını şaklatır.*)]

Şu kadcarkık önemi yok benim için,

Yeterince varlıklıyım ben.

Şimdiye kadar Abigail'i öpmüş olmalı,

Abigail de sevdiğine yemin etmiştir,

O da yemin etmiştir Abigail'e.

Yahudilere gökten man²³ yağdığı nasıl kesinse,

Lodowick ve Mathias'ın ölmesi de o kadar kesin.

Lodowick'in babası en büyük düşmanım oldu.

(*Mathias girer.*)

Don Mathias nereye gidiyor? Dur bir dakika!

MATHIAS

Nereye olacak! Güzel sevgilim Abigail'i görmeye.

BARABAS

Biliyorsun, Tanrı tanığımdır ki doğru söylüyorum,

Ben de kızımı sana vermek istiyorum.

MATHIAS

Tamam Barabas, yoksa bana çok büyük haksızlık etmiş olursun.

23 Çölde İsrailoğullarına gökten yağın kutsal yiyecek; bkz. *Tevrat*, Mısır'dan Çıkış, 16:13-15, 35.

BARABAS

[(Ağlıyormuş gibi.)]

Tanrı saklasın öyle bir düşünceden beni!
Ağladığım için bağışla!
Valinin oğlu ben istesem de istemesem de,
Abigail'i alacak. Mektuplar, bilezikler,
Mücevherler, yüzükler gönderiyor ona.

MATHIAS

Peki, kabul ediyor mu onları?

BARABAS

O mu? Hayır Mathias, geri gönderiyor hepsini
Ve Lodowick geldiğinde hemen odasına kapanıyor;
Ama o anahtar deliğinden konuşmaya yelteniyor kızımıla,
Abigail ise pencereye koşuyor, sen ne zaman gelip de
Onu kapıdan kovalayacaksın diye bekleyip duruyor.

MATHIAS

Ah kalles Lodowick!

BARABAS

Biraz önce ben eve geldiğimde
Süzülerek yanımdan geçti,
Eminim Abigail ile birlikteydi şimdi.

MATHIAS

[(Kılıcını çekerek.)]

Ben onu buradan çıkarmayı bilirim.

BARABAS

Bütün Malta'yı bile verseler olmaz, kılıcını sok kınına.
Beni biraz seviyorsan kavga istemiyorum konağımda.
Ama görünmeden gir içeri, görmemiş gibi yap
Lodowick'i.

Ayrılmadan önce ben onu bir güzel haşlarım,
Abigail'e fazla umut bağlamamasını anlatırım.
Git şimdi, bak geliyorlar.

(Lodowick, Abigail [ile] girer. [Mathias bir kenara
çekilir.]

MATHIAS

Ne, el ele mi? Buna katlanamam.

BARABAS

Mathias, beni seviyorsan tek kelime etme.

MATHIAS

Pekâlâ, dediğin gibi olsun. Başka zamana kalsın.

(*[Mathias] çıkar.*)

LODOWICK

Barabas, dul kadının oğlu değil miydi o?

BARABAS

Evet, ama dikkatli ol, seni öldürmeye ant içmiş.

LODOWICK

Beni öldürmeye mi? Çıldırılmış mı bu aşağılık köylü?

BARABAS

Yok, hayır. Hayal bile edemeyeceğiniz

Bu durumdan korkuyordur belki.

Şu kızım olacak, değersiz, salak çocuk.

LODOWICK

Yoksa Don Mathias'ı mı seviyor?

BARABAS

Gülümsemesiyle kızım size bunun cevabını vermiyor mu?

ABIGAIL

(*[Kendi kendine.]*)

Gönlüm Mathias'ta, isteğim dışında gülümsüyorum.

LODOWICK

Barabas biliyorsun, kızını uzun süredir seviyorum.

BARABAS

O da seni, ta çocukluğundan beri.

LODOWICK

Artık duygularımı saklayamam şimdi.

BARABAS

Ne de ben, sana olan sevgimi.

LODOWICK

O senin elmasın. Söyle, ona sahip olacak mıyım?

BARABAS

Kazan ve tak onu. Henüz foyalanmadı.
Ah, ama biliyorum, siz lord hazretleri
Küçümsersiniz bir Yahudinin kızıyla evlenmeyi;
Ama yine de üzerinde haç,
Çevresinde Hristiyan deyişleri olan
Bir sürü altın vereceğim ona.

LODOWICK

Parana değil, ona değer veriyorum ben.
Sadece rızanı istiyorum senden.

BARABAS

Benim rızamı aldın, ama onunla konuşayım yine de.
([Barabas Abigail ile] gizlice [konuşur.])
Bu Kabil'in soyundan gelen,
Hamursuzu hiç tatmamış olan,
Ne bizim Kenan diyarını
Ne de bundan sonra gelecek mesihlerimizi
Görecek olan bu Yevuslu,²⁴
Bu soylu solucan – Lodowick yani –
Aldatılmalı, bırak tutsun elini,
Ama Don Mathias gelene kadar gizle yüreğini.

ABIGAIL

Ne, Lodowick'le nişanlanacak mıyım?

BARABAS

Bir Hristiyanı aldatmak günah değildir,
Çünkü onlar ilke edinmişlerdir
İmansızlara verdikleri sözleri tutmamayı.
Ama Yahudi olmayanlar imansızdır;
Böylece varılan sonuç da doğru,
Bu yüzden kızım, sakın korkma.
(Lodowick'e.)
Israr ettim, kabul etti o da.

24 Kral Davut'un fethettiği Kudüs'ten çıkardığı kavim; bkz. *Tevrat*, 2. Samu-
el, 5:6-8.

LODOWICK

Öyleyse sevgili Abigail, söz ver benimle evleneceğine.

ABIGAIL

[[*Kendi kendine.*]]

Madem babamın isteği bu, başka seçeneğim kalmadı.

[[*(Yüksek sesle.)*]]

Ölümden başka hiçbir şey ayıramaz beni aşkımdan.

LODOWICK

Artık sahibim gönlümün özlediği şeye.

BARABAS

(*Kendi kendine.*)

Ben henüz değilim, ama umuyorum yakında erişeceğime.

ABIGAIL

[[*Kendi kendine.*]]

Ah zavallı Abigail, ne yaptın sen böyle?

LODOWICK

Neden yüzünüzün rengi birden değişti?

ABIGAIL

Bilmem; ama hoşça kalın, benim gitmem gerek.

BARABAS

[[*(Lodowick'e.)*]]

Durdur onu.

[[*(Abigail'in duymasını istemeyerek.)*]]

Bir kelime daha etmesine izin verme.

LODOWICK

Neden birden sesi kesildi? Bu ani değişiklik de ne?

BARABAS

Kafanı yorma buna. Böyledir Yahudilerde,

Nişanlanan kızlar ağlamalıdır bir süre.

Rahatsız etme onu Lodowick, git şimdi.

Karın sayılır artık, mirasçım olacaksın sen de.

LODOWICK

Demek âdet böyle ha? Öyleyse mesele yok.

Güzel Abigal'imin bana surat asmasındansa,

Aydınlık gökyüzünün kararmasını, boğucu bulutların
Doğanın güzelliğini örtmesini yeğlerim.

(*Mathias girer.*)

İşte alçak da geliyor. Şimdi öcümü alacağım.

BARABAS

Sakin ol Lodowick. Abigail konusunu
Sağlama bağladım, bu yeterli olmalı bence.

LODOWICK

Peki o zaman, bırakalım.

(*[Lodowick] çıkar.*)

BARABAS

(*[Mathias'a.]*)

Ben olmasaydım,
Az kaldı bıçaklanacaktın kapıdan girerken,
Ama bunun üzerinde artık durmayalım,
Artık tartışılmamalı, kılıçlar da çekilmemeli.

MATHIAS

İzin ver Barabas, peşinden gideyim.

BARABAS

Hayır. Cesur davranışın bir zarar verirse,
Beni suç ortağı sayarlar sonra.
Onunla daha sonra karşılaştığında al öcünü.

MATHIAS

Bu yaptığı için yüreğini sökeceğim onun.

BARABAS

Öyle yap. Bak, sana veriyorum Abigail'i.
(*[Barabas ikisinin ellerini birleştirir.]*)

MATHIAS

Daha büyük bir ödül olur mu değersiz Mathias'a?
Lodowick bu güzel sevgilimi benden çalacaktı ha?
Abigail kadar değerli değil hayatım bile.

BARABAS

Kötü şeyler doğuyor içime,
Aşkına engel olmak için annene gitmiş olmasın;
Bu yüzden peşinden gitmelisin.

MATHIAS

Ne, anneme mi gitti?

BARABAS

Ama istersen annenin gelmesini bekle.

MATHIAS

Bekleyemem. Eğer annem buraya gelirse,

Kederinden ölür.

(*[Mathias] çıkar.*)

ABIGAIL

Gözyaşlarım yüzünden veda bile edemedim ona.

Baba neden nifak soktun ikisinin arasına?

BARABAS

Bundan sana ne?

ABIGAIL

Barıştıracığım onları.

BARABAS

Barıştıracak mısın?

Malta'da yeterince Yahudi yok mu,

Gittin bir Hristiyana kapıldın?

ABIGAIL

Ben Don Mathias'ı istiyorum; benim sevdiğim o.

BARABAS

Peki, istediğini alacaksın.

(*[Ithamore'a.]*)

Kapat şunu içeri.

ITHAMORE

Emredersiniz, hemen kapatacağım.

(*[Abigail'i eve doğru iter.]*)

BARABAS

Ithamore, söyle bakalım, hoşuna gitti mi olanlar?

ITHAMORE

Ne diyeyim efendim, böyle yaparak

Her ikisinin de hayatına el koydunuz.

Öyle değil mi?

BARABAS

Doğru ve bu oyun kurnazca oynanacak.

ITHAMORE

Ah efendim, bunda benim de bir katkım olsun isterim!

BARABAS

Elbette olacak. İşte yapacağın iş:

[(*Bir mektup verir.*)]

Al şunu, doğruca Mathias'a götür,

Lodowick'in gönderdiğini söyle.

ITHAMORE

Zehirli, değil mi?

BARABAS

Yok, hayır. Öyle de yapılabilirdi gerçi.

Ama bu Lodowick'ten bir düello daveti.

ITHAMORE

Hiç kaygılanmayın,

Öyle bir ateş düşüreceğim ki yüreğine,

Gerçekten inanacak mektubun ondan geldiğine.

BARABAS

Senin bu atikliğini beğenmezlik edemem.

Ama pek de aceleci olma, kurnazca davran.

ITHAMORE

Bunu iyi halledince, bana yine iş verin.

BARABAS

Haydi git şimdi.

[(*Ithamore*] çıkar.)

Şimdi Lodowick'e gideceğim,

Kurnaz bir şeytan gibi yalanlar uydurup

Onları birbirine düşman edeceğim.

(*Çıkar.*)

III. Perde

1. Sahne

(Bir kibar fahişe [Bellamira] girer.)

BELLAMIRA

Kentin kuşatılmasından¹ bu yana kazancım azaldı.
Kimi zaman bir gecede rahatça yüz altını bulurdu;
Ama şimdi istemesem de namuslu olmalıyım.
Biliyorum, güzelliğim hâlâ yerli yerinde.
Venedik'ten tüccarlar, Padua'dan pek anlayışlı beyler,
Eğitim görmüş, yani kültürlü ve cömert kişiler gelirdi;
Oysa şimdi kimse gelmiyor Pilia-Borza'dan başka,
O da neredeyse hiç ayrılmıyor evimden.
İşte yine geliyor.

(Pilia-Borza girer.)

PILIA-BORZA

Hey güzelim, al bakalım, harcayabileceğin bir şey var
burada.

[(Keseden para çıkarıp verir.)]

BELLAMIRA

Bunlar gümüş, gümüşe tenezzül etmem.

1 Gerçek kuşatma III. Perde 5. Sahne'de görüşmelerin kesilmesinden sonra başlar. Bellamira burada Türk tehdidinin adadaki yaşama etkisinden söz etmektedir.

PILIA-BORZA

Evet ama, Yahudide altın var,
Ya onlar benim olacak ya da iş kötüye varacak.

BELLAMIRA

Söylesene, nereden geldi bunlar?

PILIA-BORZA

Doğrusu arka yollardan yürüyüp bahçeler arasından geçerken, şans eseri Yahudinin çalışma odası gözüme ilişti, birkaç para kesesi gördüm, gece olunca kancalarla yukarıya tırmandım, tam seçtiğim keseleri alırken evde bir gü-rültü duydum, sadece bunu alıp kaçtım. Bak, Yahudinin adamı da geliyor.

(*Ithamore girer.*)

BELLAMIRA

Keseyi sakla.

PILIA-BORZA

Ona doğru bakma; hemen gidelim buradan. İsa aşkına, ne sakladığın suratından okunuyor! Bizi şimdi ele vereceksin.

[(*Bellamira ile Pilia-Borza çıkar.*)]

ITHAMORE

Ah, şimdiye kadar gördüğüm en güzel yüz! Kibar bir fa-hişe olduğu kıyafetinden anlaşılıyor; onun gibi bir metre-sim olsun diye Yahudinin yüz altınını verirdim.

İyi, düelloya davet mektubunu teslim ettim yerine,
Karşılaşınca düelloda ölecek ikisi de. Muhteşem eğlence!

(*Çıkar.*)

2. Sahne

(*Mathias girer.*)

MATHIAS

İşte düello yeri burası

Ve şimdi görecek Abigail,

Mathias'ın onu sevip sevmediğini.

(*Mektup okuyarak Lodowick girer, [önce Mathias'ı
görmez.]*)

LODOWICK

Bu alçak nasıl cüret eder bu aşağılık şeyleri yazmaya?

MATHIAS

(*Lodowick'e.*)

Yazarım; cesaretin varsa, öcümü de alırım.

(*Düello ederler. Yukarıda Barabas görünür.*)

BARABAS

Cesaretle dövüşüyorlar!

Ancak tam yerine saplayamadı kılıcını ikisi de.

Haydi Lodowick! Haydi Mathias! İşte böyle.

(*[Her ikisi de yere düşüp ölür.]*)

Böylece denk olduklarını kanıtladılar.

DIŞARIDAN SESLER

Ayırın onları, ayırın onları!

BARABAS

Evet, ayırın onları öldüklerine göre.

Hoşça kalın, elveda.

(*[Barabas] çıkar.*)

(*Ferneze, Katherine [ve hizmetliler] girer.*)

FERNEZE

Nasıl bir manzara bu? Lodowick'im öldürülmüş!

Senin mezarın olacak bu kollarım.

(*Ferneze ve Katherine, ölen oğullarının bedenlerine
kapanırlar.*)

KATHERINE

Bu da ne? Oğlum Mathias öldürülmüş!

FERNEZE

Ah Lodowick, seni Türkler öldürseydi,

Şu zavallı Ferneze öcünü alabilirdi.

KATHERINE

Oğlun oğlumu öldürdü, alacağım bunun öcünü.

FERNEZE

Bak Katherine, şuna bak, bu yaraları senin oğlu açtı.

KATHERINE

Ah, daha fazla üzme beni! Zaten yeterince üzgünüm.

FERNEZE

Ah, iç çekişlerim keşke ona can veren nefese dönüşse,

Keşke gözyaşlarım kan olsa da ona hayat verse.

KATHERINE

Kim düşman etti bunları birbirine?

FERNEZE

Bilmiyorum, en çok üzüldüğüm de bu.

KATHERINE

Oğlum senin oğlunu severdi.

FERNEZE

Lodowick de onu severdi.

KATHERINE

Oğlumu öldüren silahı ver bana,

Kendimi öldüreceğim onunla.

FERNEZE

Hayır madam, durun, o silah oğlumundu,

Asıl Ferneze ölmeli o silahla.

KATHERINE

Dur, ölümlerinden sorumlu olanı bulalım,

Kanlarının öcünü alalım.

FERNEZE

Öyleyse kaldırın onları yerden,

Gömülsün ikisi de kutsal bir taş anıta,

Her gün iç çekişler ve gözyaşları sunacağım

Onların sunağına

Ve oyacağım kayıtsız gök kubbeyi dualarımla,

Birlikte çarpan yürekleri zorla ayıranları

Ve acımıza neden olanları açıklayana kadar.

Gel Katherine, kaybımız eşit,

Eşit olarak paylaşalım büyük acımızı da.

([Cesetlerle] çıkarlar.)

3. Sahne

(Ithamore girer.)

ITHAMORE

Kimse bu kadar iyi planlanan ve uygulanan
Böyle bir alçaklık görmüş müdür acaba?
İkisini de avucuna aldı, basbayağı kandırdı.

(Abigail girer.)

ABIGAIL

Ne var Ithamore, niye gülüyorsun öyle?

ITHAMORE

Ah hanımım, hah hah hah!

ABIGAIL

Neyin var senin?

ITHAMORE

Şey, benim efendim.

ABIGAIL

Ne?

ITHAMORE

Ah hanımım, efendim var ya, gelmiş geçmiş en cesur, en
tehlikeli, en ağzı sıkı, en kurnaz, en düzenbaz karga bu-
runlu efendi.

ABIGAIL

Yalancı herif, söyle, babama neden böyle hakaret ediyor-
sun?

ITHAMORE

Ah efendim, öyle bir oyun yaptı ki.

ABIGAIL

Ne oyunu?

ITHAMORE

Bilmiyor musunuz yoksa?

ABIGAIL

Hayır, bilmiyorum.

ITHAMORE

Mathias ve Lodowick faciasını duymadınız mı?

ABIGAIL

Hayır, ne oldu?

ITHAMORE

Efendim şeytani bir düello daveti yazdı; ben de önce
Lodowick'e,² imprimis³ Mathias'a götürdüm.
Sonra karşı karşıya geldiler ve masalda olduğu gibi
Acıklı bir biçimde hayatlarını sona erdirdiler.

ABIGAIL

Yani onların ölmesine babam mı yol açtı?

ITHAMORE

Adım Ithamore mu?

ABIGAIL

Evet.

ITHAMORE

Adım kadar eminim, düello davetini babanız yazdı, ben
götürdüm.

ABIGAIL

Anlaşıldı Ithamore, senden bir şey istiyorum.
Hemen yeni manastıra git,
Saint Jacques keşişlerinden birini bul,
Gelip benimle görüşmesi için rica ettiğimi söyle.

ITHAMORE

Hanımım, bir soruma cevap verir misiniz lütfen?

ABIGAIL

Pekâlâ efendi, nedir soracağın?

ITHAMORE

Çok samimi bir soru. Rahibeler ara sıra keşişlerle oy-
naşmaz mı?

ABIGAIL

Git buradan terbiyesiz adam, bu muydu soracağın soru?
Defol git şimdi.

2 II. Perde, 3. Sahne'nin sonunda Barabas düelloya davet mektubunu
Lodowick'in ağzından yazar ve Ithamore'la Mathias'a gönderir. Burada
yazarın yaptığı bir karışıklık vardır.

3 imprimis (Lat.): İlk olarak, ilk önce.

ITHAMORE

Gidiyorum hanımım, sahiden gidiyorum.

(Çıkar.)

ABIGAIL

Taş yürekli baba, zalim Barabas,
İkisine de yakınlık göstermemi isterken,
Bu yakınlık yüzünden öldürülmeleri miydi
Oynadığın oyunun altında yatan?
Kabul, babası yüzünden Lodowick'i sevmiyordun,
Ama asla bir kusuru olmadı Don Mathias'ın sana karşı.
Vali malına mülküne el koydu diye
Korkunç bir intikam peşindeydin.
Ama intikamını oğlundan almadın,
Bunu Mathias vasıtasıyla yaptın,
Mathias'ı değil, beni öldürmüş oldun.
Şimdi anlıyorum ki sevgi yok bu dünyada,
Yahudilerde acıma duygusu,
Türklerde Tanrı korkusu yok.
İşte keşişle geliyor lanet olası Ithamore da.

(*Ithamore [ile] Keşiş [Jacomo] girer.*)

KEŞİŞ JACOMO

Virgo, salve!⁴

ITHAMORE

Ne, önünde eğiliyor musunuz?

ABIGAIL

Hoş geldiniz saygıdeğer peder. Ithamore sen çık.

(*[Ithamore] çıkar.*)

Peder, sizden bir ricada bulunmaya cüret ediyorum.

KEŞİŞ JACOMO

Ne için?

ABIGAIL

Rahibeliğe kabul edilmem için.

KEŞİŞ JACOMO

Ama Abigail, çok zaman geçmedi,

4 Virgo, salve! (Lat.): Bakire, selam!

Rahibeliğe kabul edilmen için uğraştığımdan beri
Ve sen bu kutsal yaşamdan hoşlanmadın o zaman.

ABIGAIL

O zaman olgunlaşmamıştı düşüncelerim, yerleşmemişti,
Dünyadaki havailiklere âdeta zincirle bağlıydım;
Ama şimdi acıyla elde ettiğim deneyim,
Aradaki farkı görmemi sağladı.
Ne yazık ki günahkâr ruhum dolaşıp durdu uzun süre,
Yanlışı inançların ölümcül labirentinde,
Sonsuz yaşamı sağlayan güneşin ötesinde.

KEŞİŞ JACOMO

Kim öğretti bütün bunları sana?

ABIGAIL

Manastırın başrahibesi,
Onun hararetle verdiği öğütleri benimsedim.
Bu yüzden Jacomo, izin ver, layık olmasam bile,
Katlayım rahibelerin kız kardeşliğine.

KEŞİŞ JACOMO

Olur Abigail, ama bir daha fikrini değiştirme,
Çünkü bu ruhun için çok ağır bir yük olur.

ABIGAIL

O babamın hatasıydı.

KEŞİŞ JACOMO

Babanın mı, nasıl?

ABIGAIL

Hayır söyleyemem, beni bağışlayın.

[(*Kendi kendine.*)]

Ah Barabas,
Gerçi hak ettin elimden gelecek her kötülüğü,
Ama bu dudaklar arkandan vurmayacak seni.

KEŞİŞ JACOMO

Haydi, gidelim mi?

ABIGAIL

Görevim size itaat etmek.

(*Çıkarlar.*)

4. Sahne

(*Barabas bir mektup okuyarak girer.*)

BARABAS

Ne, Abigail yine rahibe mi olmuş?
Hain, düşüncesiz evlat! Demek babanı terk ettin,
Bana haber vermeden, ben söylemeden
Yine manastıra kapandın ha?
Bir de mektup yazıp tövbe etmemi istiyor.
Tövbe etmekmiş? Spurca!⁵ Ne demeye getiriyor bu?
Korkarım biliyor benim işim olduğunu
Don Mathias ile Lodowick'in ölümlerinin.
Eğer öyleyse bir görünmenin zamanı geldi,
İnancı benimkinden farklıysa,
Tahmin edebilirim beni sevmediğini
Ya da sevsen bile, yaptıklarımın dolaylı affetmediğini.

[(*Ithamore girer.*)]

Kim o gelen? Hey Ithamore, yanıma gel.
Yaklaş dostum, yaklaş efendisinin hayatı,
Benim sadık uşağım, hayır, benim ikinci benliğim!
Artık senden başka kimseden umudum kalmadı;
Bu umut üzerine kurulu bütün mutluluğum.
Abigail'i ne zaman gördün?

ITHAMORE

Bugün.

BARABAS

Kiminle?

ITHAMORE

Bir keşişle.

BARABAS

Bir keşişle mi? Alçak hain, yaptı yapacağını.

ITHAMORE

Nasıl efendim?

5 Spurca (Lat.): Pis.

BARABAS

Nasıl mı, Abigail'imi rahibe yaptı.

ITHAMORE

Yalan değil, beni keşişe o yolladı.

BARABAS

Ah, mutsuzluğumun kara günü!

Vefasız, her şeye inanan, sadakatsiz Abigail!

Ama boş ver gitsin. Ithamore, bundan sonra

Kızım beni asla üzemeyecek rezillikleriyle;

Asla mirasım ona kalmayacak,

Ne hayır duamı alabilecek, ne kapımdan girebilecek,

Kardeşini öldüren Kabil'in

Âdem'in bedduasıyla mahvolduğu gibi,

Acı beddualarım altında ezilip gidecek.

ITHAMORE

Ah efendim!

BARABAS

Onun için sakın ricada bulunma bana,

Çok etkiledi yaptıkları beni,

Bütün benliğimle nefret ediyorum ondan,

Bu isteğimi yerine getirmezsен eğer,

Benden nefret ettiğini düşünmeden edemem.

ITHAMORE

Kim, ben mi efendim? Emredin, koşup çıkayım bir ka-
yaya ve atayım kendimi kafa üstü denize. Siz emredin, o
tatlı diliniz için her şeyi yapayım.

BARABAS

Ah, sadık Ithamore, sen uşak değil, dostumsun!

Tek vârisim olarak ilan ediyorum seni burada.

Her şeyim senin olacak ben ölünce,

Ben hayattayken de kullan yarısını, benim kadar harca.

İşte anahtarlarım, yakında vereceğim onları sana.

Git giysiler al kendine, istediğin hiçbir şey eksik kalmasın.

Sadece neyi nasıl yapacağını bilmen yeterli.

Ama önce git, akşam yemeği için ocaktaki
Pirinç tenceresini getir.

ITHAMORE

[(*Kendi kendine.*)]

Kellemi koyarım, efendim acıkmış.

[(*Barabas'a.*)]

Gidiyorum efendim.

(*Çıkar.*)

BARABAS

İşte her alçak böyle rahvan gider servet peşinde,

Umut etmek dışında zengin olmasa bile.

Şişşt, dikkat.

(*Ithamore tencereyle girer.*)

ITHAMORE

İşte getirdim efendim.

BARABAS

Aferin Ithamore. Ne, kepçeyi de mi getirdin?

ITHAMORE

Evet efendim. Bir atasözü der ki: Şeytanla yemek yiyene
uzun saplı kaşık gerekir. Ben de size kepçe getirdim.

BARABAS

İyi ettin Ithamore. Şimdi ağzını sıkı tutmalısın,

Seni çok sevdiğim için,

Uğruna Abigail'in öldüğünü göreceksin,

Böylece tek mirasçım olarak rahat yaşayacaksın.

ITHAMORE

Efendim, yoksa onu bir tabak pirinç lapasıyla mı zehirle-
yeceksiniz? Pirinç lapası sağlıklıdır, onu semirtip şişman-
latır, siz farkında olmadan tombullaştırır.

BARABAS

Evet ama, bunu görüyor musun Ithamore?

(*Zehri gösterir.*)

Bu değerli tozu bir zamanlar Ancona'da⁶

6 Portekiz'den göçen Yahudilerin bir kısmının yerleştiği İtalya'nın Adriyatik kıyısındaki en büyük ticaret limanı.

Bir İtalyandan satın almıştım.
Kabız yapar, hasta eder ve zehirler;
Etkisini alındıktan kırk saat sonra gösterir.

ITHAMORE

Nasıl yapacağız efendim?

BARABAS

Şöyle Ithamore: Bu gece Maltalıların kutladığı,
Ermiş Jacques Yortusu⁷ dedikleri gece,
Manastıra sadakalarını götürürler.
Aralarına karış, öteki sadakaların yanına koy bunu.
Sadakaların içeri alındığı karanlık bir giriştir orası;
Rahibeler ne getireni görürler,
Ne kimin gönderdiğini sorarlar.

ITHAMORE

Nasıl yani?

BARABAS

Belki de törende usul budur.
Şimdi Ithamore, götürüp tencereyi oraya koyacaksın,
Dur, önce bir güzel baharat koyayım.

ITHAMORE

Koyun efendim, ben de size yardım edeyim. İsterseniz
bir tadayım.

BARABAS

Tat bakalım.

[(*Ithamore tadar.*)]

Ne dersin?

ITHAMORE

İnanın efendim, bir tencere lapanın ziyan edilmesine
üzülüyorum.

BARABAS

[(*Zehri serper.*)]

Kes Ithamore, böyle ziyan edilmesi saklanmasından
iyidir.

7 Bu yortu yazar tarafından uydurulmuştur.

Emin ol, gözünü doyuracak kadar yiyeceksin.
Kesem, kasam ve ben seninim.

ITHAMORE

Anladım efendim, ben gideyim.

BARABAS

Biraz dur, önce bir güzel karıştırayım şunu.

[[*Tencereyi karıştırırken beddua eder.*]]

İskender'i öldüren içki gibi,⁸

Ölümcül olsun Abigail için,

Babası papayı zehirleyen Borgia'nın şarabı gibi,⁹

Etkisi olsun onun üzerinde;

Sözün kisası, Hydra'nın kanı,¹⁰ Lerna'nın zehri,

Abanoz ağacının özsuğu,¹¹ Cocytus'un soluğu,¹²

Styx ırmağının¹³ tüm zehirleri

Cehennemden kopup gelsin,

Kussun zehrini bu tencerenin içine

Ve babasını ifrit gibi terk eden kızı zehirlesin!

ITHAMORE

Nasıl da kutsadı ama! Pirinç lapası hiç böylesine soslanmış mıdır? Ne yapacağım bununla?

BARABAS

Ah sevgili Ithamore, götür ve bırak bunu.

Bırakır bırakmaz da gel hemen,

Sana vereceğim başka işler var.

ITHAMORE

Bunun içinde bir ahır dolusu Flandre kısırağına¹⁴ yetecek

8 İskender'in MÖ 323'te içkili bir eğlencenin ardından hastalanıp ölmesi zehirlendiği söylentilerine neden olmuştur.

9 Papa IV. Alexander 1503'te oğlu Cesare Borgia'nın başkası için hazırladığı zehirli şarabı yanlışlıkla içip ölmüştür.

10 Argos bölgesindeki zehirli bataklık Lerna'da yaşayan dokuz başlı yılan Hydra'nın kanı zehirliydi.

11 Metindeki "hebon" kelimesinin abanoz olduğu düşünülmektedir, eskiden özsuğunun zehirli olduğu varsayılırdı.

12 Kokytos, ölümler ülkesinde akan iniltiler ırmağı.

13 Styks, ölümler ülkesinde bir ırmak.

14 Gücüyle tanınan bir at cinsi, burada rahibelere gönderme yapılmaktadır.

kadar zehir var. Bu tozu rahibelere götürüp sonra toz olacağım.

BARABAS

At vebasası da kat. Haydi git!

ITHAMORE

Gittim işte.

Ücretimi öde, çünkü yaptım işimi.

(*[Zehirli tencereyle] çıkar.*)

BARABAS

Fazlasıyla ödeyeceğim Ithamore.

(*Çıkar.*)

5. Sahne

(*Ferneze, [Martin del] Bosco, şövalyeler, Paşa
[Callapine] [maiyetleriyle] girer.*)

FERNEZE

Hoş geldiniz yüce paşa. Calymath afiyetler mi?

Malta limanına hangi rüzgâr attı sizi?

CALLAPINE

Tüm dünyayı savurup duran rüzgârın yanı sıra

Altın tutkusu.

FERNEZE

Altın tutkusu mu yüce efendim?

Altın Batı Hindistan'da bulunur,

Altın madeni yoktur Malta'da.

CALLAPINE

Calymath diyor ki siz Maltalılara:

“Verdiğiniz sözü yerine getirmek için

İstedığınız süre sona erdi.”

Vergi borcunuzu tahsil için beni gönderdi.

FERNEZE

Paşa, kısacası biz vergi vermeyeceğiz size,

Kâfirler artık bizden gasbettikleriyle geçinemeyecekler.

Kentin surlarını yerle bir edeceğiz her şeyden önce,

Adayı harabeye çevirip yıkacağız tüm tapınakları,
Mallarımızı gemilerle Sicilya'ya nakledeceğiz,
Yok edici denizin adayı kaplaması için bir giriş açacağız,
Böylece savunmasız kalan kıyıları döven dalgalar
Kabarıp denize çekecekler adayı.

CALLAPINE

Demek öyle vali, madem bozdunuz anlaşılmayı,
Vergi için verdiğiniz sözü açıkça inkâr edip
Kent surlarını yıkmaktan dem vurmayın bana;
Gerek kalmayacak bu kadar zahmete girmenize.
Çünkü bizzat Selim Calymath gelecek buraya
Ve yıkacak burçlarınızı tunç güllerle,
Bu kabul edilmez hatanızdan dolayı
Viraneye çevirecek kibirli Malta'yı.
Görüşmek üzere.

[[*Callapine ve maiyeti çıkar.*]]

FERNEZE

Güle güle.
Şimdi hazır olun Malta'nın erkekleri,
Bir hoş geldin töreni düzenleyelim Calymath'a.
İndirin kale kapılarını, doldurun topları,
Kendi yararınız için kuşanın silahları,
Kahramanca çarpışın onlarla,
Çünkü bu cevabımızla bozuldu anlaşma,
Artık çıkar yol kalmadı savaştan başka,
Hoşça karşılayacağımız başka bir şey kalmadı ortada.
(*Çıkarlar.*)

6. Sahne

(*İki keşiş [Jacomo ile Barnardine] girer.*)

KEŞİŞ JACOMO

Birader, ah birader, bütün rahibeler hasta,
Hiçbir ilaç derman olmuyor. Ölecek hepsi.

KEŞİŞ BARNARDINE

Günah çıkarmak için beni çağırdı başrahibe.
Ah ne üzücü bir günah çıkarma olacak bu!

KEŞİŞ JACOMO

Güzel Maria da beni çağırttı.
Kaldığı yere gidiyorum şimdi. Buralarda bir yerdeydi.
(*[Jacomo] çıkar, Abigail girer.*)

KEŞİŞ BARNARDINE

Ne, Abigail'den başka herkes öldü mü?

ABIGAIL

Ben de öleceğim, ölümün yaklaştığını hissediyorum.
Benimle konuşan keşiş nerede?

KEŞİŞ BARNARDINE

Diğer rahibeleri görmeye gitti.

ABIGAIL

Onu çağırtmıştım, ama siz buradasınız ya,
Siz çıkarın günahımı, ama önce bilmelisiniz ki,
Bu evde dindar bir yaşamım oldu,
İffet, adanmışlık ve günahlarımdan pişmanlıkla.
Ama buraya gelmeden önce –

KEŞİŞ BARNARDINE

Ne olmuştu?

ABIGAIL

Tanrı'ya karşı büyük bir günah işledim,
Günahlarım yüzünden hâlâ çaresizim,
Hele biri hepsinden çok azap veriyor bana.
Mathias ile Don Lodowick'i tanır mıydınız?

KEŞİŞ BARNARDINE

Evet, ne olmuş onlara?

ABIGAIL

Babam beni her ikisiyle de nişanlamıştı.
Önce Don Lodowick'le, onu hiç sevmemiştim.
Benim sevdiğim adam Mathias'tı,
Zaten onun uğruna rahibe oldum.

KEŞİŞ BARNARDINE

Demek öyle. E, nasıl bitti bu iş?

ABIGAIL

Aşkımın kıskançlığıyla ikisi de nefret etti birbirinden,
Babamın oyunuyla, işte burada etraflica yazdığım gibi,
İki âşık birbirini öldürdü.

[[*Ona bir kâğıt verir.*]]

KEŞİŞ BARNARDINE

Ah, ne canavarca kötülük!

ABIGAIL

Ruhumun huzur bulabilmesi için bunu itiraf ediyorum.
Kimse duymasın, yoksa babamın hayatına mal olur.

KEŞİŞ BARNARDINE

Bildiğin gibi günah çıkarırken söylenenler açıklanmaz,
Kilise yasası bunu yasaklar, hem bunları açıklayan rahip
Önce rahiplikten azledilir ve yargılanır,
Sonra da ateşe atılıp yakılır.

ABIGAIL

Ben de öyle duymuştum; yalvarırım saklı kalsın.
Yüreğime yapıştı ölüm. İyi yürekli keşiş,
N'olur babamın kurtuluşu için dinini değiştirin
Ve tanık olun bir Hristiyan olarak öldüğüme.

[[*Ölür.*]]

KEŞİŞ BARNARDINE

Evet, hem de bir bakire olarak; en çok da bu üzüyor beni.
Ama şimdi Yahudiye gidip yüzüne haykırmalıyım
Ve benden korkmasını sağlamalıyım.

(*Keşiş [Jacomo] girer.*)

KEŞİŞ JACOMO

Ah birader, bütün rahibeler öldü! Gel, gömelim onları.

KEŞİŞ BARNARDINE

Önce yardım et, şunu gömelim, sonra gel benimle
Yahudiyi suçlarken bana yardım et.

KEŞİŞ JACOMO

Niye? Ne yapmış ki?

KEŞİŞ BARNARDINE

Öyle bir şey ki, titremeden açıklayamam.

KEŞİŞ JACOMO

Nasıl? Bir çocuğu çarmıha mı germiş?

KEŞİŞ BARNARDINE

Hayır, daha kötü. Günah çıkarırken söylendi bana.

Bilirsin açıklayan öldürülür.

Haydi gidelim.

(*[Abigail'in cesedini taşıyarak] çıkarlar.*)

IV. Perde

1. Sahne

(*Barabas [ile] Ithamore girer. Dışarıdan çan sesleri gelir.*)

BARABAS

Bir Hristiyanın ölümünü duyuran çan sesinden
Daha güzel bir müzik yoktur.
Başka zaman tenekececinin kap kacağından çıkmışa
benzeyen sesler,
Rahibelerin ölümünü haber verirken ne de tatlı geliyor!
Zehir etki etmez diye bayağı korkuyordum,
Etse de işe yaramaz diye kaygılanıyordum.
Her yıl karınları şiştiği halde hep yaşarlar.¹
Şimdi hepsi öldü işte, sağ kalmadı biri bile.

ITHAMORE

Efendim, çok şık oldu da, sizce anlaşılmayacak mı?

BARABAS

İkimiz de sır tutarsak, nasıl anlaşılabilecekti?

ITHAMORE

Benden yana korkmanıza gerek yok.

BARABAS

Korksaydım şimdiye dek boğazını kesmiş olurdum.

ITHAMORE

Doğru da olurdu.

1 Hamilelikten karnın şişmesiyle zehrin karnı şişirmesi benzeştiriliyor.

Şu yakınlarda şahane bir manastır var,
İzin verin sevgili efendim, zehirleyeyim bütün keşişleri.

BARABAS

Buna hiç gerek kalmayacak.
Rahibeler öldüğü için onlar da kederden ölecekler.

ITHAMORE

Kızınızın ölümü sizi hiç üzmüyor mu?

BARABAS

Bilakis, çok fazla yaşadı diye üzülüyorum.
Yahudi doğdu, Hristiyan oldu.
Cazzo, diable!²

(İki keşiş [Jacom o ile Barnardine] girer.)

ITHAMORE

Efendim bakın, bakın, iki dindar tırtıl geliyor.

BARABAS

Daha gelmeden kokularını aldım.

ITHAMORE

O haşmetli burnunuza şükürler olsun! Haydi kaybolalım.
[(Barabas ile Ithamore gitmek üzereyken.)]

KEŞİŞ BARNARDINE

Dur alçak Yahudi! Tövbe et diyorum sana, dur!

KEŞİŞ JACOMO

Büyük suç işledin sen, lanetlenmelisin bu yüzden.

BARABAS

[(Alçak sesle Ithamore'a.)]

Korkarım zehirli lapayı bizim gönderdiğimizi biliyorlar.

ITHAMORE

[(Alçak sesle Barabas'a.)]

Ben de öyle düşünüyorum. Bu yüzden uygun biçimde konuşun efendim.

KEŞİŞ BARNARDINE

Barabas, sen –

2 Cazzo, diable (İt.): Halk dilinde bir küfür ve meydan okuma veya hor görme ünlemi.

KEŞİŞ JACOMO

Evet, senin –

BARABAS

Doğru, param var. Ne olmuş yani?

KEŞİŞ BARNARDINE

Sen bir –

KEŞİŞ JACOMO

Evet, sen bir –

BARABAS

Ne gerek var bunlara. Biliyorum, ben bir Yahudiyim.

KEŞİŞ BARNARDINE

Kızın –

KEŞİŞ JACOMO

Evet, kızın –

BARABAS

Ah, ondan söz etmeyin bana; yoksa kederimden ölürüm.

KEŞİŞ BARNARDINE

Unutma ki –

KEŞİŞ JACOMO

Evet, unutma–

BARABAS

Evet, tefecilik yaptığımı itiraf ederim.

KEŞİŞ BARNARDINE

İşlediğin –

BARABAS

Zina mı? Ama başka bir ülkedeydi;

Hem sonra o kadın da öldü zaten.

KEŞİŞ BARNARDINE

Evet ama, sen asıl Mathias ile Don Lodowick'i düşün.

BARABAS

Ee, ne olmuş onlara?

KEŞİŞ BARNARDINE

Düzmece bir meydan okuma yüzünden dövüştüklerini söylemeyeyim haydi.

BARABAS

(*Alçak sesle [Ithamore'a.]*)

İtiraf etmiş, ikimiz de yandık,

Can dostum! Şimdi numara yapmak zorundayım.

(*[Keşişlere.]*)

Ah kutsal keşişler,

Günahlarımın yükü ağır geliyor ruhuma.

Yalvarırım, söyleyin bana,

Hristiyan olmak için artık çok geç değil mi?

Bugüne kadar çok koyu bir Yahudi inancına sahiptim,

Yoksullara taş yürekli,

Para için ruhunu satan açgözlü bir sefildim.

Yüzde yüz faiz isterdim,

Servetim Malta'daki Yahudilerin tüm servetine eşittir.

Ama servet nedir ki?

Ben Yahudiyim, bu yüzden kaybetmiş biriyim.

Günahlarımın bağışlanmasına yarasaydı,

Canım çıkıncaya dek kırbaçlardım kendimi –

ITHAMORE

(*[Kendi kendine.]*)

Ben de, ama zahmet etme, bağışlanmana yaramaz.

BARABAS

Oruç tutar, dua eder, kıldan gömlek giyer,

Dizlerimin üstünde sürünerek Kudüs'e giderdim.

Şarap dolu mahzenlerim, buğday ambarlarım,

Tıka basa ilaç ve baharat dolu depolarım,

Külçe ve sikke dolu altın sandıklarım,

Bunlardan başka miktarını bilmediğim

Çok değerli iri, yuvarlak incilerim

Ve İskenderiye limanında bekleyen mallarım var.

Daha dün iki gemim ayrıldı limandan,

Bu yolculuktan on bin altın gelecek.

Floransa, Venedik, Antverp, Londra, Sevil,

Frankfurt, Lübeck, Moskova gibi daha birçok yerde

Alacaklarım var. Bu kentlerin bankalarında,

Çok miktarda birikmiş param yatıyor.
Bunların tümünü bir manastıra bağışlayacağım,
Yeter ki vaftiz edilip orada yaşayayım.

KEŞİŞ JACOMO

İyi yürekli Barabas, bizim manastıra gel!

KEŞİŞ BARNARDINE

Hayır, olmaz, iyi yürekli Barabas, bizim manastıra gel!
Hem sonra bildiğiniz gibi –

BARABAS

[(*Keşiş Barnardine'e.*)]

Biliyorum, günahım çok.

Dinimi değiştirin, tüm servetimin sizin olsun.

KEŞİŞ JACOMO

Ah Barabas, onların kuralları çok katıdır.

BARABAS

[(*Keşiş Jacomo'ya.*)]

Biliyorum, bu yüzden size katılacağım.

KEŞİŞ JACOMO

Gömlek giymezler, yalın ayak dolaşırlar.

BARABAS

(*Keşiş Jacomo'ya.*)

Bu bana göre değil, kararımı verdim,

Sizinle günah çıkarayım, malım mülküm sizin olsun.

KEŞİŞ BARNARDINE

İyi yürekli Barabas, bana gelin.

BARABAS

[(*Alçak sesle Keşiş Jacomo'ya.*)]

Görüyorsun, ona cevabımı verdim, ama hâlâ bekliyor.

Sav onu başından, sonra da benimle eve gel.

KEŞİŞ JACOMO

[(*Barabas'a.*)]

Bu gece size geleceğim.

BARABAS

[(*Keşiş Jacomo'ya.*)]

Bu gece saat birde evime gelin.

KEŞİŞ JACOMO

[(*Keşiş Barnardine'e.*)]

Cevabını aldın, artık gidebilirsin.

KEŞİŞ BARNARDINE

Nedenmiş o! Asıl sen git.

KEŞİŞ JACOMO

Sen diyorsun diye gitmeyeceğim.

KEŞİŞ BARNARDINE

Ya öyle mi? Ben seni göndermeyi bilirim serseri.

KEŞİŞ JACOMO

Ne, bana serseri mi dedin?

[(*Keşişler*) *kavga eder.*)]

ITHAMORE

Efendim, ayırın onları, ayırın.

BARABAS

Bu zayıflık sadece. Sakin olun biraderler!

Keşiş Barnardine, siz Ithamore'la gidin.

[(*Alçak sesle Keşiş Barnardine'e.*)]

Fikrimi biliyorsunuz, beni onunla yalnız bırakın.

KEŞİŞ JACOMO

Neden evinize gidiyor? Başınızdan atın onu.

BARABAS

[(*Alçak sesle Keşiş Jacomo'ya.*)]

Çenesini kapasın diye ona bir şey vereceğim.

[(*Ithamore Keşiş Barnardine ile*) *çıkarmak.*)]

Jakoben mezhebine³ iftira atan

Ondan başkasını duymadım.

Yoksa onun söylediklerine inandığımı mı sanıyorsun?

Oysa birader Abigail'in dinini siz değiştirdiniz.

Size minnettarım, bu yüzden karşılığını vermeliyim.

Vereceğim de. Ah Jacomo, sakın gelmezlik etme.

KEŞİŞ JACOMO

Peki ama Barabas, vaftiz baban kim olacak?

Çünkü günah çıkaracaksın en kısa sürede.

3 Dominiken tarikatı.

BARABAS

Ah tabii, şu Türk vaftiz babalarımından biri olacak,
Ama manastırdakilere tek kelime etmeyin.

KEŞİŞ JACOMO

Söz veriyorum Barabas.

([Jacomo] çıkar.)

BARABAS

İşte böyle, artık korkular geçmişte kaldı, güvendeyim.

Çünkü kızımın günahını çıkaran evimde,

Ne olur ki Jacomo gelmeden onu öldürsem?

İkisini de öldürmek için öyle bir plan yaptım ki,

Ne Yahudiler ne Hristiyanlar görmüştür benzerini,

Biri kızımın dinini değiştirdi, ölmeli bu nedenle;

Diğeri ise hayatıma mal olacak bilgiye sahip,

Bu yüzden yaşamaması şart.

Fakat bu iki akıllı adam nasıl olur da inanır

Evimi, malımı, her şeyimi onlara verip

Oruç tutacağıma ve kendimi bir güzel kırbaçlatacağıma?

Hiçbiri olmayacak bunların.

Keşiş Barnardine, şimdi sana geliyorum.

Yemek vereceğim, ağırlayacağım

Ve güzel sözler söyleyeceğim.

Sonra da ben ve güvenilir Türküm –

Daha fazla konuşmayayım.

Planladığım gibi olmalı, olacak da.

(Ithamore girer.)

Söylesene Ithamore, keşiş uyudu mu?

ITHAMORE

Evet, ama neden böyle yaptı bilmiyorum,

Ne yaptıysam bir türlü giysilerini çıkarmadı,

Yatağa da girmede, üstündekilerle uyuyakaldı.

Korkarım niyetimizden kuşkulandı.

BARABAS

Hayır, keşişlerin âdeti böyledir.

Niyetimizi bilse bile kaçabilir miydi?

ITHAMORE

Hayır, ne kadar bağırp çağırsa kimse onu duymaz.

BARABAS

Doğru ya. Zaten bu yüzden yerleştirdim onu oraya.

Sadece diğer odaların pencereleri cadde tarafında.

ITHAMORE

Efendim, boş yere oyalanıyorsunuz. Ne bekliyoruz daha?

Ah, onun ip te sallandığını görmeyi nasıl da istiyorum.⁴

BARABAS

Haydi gel bakalım,

Çıkar şunun belindeki ipi, düzgün bir ilmek yap.

[(*Keşişin belindeki ipi çıkarıp boynuna geçirirler.*)]

Hey, keşiş uyan!

KEŞİŞ BARNARDINE

Ne bu, beni boğmak mı istiyorsunuz?

ITHAMORE

Evet, çünkü sen günah çıkarmayı alışkanlık edinmişsin.

BARABAS

Bizi değil, atasözünü suçla: “İtiraf et ve cezayı çek!” demişler – Daha sıkı asıl.

KEŞİŞ BARNARDINE

Ne, canımı mı almak istiyorsunuz?

BARABAS

Daha sıkı çek diyorum! – Demek malımı istiyordun ha.

ITHAMORE

Ya evet, canımızı da – Onun için asılın tüm gücünüzle.

[(*Boğup öldürürler.*)]

Gayet temiz halledildi efendim, hiçbir iz kalmadı.

BARABAS

Her şey olması gerektiği gibi gitti. Kaldır şunu.

ITHAMORE

İzninizle efendim, biraz beni dinleyin.

İşte böyle değneğine dayalı dursun.

4 Elizabeth dönemi tiyatrosunda sahne gerisini ayıran perde açılınca Keşiş Barnardine'in uyuduğu görülür. Ancak bundan sonra sahne önde oynanır.

[(Cesedi değneğine dayanmış gibi oturtur.)]

Mükemmel! Domuz pastırması dilenirmiş gibi duruyor.

BARABAS

Kim düşünebilir bu keşişin yaşamadığını?

Sevgili Ithamore, saat şimdi gecenin kaçı?

ITHAMORE

Bire geliyor.

BARABAS

Öyleyse Jacomo gelmek üzeredir.

[(Saklanırlar,] [Keşiş] Jacomo girer.)

KEŞİŞ JACOMO

İşe koyulmanın vakti geldi,

Bu mutlu anda hem bir kâfiri Hristiyan yapacağım,

Hem de altınlarını hazinemize katacağım!

Dur bakayım, bu Barnardine değil mi?

Evet o; buraya geleceğimi anladı,

Sırf bana kötülük olsun

Ve Yahudiyle arama girsin diye duruyor burada.

Barnardine!

Konuşmayacak mısın?

Herhalde seni görmediğimi sanıyorsun.

Haydi çekil önümden, bırak geçeyim.

Çekilmeyeceksin demek! O zaman zorla geçerim.

Bak hele, değneğini de hazır etmiş.

İstersen başka zaman durdur beni.

[(Keşiş Jacomo, Barnardine'in değneğini alır ve] ona vurmaya başlar. [Barnardine] düşer. Barabas [ile Ithamore saklandıkları yerden] çıkar.)

BARABAS

Jacomo, bu da ne böyle? Ne yaptın sen?

KEŞİŞ JACOMO

Ben ona vurmasaydım, o bana vuracaktı.

BARABAS

O da kimmiş? Barnardine mi? Vah yazık, ölmüş!

ITHAMORE

Ya, evet efendim, ölmüş. Bakın beyni nasıl da burnundan akıyor.

KEŞİŞ JACOMO

İyi yürekli beyler, bu haltı ben işledim, ama ikinizden başkası bilmiyor, bırakın beni kaçayım.

BARABAS

O zaman ben ve adamım suç ortağın olarak asılırız.

ITHAMORE

En doğrusu onu yargıç önüne çıkarmak.

[[*Keşiş Jacomo'yu yakalarlar.*]]

KEŞİŞ JACOMO

İyi yürekli Barabas, bırakın gideyim.

BARABAS

Kusura bakma, ama olmaz, yasaya uyulmalı.

Ben bu davada tanıklık etmek zorundayım;

Barnardine'in beni Hristiyan yapmak için

Çaba sarf ettiğini, oysa ona kapımı kapadığımı,

Ama onun gelip buraya oturduğunu, sözümü tutmak,

Mallarımı ve varlığımı manastırınıza vermek için

Bu niyetle erkenden kalktığımı,

Çünkü senin geciktiğini söylemeliyim.

ITHAMORE

Yuh bunlara efendim. Kutsal keşişler şeytana dönüp

Birbirini öldürürken, siz Hristiyan mı olacaksınız?

BARABAS

Hayır, bunları gördükten sonra Yahudi kalacağım.

Tanrı beni kutsasın! Şaşılacak şey, keşişten bir katil ha!

Görölmüş müdür bir Yahudinin böyle yaptığı?

ITHAMORE

Bir Türk bile daha fazlasını yapmazdı.

BARABAS

Yarın yargı günü, mahkemeye çıkacaksın.

Haydi Ithamore, götürelim onu buradan.

KEŞİŞ JACOMO

Alçaklar, ben kutsal kişiyim, dokunmayın bana.⁵

BARABAS

Yasa dokunacak sana. Biz seni götüreceğiz yalnızca.

Ah, başına gelen bu felakete ağlayabilirim.

Göstermek gerektiği için değneği de al.

Yasalar her ayrıntının bilinmesini ister.

(Çıkarlar.)

2. Sahne

([Kibar fahişe] Bellamira ile Pilia-Borza girer.)

BELLAMIRA

Pilia-Borza, Ithamore'u gördün mü?

PILIA-BORZA

Gördüm.

BELLAMIRA

Peki mektubumu verdin mi?

PILIA-BORZA

Verdim.

BELLAMIRA

Ne düşünüyorsun, gelecek mi?

PILIA-BORZA

Gelebilir, ama bir şey diyemem, çünkü mektubu okuduktan sonra başka bir dünyadan gelmiş gibi bakmaya başladı.

BELLAMIRA

Neden acaba?

PILIA-BORZA

Neden olacak, onun gibi aşağılık bir köleye, benim gibi yakışıklı bir adam, senin gibi güzel bir kadından selam getirdi diyedir.

5 İsa'nın sözlerine gönderme; bkz. *İncil*, Yuhanna, 20:17.

BELLAMIRA

Peki ne dedi?

PILIA-BORZA

Tek bir söz etmedi; sadece “Demek öyle ha!” dercesine başını salladı. Ben de onu korkunç suratımın ürkütücü etkisiyle şaşırıp kalmış bir halde bırakıp ayrıldım.

BELLAMIRA

Ona nerede rastladın?

PILIA-BORZA

Benim bölgede,⁶ darağacının on on iki metre ötesinde. Boynunu ipten kurtarmak için bir ayet⁷ okuyordu. Keşişin idamını izlerken, onu idam ilmeğine ilişkin eski bir özdeyişle selamladım: Hodie tibi, cras mihi⁸ ve sonra onu celladın merhametine terk ettim. Bakın işte geliyor, belli ki tören sona ermiş.

(*Ithamore girer.*)

ITHAMORE

[(*Kendi kendine.*)]

Ölümü hiç bu keşiş kadar sakın karşılayan bir adam görmedim. Daha ip boğazına geçmeden kendini boşluğa bırakmaya hazırdı; cellat ilmeği boynuna geçirince, sanki başka bir ayine de katılacakmış gibi çabuk çabuk dua etmeye başladı. Neyse. Nereye isterse oraya gitsin, onun peşinden aceleyle gidenlerden biri olmayacağım. Şimdi hatırladım, idamı izlemeye giderken, bıyıkları kuzgun kanadına, hançerinin sapı tava sapına benzeyen bir adam çıktı karşıma. Madam Bellamira diye birinden mektup getirmiş bana. Öyle bir selam verdi ki, çizmele-

6 Pilia-Borza, asılanları seyretmeye gelen kalabalığın arasında yankesicilik yaptığı için idam alanını kendi bölgesi sayıyor.

7 Suçlanan kişi okuryazar olduğunu gösterip din adamlarının haklarından yararlanarak bir defaya mahsus olmak üzere kendini affettirmek için yargıç önünde bir ayet, genellikle 51. Mezmur'un başlangıcını okurdu. Pilia-Borza, Ithamore'u kurtulması gereken bir suçlu gibi görmektedir; bkz. Bevington-Rasmussen, s.468.

8 Hodie tibi, cras mihi (Lat.): Bugün sana, yarın bana.

rimi yalayarak temizleyeceğini sandım; kısacası madam evine gitmemi istiyordu. Doğrusu sebebi ne diye merak ettim. Belki de kendimde bulabildiğimden daha fazlasını görüyor olabilir bende, çünkü daha sonra görür görmez âşık olduğunu yazıyor. Böyle bir aşka kim karşılık vermez? İşte evi, kendisi de geliyor. Keşke buraya gelmeseydim, onun yüzüne bakmaya değer biri değilim.

PILIA-BORZA

[[*Ithamore'u tanıştırır.*]]

İşte mektup yazdığınız bey.

ITHAMORE

[[*Kendi kendine.*]]

Bey mi? Benimle alay ediyor. Beş para etmez bir Türk nasıl bey olabilir? Buradan gitmeliyim.

BELLAMIRA

Ne hoş bir delikanlı, değil mi Pilia?

ITHAMORE

[[*Kendi kendine.*]]

İşte yine, "hoş delikanlı"!

[[*Pilia-Borza'ya.*]]

Bu hoş delikanlıya mektubu getiren siz değil misiniz efendim?

PILIA-BORZA

Evet bayım, ben getirdim, bu hanımefendiden. O da ben ve ailenin diğer bireyleri gibi, ayakta ya da sırtüstü hizmetinizde.

BELLAMIRA

Kadınlık onurum geri dur dese de kendimi daha fazla alıkoyamayacağım. Hoş geldin tatlı sevgilim.

[[*Ithamore'u öper.*]]

ITHAMORE

[[*Kendi kendine.*]]

Şimdi öyle ya da böyle yolumu kaybettim.

[[*Gitmeye hazırlanır.*]]

BELLAMIRA

Bu kadar çabuk nereye?

ITHAMORE

[[*Kendi kendine.*]]

Gidip efendimden biraz para çalıp üst baş düzeyim.

[[*Yüksek sesle.*]]

Lütfen beni bağışlayın, yük boşaltan bir geminin başında durmalıyım.

BELLAMIRA

Beni böyle bırakacak kadar zalim olabilir misin?

PILIA-BORZA

Sizi nasıl sevdiğini bir bilseniz bayım!

ITHAMORE

Hayır, beni ne kadar sevdiği umurumda değil – Güzel Bellamira, keşke senin uğruna efendimin servetini ele geçirebilsem.

PILIA-BORZA

Ele geçirebilirsiniz bayım, eğer istiyorsanız.

ITHAMORE

Yer üstünde olsaydı ele geçirebilirdim. Ama servetini keklğin yumurtalarını gömdüğü gibi toprak altında saklıyor.

PILIA-BORZA

Yani bulmak mümkün değil mi?

ITHAMORE

Kesinlikle değil.

BELLAMIRA

[[*Alçak sesle Pilia-Borza'ya.*]]

O zaman bu aşağılık herifle ne yapacağız?

PILIA-BORZA

[[*Alçak sesle Bellamira'ya.*]]

Bana bırak, sen sadece tatlı tatlı konuş onunla.

[[*Itamore'a.*]]

Ama Yahudinin bazı sırlarını biliyorsunuzdur,
Yani açıklandığında ona zarar verebilecek olanları.

ITHAMORE

Evet, şey gibi – kendine gel, devam etme. Servetinin yarısını bana göndermek zorunda bırakacağım onu. Bu kadarla paçayı kurtardığına sevinecek. Kalem kâğıt verin bana. Ona yazacağım; hemen paramız olacak.

PILIA-BORZA

[[*Kalem kâğıt getirerek.*]]

En az yüz altın iste.

ITHAMORE

On tane yüz bin altın.

(*Yazar.*)

“Barabas –”

PILIA-BORZA

Altın almadan yaz, gözdağı ver.

ITHAMORE

“Barabas, bana yüz altın gönder.”

PILIA-BORZA

En az iki yüz de.

ITHAMORE

“Bu adamla bana üç yüz altın göndermeni emrediyorum. Bu senin için bir güvencedir. Göndermezsen gerisi belli olmaz.”

PILIA-BORZA

Her şeyi açıklayacağını söyle.

ITHAMORE

“Yoksa her şeyi açıklarım.” Şimdi yaylan ve hemen dön.

PILIA-BORZA

Sen bana bırak. Ona hak ettiği gibi davranacağım.

[[*(Pilia-Borza çıkar.)*]]

ITHAMORE

Geber Yahudi!

BELLAMIRA

Sevgili Ithamore, haydi şimdi kucağıma yatın.

[[*(Ithamore kendini onun okşamalarına bırakırken, Bellamira dışarıdakilere seslenir.)*]]

Nerede hizmetçilerim? Hemen ziyafet hazırlayın.
Haber verin tüccara bana ipek giysiler getirsin.
Sevgilim Ithamore böyle paçavralar içinde mi gezecek?

ITHAMORE

Söyleyin kuyumcu da gelsin.

BELLAMIRA

Benim kocam yok, sevgilim, seninle evleneceğim.

ITHAMORE

Kabul, ama bu rezil ülkeyi terk edelim.
Yunanistan'a yelken açalım, o güzel Yunanistan'a.
Ben senin Jason'un olurum, sen benim Altın Post'um;
Çayırların üzerine rengârenk halıların serildiği,
Baküs'ün üzüm bağlarının tüm dünyayı kapladığı,
Koruların, ormanların yemyeşil olduğu yerde
Ben senin Adonis'in olurum, sen de Aşkın Kraliçesi.
Kırlar, meyve bahçeleri ve sıra sıra çuha çiçekleri,
Sazlar, kamışlar yerine, şeker kamışı dolu.
Sen bu yeşil korularda, yukarıdaki Dis⁹ adına,
Benimle yaşayacak, aşkım olacaksın benim.

BELLAMIRA

Nerelere gitmem ki sevgili Ithamore'la?
(*Pilia-Borza [para kesesiyle] girer.*)

ITHAMORE

Nasıl gitti? Altını aldın mı?

PILIA-BORZA

Evet.

(*[Para kesesini verir.]*)

ITHAMORE

Kolay oldu mu? İnek kendini kolay sağdırdı mı?

PILIA-BORZA

Mektubu okuyunca, gözlerini dikip baktı, ayağını yere vurdu ve başka tarafa döndü. Ben de sakalından yakalayayıp şöyle bir baktım ve parayı yollamasının kendisi

9 Daha sonra Pluton olarak da adlandırılan yer altı tanrısı. Ithamore bilmeden konuşuyor.

için iyi olacağını söyledim. Sonra birden bana sarılıp kucakladı.

ITHAMORE

Sevgiden değil, korkudan.

PILIA-BORZA

Sonra alay edercesine bir Yahudi gibi sırtıttı ve senin hatırına beni sevdiğini söyledi. Senin ne kadar sadık bir uşak olduğundan bahsetti.

ITHAMORE

Bana böyle baktığı için alçağın önde gideni o. İşte, ne şık bir kıyafet değil mi?

PILIA-BORZA

Sonuç olarak on altın verdi.

ITHAMORE

Ne, on mu? Servetinden geriye metelik bırakmayacağım. Bir deste kâğıt verin. Altın krallığını kuralım.

PILIA BORZA

[[*Kâğıtları getirir.*]]

Beş yüz altın iste.

ITHAMORE

[[*Yazar.*]]

“Yahudi efendi, canını seviyorsan bana beş yüz altın gönder, mektubu getirene de yüz altın ver.” Söyle ona, bu parayı mutlaka almalıyım.

PILIA-BORZA

Sizi temin ederim sayın bayım, parayı alacaksınız.

ITHAMORE

Niçin bu kadar çok istediğimi sorarsa, söyle ona yüz altından aşağı bir dize bile yazmam.

PILIA-BORZA

Sizden zengin bir ozan olur bayım. Gidiyorum.

[[*Pilia-Borza çıkar.*]]

ITHAMORE

[[*Parayı Bellamira'ya verir.*]]

Parayı al ve hatırım için harca.

BELLAMIRA

Benim için önemli olan paran değil, sensin.
İşte Bellamira altına bu kadar değer verir.

[*Parayı bir kenara atar.*]

Ama sana bu.

(*Ithamore'u öper.*)

ITHAMORE

[(*Kendi kendine.*)]

İşte yine öptü! Dudaklarımda melodik varyasyonlar üre-
tiyor. Nasıl da göz süzüyor bana. Gözleri bir yıldız gibi
parlıyor.

BELLAMIRA

Gel aşkım, içeri gidip birlikte uyuyalım.

ITHAMORE

Ah, bir geceye on bin gece sığsaydı da kalkmadan yedi
yıl birlikte yatsaydık.

BELLAMIRA

Gel aşkım, önce bir şeyler yiyip sonra yatalım.

[(*Çıkarlar.*)]

3. Sahne

(*Barabas [Ithamore'un yazdığı ilk] mektubu okuyarak
girer.*)

BARABAS

"Barabas, bana üç yüz altın gönder."

Sadece Barabas ha! Ah, o alçak fahişe!

Bana "Barabas" demezdi oysa.

"Yoksa her şeyi açıklarım." Al bakalım.

Bir elime geçirirsem onu, bunun için coupe de gorge.¹⁰

Bir de saç baş dağınık, sallanıp duran,

Dik dik bakan bir köle yolladı.

Hem de konuşurken korkunç sakalını

10 coupe de gorge (Fr.): Boğazını keseceğim.

İki üç kez kulağına dolayan,
Suratı bileği taşı gibi kılıç izleriyle dolu birini;
Elleri doğranmış, bazı parmakları kesik,
Konuşurken domuz gibi homurdanan,
Pezevenk olarak tutulmuş, düzenbaz bir üçkâğıtçı,
Sanki yüz orospusu olan bir bıçkına benziyordu.
Ve ben onunla üç yüz altın göndermeliyim ha!
Umarım Ithamore sonsuza dek orada kalmaz,
Buraya geldiğinde de – Ah keşke burada olsaydı!
(*Pilia-Borza girer.*)

PILIA-BORZA

Yahudi, daha fazla altın gerek bana.

BARABAS

Niye? Onun hesabından eksik mi geldi?

PILIA-BORZA

Hayır, ama üç yüz altın onun işini görmüyor.

BARABAS

Demek işini görmüyor ha?

PILIA-BORZA

Hayır bayım, bu yüzden beş yüz altın daha istiyorum.

BARABAS

En iyisi –

PILIA-BORZA

Of, bunlar sadece laf bayım. En iyisi bu parayı yollamanız; bakın, işte mektup.

[(*Ithamore'un ikinci mektubunu verir.*)]

BARABAS

Mektup göndermek yerine kendisi gelemeydi? Lütfen ona söyle, gelip alsın. Senin için istediği yüz altını da hemen alacaktır.

PILIA-BORZA

Evet, kalanını da, yoksa –

BARABAS

[(*Kendi kendine.*)]

Bu alçağın canına okumalıyım.

[(*Pilia-Borza'ya.*)]

Bayım, buyrun benimle yemek yiyin.

(*Kendi kendine.*)

Böylece en içten duygularımla zehirlenin.

PILIA-BORZA

Hayır lanet olası. Şu altınları sökülecek misin?

BARABAS

Veremem, anahtarlarımı kaybettim.

PILIA-BORZA

Ha, sorun buysa, kasayı açabilirim.

BARABAS

Ya da odanın penceresine tırmanabilirsin; neyi kastettiğimi biliyorsun.

PILIA-BORZA

Elbette biliyorum, onun için kasanın durduğu odadan söz etme bana. Yahudi, altınlar! Yoksa biliyorsun, seni astırabilirim.

BARABAS

[(*Kendi kendine.*)]

İhanete uğradım.

[(*Pilia-Borza'ya.*)]

Beş yüz altın değil önemsedğim. Beni etkileyen bu değil. Asıl kızdığım, kendimi sevdiğim kadar onu sevdiğimi bilen birinin

Kalkıp böyle emreder gibi mektup yazması –

Biliyorsunuz bayım, çocuğum yok benim,

Servetimi İthamore'dan başka kime bırakacağım?

PILIA-BORZA

Laf çok, ama altın yok; altınlar!

BARABAS

Bayım İthamore'a ve tanışmadığım güzel metresinize

Naçizane saygılarımı iletin.

PILIA-BORZA

Söyle bayım, altınları verecek misin?

BARABAS

İşte, hepsi burada bayım.

[(Bir kese para verir.)]

[(Kendi kendine.)]

Ah, nasıl ayrılacağım bu kadar altından!

[(Yüksek sesle.)]

İyi niyetimin göstergesi olarak al bakalım dostum –

[(Kendi kendine.)]

Asıldığını görmeyi çok isterdim.

[(Yüksek sesle.)]

Ah, sevgi soluğumu tıkıyor.

Kimse uşağını Ithamore'u sevdiğim kadar sevmemiştir.

PILIA-BORZA

Biliyorum bayım.

BARABAS

Lütfen söyleyin, sizi evimde ağırlayabilecek miyim?

PILIA-BORZA

Yakında, hem de bu pahalıya patlayacak size.

Hoşça kalın.

[(Pilia-Borza] çıkar.)

BARABAS

Hayır, geldiğinde asıl sana pahalıya patlayacak serseri,

Bana yapılan bu işkence başka bir Yahudiye yapılmış

mıdır hiç?

Kılıksız bir dolandırıcı gelip

Önce üç yüz, sonra beş yüz altın almış mıdır?

Hepsinden kurtulmanın bir çaresini bulmalıyım mutlaka,

Hem de en kısa zamanda. Çünkü bu alçak

Bildiği her şeyi anlatacak ve bu yüzden asılacağım ben de.

Tamam!

Altınlarımla nasıl cümbüş yapıyor diye

Kılık değiştirip görmeye gideceğim o köleyi.

(Çıkar.)

4. Sahne

(*Kibar fahişe [Bellamira], Ithamore, Pilia-Borza
[ve şarap kadehleriyle hizmetliler] girer. [Eğlenenler
peş peşe içerler.]*)

BELLAMIRA

Sağlığına içiyorum sevgilim, iç bitir şarabını.

ITHAMORE

Öyle mi? Pekâlâ! Kulağını getir.
(*Bellamira'ya fısıldar.*)

BELLAMIRA

Tamam, öyle olsun.

ITHAMORE

Bu koşulla içiyorum. Sana.

BELLAMIRA

Hayır, ya hep ya hiç, sonuna kadar iç.

ITHAMORE

İşte. Sen de beni seviyorsan kadehinde bir damla bile bırakma.

BELLAMIRA

Seni sevmek mi? – Üç kadeh daha doldur bana!

ITHAMORE

Ben senin için şişelerce içeceğim.

PILIA-BORZA

Erkekçe konuştun, silah kuşanmış bir şövalye gibi.

ITHAMORE

Hey, Rivo Castiliano!¹¹ Erkek erkektir.

BELLAMIRA

Şimdi de Yahudiye içelim.

ITHAMORE

Ha ha, Yahudiye! Bana para yollasan iyi edersin.

PILIA-BORZA

Ya hiç yollamazsa ne yaparsın?

11 Rivo Castiliano! (İt.): Aksın içkiler anlamında bir içki âlemi ünlemi.

ITHAMORE

Ne mi yaparım? Hiçbir şey. Ama bildiğim bir şey varsa,
o bir katil.

BELLAMIRA

Bu kadar yürekli olduğunu düşünmemiştim.

ITHAMORE

Hani şu valinin oğlu ile Mathias vardı ya, onları ikimiz
öldürdük, hem de elimizi sürmeden.

PILIA-BORZA

Çok iyi etmişsiniz!

ITHAMORE

Rahibeleri zehirleyen lapayı ben götürdüm. Sonra o ve
ben keşişi tızağa düşürüp yakaladık! Boğazına geçirdiği-
miz ipi sıkıp keşişi boğduk.

BELLAMIRA

Sadece ikiniz mi?

ITHAMORE

Sadece ikimiz, kimse bilmiyor ve bence de bilmeyecek.

PILIA-BORZA

[(*Bellamira'ya.*)]

Bunu valiye anlatacağım.

BELLAMIRA

[(*Pilia-Borza'ya.*)]

Mutlaka anlatılmalı, ama önce biraz daha altın alalım.

[(*Ithamore'a.*)]

Gel sevgili Ithamore, yat kucağıma.

ITHAMORE

Azıcık sev, ama uzun uzun sev beni,

Çalsın çalgılar

Yuvarlanırken senin tatlı kucağında.

(*Kılık değiştirmiş Barabas bir lavta ile girer.*

[*Şapkasının üstünde bir çiçek demeti vardır.*])

BELLAMIRA

Bir Fransız çalgıcı! Haydi görelim marifetini.

BARABAS

Gerek lavtam akort etmek ses için, tıngır tıngır önce.

ITHAMORE

İçer misin Fransız? Sağlığına – Hık, lanet olsun şu hıç-kırığa!

BARABAS

[[*Verilen içkiyi alır.*]]

Çok teşekkürler mösyö.

BELLAMIRA

Pilia-Borza, rica etsem, çalgıcıya şapkasındaki çiçekleri bana vermesini söylesen.

PILIA-BORZA

Bayım, şapkandaki çiçekleri hanımuuma vermelisin.

BARABAS

A vôtre commandement madame.¹²

[[*Şapkasındaki çiçek demetini verir, hepsi koklar.*]]

BELLAMIRA

Ithamore, çiçekler ne güzel kokuyor.

ITHAMORE

Nefesin gibi sevgilim, menekşe bile böyle kokmaz.

PILIA-BORZA

Pöf, bence gülhatını gibi kötü kokuyor.

BARABAS

[[*Kendi kendine.*]]

İşte şimdi hepsinden intikamımı aldım,

Çiçeklerin kokusu öldürücü, zehir sürmüştüm.

ITHAMORE

Çal çalgıcı, yoksa keserim lavtanın tellerini.

BARABAS

Pardonnez-moi¹³ olmadı daha akort;

[[*Akort eder.*]]

Hah şimdi, şimdi oldu tamam her şey.

12 A vôtre commandement madame (Fr.): Emriniz olur hanımefendi.

13 Pardonnez-moi (Fr.): Bağışlayın beni.

ITHAMORE

Şuna bir altın ver, bana da şarap doldur.

PILIA-BORZA

[(*Para verir.*)]

Al sana iki altın. Çal şimdi.

BARABAS

(*Kendi kendine.*)

Nasıl da cömert alçak herif, kendi paramı bana veriyor!

[(*Lavta çalar.*)]

PILIA-BORZA

Bence parmakları çok iyi.

BARABAS

(*Kendi kendine.*)

Sen de altınımı çalarken öyleydin.

PILIA-BORZA

Pek de hızlı!

BARABAS

(*Kendi kendine.*)

Altınlarımı pencereden atıp kaçarken sen daha hızlıydın.

BELLAMIRA

Çalgıcı, uzun zamandır Malta'da mısınız?

BARABAS

İki, üç ya da dört aydır madam.

ITHAMORE

Barabas adlı Yahudiyi tanıyor musun?

BARABAS

Çok fazla mösyö. Siz değilsiniz onun adamı?

PILIA-BORZA

Adamı mı?

ITHAMORE

O köylü beş para etmez benim için. Söyle ona.

BARABAS

[(*Kendi kendine.*)]

Zaten biliyor bunu.

ITHAMORE

Garip biri şu Yahudi; salamura çekirge ve salçalı mantar yer.

BARABAS

(*Kendi kendine.*)

Ne alçak bir köle bu. Vali bile benim kadar iyi yemez.

ITHAMORE

Sünnet olduğundan beri temiz bir gömlek giymemiştir.

BARABAS

(*Kendi kendine.*)

Ah rezil! Günde iki kere üstümü değiştiririm ben.

ITHAMORE

Yahudinin giydiği şapkayı Yahuda kendini asarken mürver ağacının dibine bırakmıştı.

BARABAS

(*Kendi kendine.*)

O şapkayı Yüce Sultan armağan olarak göndermişti bana.

PILIA-BORZA

Pis bir köle o.

[(*Barabas gitmeye hazırlanır.*)]

Nereye gidiyorsun çalgıcı?

BARABAS

Pardonnez-moi mösyö, ben değil iyi.

PILIA-BORZA

Güle güle çalgıcı – Yahudiye bir mektup daha.

BELLAMIRA

Lütfen tatlı sevgilim, bir tane daha, bu kez sert yaz.

ITHAMORE

Hayır, artık sözlü olarak isteyeceğim.

[(*Pilia-Borza'ya.*)]

Sana bin altın vermesini söyle. Ayrıca rahibeler pirinç lapası seviyormuş ve Keşiş Barnardine giysileriyle uyuyormuş de – her ikisi de işe yarar.

PILIA-BORZA

Artık ne anlama geldiğini bildiğime göre zorlamayı bana bırak.

ΠΗAMORE

Anlamın da bir anlamı var.

[(*Pilia-Borza çıkar.*)]

Haydi içeri girelim,

Bir Yahudiyi mahvetmek hayır işidir, günah değil.

(*Çıkarlar.*)

V. Perde

1. Sahne

(Vali [*Ferneze*], şövalyeler, *Martin del Bosco*
[ve subaylar] girer.)

FERNEZE

Şimdi baylar, hepiniz alın silahlarınızı,
Destekleyin Malta'nın savunmasını.
Çıkarınız kesin kararlı olmanızda,
Çünkü Calymath uzun zamandır çevremizde dolaşıyor,
Ya kenti ele geçirecek ya da surların dibinde ölecek.

BİRİNCİ ŞÖVALYE

Ölecek, çünkü asla teslim olmayacağız.
(*Kibar fahişe [Bellamira] ve Pilia-Borza girer.*)

BELLAMIRA

[(*Bir subaya.*)]

Lütfen bizi valiye götürün.

FERNEZE

Uzaklaştırın onu! O bir fahişe.

BELLAMIRA

Vali, fahişe de olsam, dinleyin beni.
Oğlunu öldürenin kim olduğunu açıklamaya geldim;
Oğlunu öldüren Mathias değil, Yahudiydi.

PILIA-BORZA

Bu beyefendilerin öldürülmesinden başka, kendi öz kızını ve rahibeleri zehirledi, bir keşişi boğdu ve kim bilir başka ne kötülükler yaptı.

FERNEZE

Bunları kanıtlayabilseydik iyi olurdu!

BELLAMIRA

Lordum, güçlü bir tanığımız var. Uşağı şu anda evimde.
Yardımcısı olarak her şeyi itiraf edecek.

FERNEZE

Onu hemen buraya getirin.

[[*Birkaç subay çıkar.*]]

Bu Yahudiye hiçbir zaman güvenmemişimdir.¹

(*Yahudi [Barabas onu itip kakan subayların
eşliğinde] ve Ithamore girer.*)

BARABAS

Ben kendim giderim, itler, böyle sürüklemeyin beni.

ITHAMORE

Beni de. Elinizden kaçıp gidemem ki. Ah, karnım!

BARABAS

[[*Kendi kendine.*]]

Bir gram daha fazla zehir işi kökünden halledecekti.

Ah ne lanetli bir salağım ben!

FERNEZE

Ateş yakın, demirleri kızdırın, işkence askısını getirin.

BİRİNCİ ŞÖVALYE

Hayır lordum, durun biraz. İtiraf eder belki.

BARABAS

İtiraf mı? Ne demek istiyorsunuz lordlar, kimin itirafı?

FERNEZE

Sen ve senin Türkün. Oğlumu öldüren sizlersiniz.

ITHAMORE

Lordum, suçumu itiraf ediyorum. Oğlunuz ile Mathias,
her ikisi de Abigail ile nişanlanmıştı. Bu adam bunu fırsat
bilip sahte bir düello daveti yazdı.

BARABAS

Peki mektubu kim götürdü?

1 Bevington-Rasmussen "feared" sözcüğüyle kastedilenin güvenmemek olduğunu belirtiyor; bkz. s.471.

ITHAMORE

Ben götürdüm, itiraf ediyorum, ama yazan kimdi? Barnardine'i boğan, rahibeleri ve öz kızını zehirleyen de oydu.

FERNEZE

Götürün şunu! Ona bakınca ölümü görüyorum.

BARABAS

Ne için? Siz Maltalılar bir de beni dinleyin.
Şuradaki bir fahişe, o da bir hırsız,
Bu ise benim kölem. Mahkemeye çıkmak istiyorum,
Bunların hiçbiri hayatıma dair yargıda bulunamaz.

FERNEZE

Bir kez daha emrediyorum, götürün şunu!
Tarafsız bir mahkemede yargılanacaksınız.

BARABAS

Şeytanlar, elinizden geleni ardınıza komayın,
Yaşayacağım size rağmen.
Tanrı onları cezalandırsın söyledikleri şeyler için.
[(*Kendi kendine.*)]
Umarım zehirli çiçekler bir an önce etkisini gösterir.
[(*Subaylar, Barabas, Ithamore, Bellamira ve Pilia-Borza*] çıkar. *Katherine girer.*)

KATHERINE

Mathias'ı Yahudi mi öldürmüş?
Ferneze, onu öldüren senin oğlundu.

FERNEZE

Sakin olun sayın madam; o öldürmüş.
Düzmece bir düello daveti ile dövüşmelerini sağlamış.

KATHERINE

Nerede o Yahudi? Nerede o katil?

FERNEZE

Hapishanede, mahkeme hakkında karar verene dek orada kalacak.

[(*Bir*] *subay girer.*)

SUBAY

Lordum, fahişe ile adamı öldüler;
Türk köle ve Yahudi Barabas da.

FERNEZE

Öldü mü?

SUBAY

Öldü lordum, bakın işte cesedini getiriyorlar.
[[*Subaylar ölmüş görünen Barabas'ı getirirler.*]]

DEL BOSCO

Aniden ölümü çok şaşırtıcı.

FERNEZE

Bu sizi şaşırtmasın bayım, tanrılar adildir.
Ölümleri de yaşamları gibi oldu, düşünmeye değmez.
Öldüklerine göre gömelim onları.
Yahudinin cesedini de surlardan aşağı atın,
Yem olsun akbabalara, vahşi hayvanlara.
[[*Subaylar cesedi atarlar.*]]²
Tamam, şimdi işimize bakalım ve kenti savunalım.
[[*Barabas dışımda herkes çıkar.*]]

BARABAS

[[*Ayağa kalkar.*]]
Ne, yalnız mıyım, tek başıma?
Uyku veren iksir, teşekkürler sana!
Öcümü alacağım bu uğursuz kentten,
Calymath kente girecek benim yardımımla.
Yardımcı olacağım çocukları, kadınları öldürmelerine,
Kiliseleri yakıp evlerini yerle bir etmelerine,
Mallarımı alıp topraklarıma el koymalarına.
Dilerim valiyi bir gemide küreğe mahkûm,
Ölesiye kırbaçlanan bir forsa olarak görürüm.
(*Calymath, paşalar [ve] Türkler girer.*)

2 Bu sahne açıklaması Elizabeth dönemi tiyatrosu düşünülerek yazılmıştır. Barabas pek yüksek olmayan ve üst sahne denilen yerden aşağı atılmış olabilir.

CALYMATH

Bu da kim, bir casus mu?

BARABAS

Evet soylu efendimiz, kente nereden gireceğinizi
Ve nasıl gafil avlayacağınızı söyleyecek bir casus.
Adım Barabas, bir Yahudiyim.

CALYMATH

Vergi yüzünden

Mallarının satıldığını duyduğumuz Yahudi misin sen?

BARABAS

Ta kendisi efendimiz,
Ondan sonra beni binlerce alçaklıkla suçlamak için
Kölem olacak alçağı tuttular.
Beni hapse attılar, ama ellerinden kaçtım.

CALYMATH

Hapisten mi kaçtın?

BARABAS

Hayır, hayır.
Haşhaş ve soğuk adamotu suyu içtim;
Uyuyunca öldüğümü sandılar
Ve beni surlardan aşağıya attılar.
İşte böyle, Yahudi sizinle ve emrinizde.

CALYMATH

Bu işi ustaca kıvırmışsın.
Söyle Barabas, dediğin gibi,
Malta'nın bizim olmasını sağlayabilir misin?

BARABAS

Hiç kuşkunuz olmasın efendimiz;
Bendin karşı tarafındaki kaya oyuktur,
Şehrin kanalları aksın diye yol açılmıştır.
Siz saldırırken surlara,
Ben de kanala gireyim beş yüz askerle,
Onlarla çıkayım kentin merkezine,
İçeri girmeniz için kapıları açalım.
Bu şekilde sizin olsun kent de.

CALYMATH

Başarılırsa, vali yaparım seni.

BARABAS

Başarılamazsa, öldürün beni.

CALYMATH

Cezanı kendin seçtin.

Haydi, hemen saldırı emri verin.

(Çıkarlar.)

2. Sahne

(Savaş boruları. [Calymath], Türkler [ve] Barabas, esir düşen Ferneze ile şövalyeler girer.)

CALYMATH

Esir Hristiyanlar, bastırın gururunuzu,

Diz çöküp merhamet dileyin galip düşmanlarınızdan.

N'oldu kibirli İspanyollara bağladığınız umuda?

Ferneze söyle, daha iyi olmaz mıydı

Sözünüzü tutmanız, böyle gafil avlanmaktansa?

FERNEZE

Ne diyebilirim ki? Biz esiriz ve boyun eğmeliyiz.

CALYMATH

Evet alçaklar, boyun eğmelisiniz Türk boyunduruğuna,

İnleyerek katlanacaksınız gaza bımıza.

Barabas, önceden verdiğimiz sözü tutuyoruz,

Gösterdiğin liyakate karşılık seni vali yapıyoruz.

Uygun bulduğun gibi davran onlara.

BARABAS

Minnettanım efendimiz.

FERNEZE

Ah, böyle hain ve kötü bir Yahudinin

Eline düştüğümüz uğursuz bir gündeyiz,

Tanrı daha büyük ıstırap verebilir miydi bize?

CALYMATH

Bu bizim irademiz; Barabas, seni korusunlar diye
Yanına veriyoruz bu yeniçerileri;
Onlara iyi davran, bizim sana davrandığımız gibi.
Cesur paşalar, şimdi gidip dolaşalım
Harabeye dönen kenti ve görelim verdiğimiz zararı.
Hoşça kal gözü pek Yahudi, hoşça kal büyük Barabas.

BARABAS

Talih her zaman Calymath'tan yana olsun!
([*Calymath ve paşalar*] çıkar.)
Şimdi güvenliğimizi sağlamanın ilk adımı,
Hapse atmak olsun valiyi, subaylarını,
Arkadaşlarını ve suç ortaklarını.

FERNEZE

Ah alçak, Tanrı bunun intikamını alacak.

BARABAS

Yeter, götürün şunu, artık rahatsız etmesin beni.
([*Yeniçeriler Ferneze'yi, şövalyeleri ve adamlarını*]
götürürler. [*Barabas yalnız kalır.*])
İşte böylece çevirdiğim dolap sayesinde,
Elde ettiğim makam önemsiz değil,
Yetkilerim ise hiç de az sayılmaz.
Şimdi ben Malta valisiyim.
Gerçek şu ki, nefret eder Maltalılar benden,
Benim onlardan nefret ettiğim gibi.
Böyle olunca da hayatım tehlikede,
Zavallı Barabas, neye yarar vali olman
Hayatın onların elindeyken?
Hayır Barabas, bu işin çaresine bakmalısın,
Makamını kötülükle elde ettiğine göre,
Korumalısın onu sağlam bir taktikle,
En azından bir kazanç sağlamadan kaybetmemelisin.
Çünkü yetki sahibiyken
Dost edinmeyen ve cebini doldurmayan kişi,

Ezop'un söz ettiği eşek gibi yaşar;
Ekmek ve şarap taşır,
Ama gider deve dikenine razı olur.
Oysa Barabas daha basiretli olacak,
Çok geç olmadan başla; fırsatın tepesi keldir,
Kaçırma perçeminden yakala;
İş işten geçmeden yap tasarladıklarının hepsini.
[(Dışarı seslenir.)]

Getirin içeri!

(*Ferneze [yeniçerilerin koruması altında] girer.*)

FERNEZE

Lordum?

BARABAS

[(*Kendi kendine.*)]

Evet, "lord" ya, işte köleler böyle öğrenir.

[(*Yüksek sesle.*)]

Ee vali.

[(*Yeniçeri'ye.*)]

Sen şurada dur, içeride bekle.

[(*Yeniçeri bir köşeye çekilir.*)]

Seni çağırmamın nedeni şu:

Gördüğün gibi hayatın ve Malta'nın mutluluğu

Benim kararına bağlı ve Barabas

İkisi için de uygun bulduğunu yapar.

Şimdi vali, dürüstçe söyle bana:

Ne olacağını düşünüyorsun sana ve Malta'ya?

FERNEZE

Şunu Barabas: Yetki ve güç sende olduğuna göre,

Hiçbir şey düşünemiyorum Malta'nın yıkımından başka,

Korkunç bir zulümden başkası beklenmez senden;

Ölümden hiç korkun yok, yaltaklanacağımı sanma.

BARABAS

Güzel konuş vali, bu kadar öfkelenme.

Hiçbir işime yaramaz senin hayatın;

Yine de yaşamalısın bence;
Malta'nın mahvına gelince,
Kendini böyle bir yerden yoksun bırakmanın
Barabas için kötü bir fikir olacağını düşünmedin mi?
Bir keresinde söylediğin gibi,
Bu adada edindim bütün servetimi
Ve hep bu kentte koştum başarıdan başarıya,
Şimdi de bu adanın valisi olduğum için,
Şunun unutulmamasını sağlayacaksın:
Dostluğunu sıkıntıya düşmeden hatırlamadığınız
biri olarak,
Şu anda çaresiz kalmış olan Malta'yı kurtaracağım.

FERNEZE

Barabas mı Malta'yı Türklerden kurtaracak?
Barabas mı Hristiyanlara iyi davranacak?

BARABAS

Vali, bana ne verirsin,
Türklerin ülkene ve sana taktığı
Kölelik boyunduruğunu kırarsam?
Ne verirsin bana Calymath'ın hayatını
Teslim edersem eline;
Askerlerini gafil avlayıp
Kentin dışında bir yere kapatır,
Ateşe verip hepsini yakarsam?
Ne verirsin bunları yapacak olan birine?

FERNEZE

Yaparsan iddia ettiklerini,
Bize dürüst davranırsan söylediğin gibi,
Halka yapacağım duyurularla
Ve yollayacağım mektuplarla,
Zararını karşılamak için
Özel olarak para toplamaya çalışırım.
Hayır, daha fazlasını yaparım:
Bunları yap, vali kal hayatın boyunca.

BARABAS

Hayır Ferneze, sen dediğini yap ve özgür kal.
Vali, seni serbest bırakıyorum. Benimle birlik ol
Ve git dolaş kenti, tek tek gör dostlarını.
Olmaz öyle mektup göndermekle, bizzat gitmelisin,
Görelim bakalım ne kadar para toplayabiliyorsun.
İşte elim, söz veriyorum, Malta'yı kurtaracağım.
Şöyle yem atacağız: Bir şölen³ düzenleyeceğim,
Genç Selim Calymath'ı davet edeceğim.
Anlatacağım manevrayı yapmak için
Sen de orada olacaksın,
Bunları yaparken hayatı bir tehlikeyle karşılaşmayacaksın.
Sözüm söz! Malta özgür kalacak sonsuza dek.

FERNEZE

İşte elim.
[[*El sıkışırlar.*]]
Barabas, güven bana.
Orada olacağım, dediklerini yapacağım.
Peki ne zaman?

BARABAS

Hemen vali.
Çünkü Calymath kenti gözden geçirip
Buradan ayrılacak ve Osmanlı'ya yelken açacak.

FERNEZE

Öyleyse Barabas, hemen para toplayacağım
Ve bu gece gelirken yanımda getireceğim.

BARABAS

Tamam, ama gelmezlik etme.
Haydi güle güle Ferneze.
[[*Ferneze çıkar.*]]
Buraya kadar işler yolunda gitti.
Böylece hiçbirini sevmeden, ama ikisiyle birlikte,

3 Machiavelli *Hükümdar* adlı yapıtının VIII. bölümünde tuzak olarak düzenleneni bir şölenle iktidarı ele geçirme taktiğinden söz eder.

Kurnazlıkla kazanç sağlayacağım kendime;
Bana en büyük yararı sağlayan kişi de
Benim en yakın dostum olacak.
Biz Yahudilerin sürdürmeye alışkın oldukları hayat bu,
Sebebi de var, çünkü aynı şeyi yapıyor Hristiyanlar.
Evet, şimdi düzenimizi uygulamaya gelince,
Önce gafil avlamalıyız yüce Selim'in askerlerini,
Ardından şölen hazırlıklarını yapmalıyız,
Bir anda her şey olup bitmeli.
Çevirdiğim dolap aksaklığa gelmez.
Yalnızca ben biliyorum olacakların gizli amacını,
Onlar da canlarıyla ödeyip tanık olacaklar buna.
(Çıkar.)

3. Sahne

(*Calymath [ile] paşalar girer.*)

CALYMATH

İşte böyle, kenti inceledik, talanı gördük;
Girişimiz sırasında top atışlarımızla
Yıkılan yerleri yeniden onarttık.
Durumu gayet iyi görüyorum şimdi,
Fethedilen bu ada ne kadar güvenli –
Akdeniz'in ortasında önemsiz adalarla çevrili olan
Sicilya'nın Calabria'ya⁴ doğru arkasındaki
(Sirakuzalı tiran Dionysius hüküm sürmüştü burada)
Kente hâkim iki yüksek burçla –
Nasıl böyle fethedildiğine şaşıyorum.
(İçeri bir ulak girer.)

ULAK

Malta valisi Barabas'tan
Kudretli Calymath'a bir haber getirdim.

4 İtalya yarımadasının Sicilya'ya en yakın bölgesi.

Efendimizin denize açılıp Türkiye'ye,
Yüce Osmanlı'ya yelken açacağını duymuş,
Siz majestelerinin adadan ayrılmadan önce
Gelip mütevazı şatosunu görmenizi
Ve onunla yemek yemenizi naçizane rica ediyor.

CALYMATH

Onunla şatosunda yemek yemek mi?
Ulak, endişe ederim, adamlarıma şölen vermek
Savaştan çıkmış, yeni yağmalanmış bir kentte
Hem pahalıya patlayacak, hem zahmetli olacaktır.
Yine de memnuniyetle ziyaret ederim Barabas'ı,
Çünkü fazlasıyla hak etti bunu.

ULAK

Vali bu konuda şunu söyledi Selim:
Kasasında öyle büyük, öyle nadide,
Ayrıca öyle parlak bir inci varmış ki,
Üstünkörü değer biçilse bile,
Selim ve askerlerini bir ay ağırlamaya yetermiş.
Bu yüzden siz majestelerinin şölene katılmadan
Ayrılmamanızı bütün tevazuuyla istirham ediyor.

CALYMATH

Masaları sokaklara koymadıkça izin veremem
Adamlarımın Malta surları içinde şölene katılmasına.

ULAK

Biliyorsunuz Selim, bir manastır var kent dışında,
Askerlerine verilecek şölen orada,
Ama siz, paşalarınız ve yiğit dostlarınızla
Onun konağında birlikte yiyeceksiniz.

CALYMATH

Öyleyse valiye isteğini kabul ettiğimizi söyle.
Bu yaz akşamı şölende olacağız onunla.

ULAK

Başüstüne efendimiz.
([Ulak] çıkar.)

CALYMATH

Şimdi yiğit paşalar, çadırlarımıza gidelim,
Valimizin büyük şölenine katılmak için
En uygun ne giyebiliriz diye düşünelim.
(Çıkarlar.)

4. Sahne

(Ferneze, şövalyeler ve [Martin] del Bosco girer.)

FERNEZE

Hemşehrilerim, emirlerime uyun.
Ateşleme çubuğunu taşıyan
İşaret topunu atana kadar
Kimsenin ileri atılmamasına dikkat edin,
Sonra dışarı fırlayıp gelin, beni kurtarın,
Çünkü ya felakete uğrayacağım
Ya da kurtaracağım sizi bu esaretten.

BİRİNCİ ŞÖVALYE

Türklerin kölesi olarak yaşamaktansa,
Ne tehlike olsa atılmayacak mıyız?

FERNEZE

Tamam o zaman, haydi gidelim.

BİRİNCİ ŞÖVALYE

Hoşça kalın sayın vali.
[(Ayrı yerlerden çıkarlar.)]

5. Sahne

[(Barabas] elinde çekiçe yukarıdadır,⁵
çok meşguldür, [birkaç marangoz onunla birlikte
çalışmaktadır.])

5 Bu sahne açıklaması Elizabeth dönemi tiyatrosu düşünülerek yazılmıştır. Barabas pek yüksek olmayan ve üst sahne denilen yeredir. Daha sonra gelen kişiler zemindeki ana sahneye girerler.

BARABAS

İpler sağlam takıldı mı? Mentешeler iyice sıkıştırıldı mı?
Çengeller ve makaralar sağlamlaştırıldı mı?

BİR MARANGOZ

Hepsi sağlam.

BARABAS

Yanlış bir şey olmasın, her şey istediğim gibi ayarlansın.
Görüyorum ki bayağı becerikliymişsiniz.

[(*Onlara para verir.*)]

Marangozlar, alın şu altını, aranızda paylaşın.

Gidin, bol bol misket şarabı için,

İnin mahzene bütün şaraplarımdan tadın.

BİR MARANGOZ

Tadarız lordum, teşekkür ederiz.

[(*Marangozlar*] çıkar.)

Beğenirseniz, doyasıya için – ve ölün.

Tek ben yaşayayım, isterse bütün dünya mahvolsun.

Şimdi Selim Calymath, geleceğini bildir ki bana

Rahata kavuşayım.

(*Bir ulak girer.*)

Söyle efendi, gelecek mi?

ULAK

Gelecek, ayrıca tüm adamlarına emir verdi:

Kıyıda toplanıp Malta sokaklarından geçmelerini

Ve şatonuzda vereceğiniz şölene gelmelerini söyledi.

[(*Ulak çıkar.*)]

BARABAS

Her şey istediğim gibi gidiyor.

Valinin getireceği paradan başka eksik yok –

İşte o da getiriyor parayı.

(*Ferneze girer. [Elindeki para kesesini Barabas'a uzatır.]*)

Evet vali, ne kadar?

FERNEZE

Gönül rızasıyla yüz bin pound.

BARABAS

Yüz bin pound mu? Daha fazla olmadığına göre,
Ben de bu kadarla idare etmeye bakacağım;
Hayır, şimdilik sende kalsın,
Sözümü tutmazsam eğer, vermezsin sen de.
Şimdi vali, dinle yaptığım planı:
İlk olarak ordusu önceden çağrıldı,
Hepsi manastıra sokuldu.
Çeşitli yerlere toplar kondu,
Binanın altına fıçı fıçı barut yerleştirildi.
Manastır birden paramparça olacak,
Uçuşan taşlar kafalarını yaracak,
Kimse oradan canlı çıkamayacak.
Calymath ve adamlarına gelince:
Buraya mükemmel bir salon yaptırdım.
Şu ip kesilince döşeme açılacak,
Aşağı düşenin kurtulamayacağı
Derin bir çukur ortaya çıkacak.

[(Barabas Ferneze'ye bir bıçak verir.)]

Şimdi al şu bıçağı, geldiğini ve paşalarıyla birlikte
Keyifle masaya oturduğunu gördüğünde,
Kuleden bir işaret atışı yapılacak;
Bu ipi kesmen ve manastırı yakman içindir.
Söyle, akıllıca değil mi?

FERNEZE

Mükemmel!

[(Para kesesini Barabas'a uzatır.)]

Al şunu Barabas, sözüne güveniyorum.
Al sana söz verdiğim parayı.

BARABAS

Hayır vali, önce seni memnun etmeliyim.
Herhangi bir şeyden kuşku duymamalısın.
Saklan, işte geliyorlar.

[(Ferneze saklanır.)]

Krallara layık bir alışveriş değil mi,
Kentleri ihanetle satın alıp dalavereyle satmak?
Şimdi söyleyin bana, güneşin altında
Dünya işlerine dalmış seyirciler,
Bundan daha büyük sahtekârlık görülmüş müdür!
(*Calymath ve paşalar [asıl sahneye] girer.*)

CALYMATH

Gelin can yoldaşı paşalarım,
Bakın Barabas bizi ağırlamak için
Nasıl da uğraşüyor yukarıda.
Onu selamlayalım –Tanrı seni korusun Barabas!

BARABAS

Hoş geldiniz yüce Calymath.

FERNEZE

[(*Kendi kendine.*)]

Alçak, nasıl da eğleniyor onunla!

BARABAS

Kudretli Selim Calymath,
Lütfedip çıkar mısınız merdivenleri?

CALYMATH

Olur Barabas, paşalar gelin.

FERNEZE

[(*İleri çıkar.*)]

Calymath dur!
Çünkü Barabas'ın gösterebileceğinden
Daha fazla nezaket göstereceğim sana.

BİRİNCİ ŞÖVALYE

[(*Dışarıdan.*)]

İşaret borusu!

(*Boru [sesi] duyulur. [Ferneze tarafından] ip kesilir,
büyük bir kazan ortaya çıkar, [sahnedeki tuzak
kapağı açılır ve Barabas içine düşer. Martin del
Bosco ve şövalyeler girer.*)

CALYMATH

Neler oluyor burada?

BARABAS

İmdat, imdat, Hristiyanlar yardım edin!

FERNEZE

Gördün mü Calymath, bu düzen sana hazırlanmıştı.

CALYMATH

İhanet bu! Paşalar ihanete uğradık. Kaçalım buradan!

FERNEZE

Hayır Selim, gitme. Önce onun sonunu gör,
Sonra da kaçabilirsen kaç.

BARABAS

Ah, yardım edin bana Selim, Hristiyanlar imdat!
Vali neden hepiniz öyle merhametsizsiniz?

FERNEZE

Lanet olası Barabas, alçak Yahudi,
Sana ya da feryatlarına kanıp merhamet mi edeyim?
Hayır, ihanetinin bedelini ödediğini görmeliyim,
Ama keşke başka türlü davransaydı
Demekten de kendimi alamıyorum.

BARABAS

Ne yani bana yardım etmeyecek misin?

FERNEZE

Hayır alçak, hayır.

BARABAS

Alçaklar, zaten artık yardım edemezsiniz bana;
Öyleyse Barabas, son nefesini ver
Çektiğin işkencelerin öfkesiyle,
Kararlı bir biçimde sona erdir yaşamını.
Vali bil ki, ben öldürdüm oğlunu;
Ben ayarladım dövüşmelerini sağlayacak karşılaşmayı;
Calymath, ben tasarladım seni alaşağı etmeyi,
Eğer bu taktikle kaçabilseydim,
Topunuzu atlatacaktım,
Lanetli Hristiyan köpeklerini, kâfir Türkleri.
Şimdi ateş iyice yakmaya başladı,

Dayanılmaz bir azapla beni kavurmaya.
Hayatım son bul! Ruhum uç! Bedduanı et ve öl!
[(Ölür.)]

CALYMATH

Hristiyanlar söyleyin bana, ne anlama geliyor bu?

FERNEZE

Kurduğu bu tuzağın hedefi senin hayatındı.
İşte Selim, görüyorsun kötü Yahudilerin ettiklerini,
Kararlıydı seni ortadan kaldırmaya,
Ama ben hayatını kurtarmayı tercih ettim.

CALYMATH

Bu muydu bize hazırladığı şölen? Buradan gitmeliyiz,
Başka kötülükler de hazırlanmış olabilir.

FERNEZE

Hayır Selim, kal; madem burada elimizdesin,
Öyle hemen gitmene izin veremeyiz.
Hem sonra gitmene izin versek bile bir şey değişmez;
Kadırgaların için yeni adam bulmadan
Buradan ayrılamazsın.

CALYMATH

Vali, sen bunu dert etme,
Adamlarımın hepsi dönmüştür gemilerine,
Şu anda beni bekliyorlardır.

FERNEZE

Boru ile işaret verildiğini duymadın mı?

CALYMATH

Duydum, ne olmuş?

FERNEZE

İşte o zaman manastır ateşe verilip havaya uçuruldu,
Askerlerinin hepsi öldürüldü.

CALYMATH

Ah, canavarca bir ihanet bu!

FERNEZE

Bir Yahudi konukseverliği;
Bize ihanet ederek yenilmemize neden olan kişi,

Bu kez sana ihanet ederek bize teslim etti seni.
Şunu anla: Baban Malta'daki yıkımı
Ve bize verilen zararı karşılamadan,
Sen buradan ayrılamazsın.
Ya Malta'ya özgürlüğü verilir
Ya da Selim asla dönemez Osmanlı'ya.

CALYMATH

Hristiyanlar, bırakın beni, gideyim Türkiye'ye,
Barış anlaşmanız için bizzat uğraşayım orada.
Beni burada tutmanız hiçbir yarar sağlamaz size.

FERNEZE

Calymath, rahat ol, burada kalmalısın,
Malta'da esir olarak yaşamalısın;
Seni kurtarmaya bütün dünya gelse bile,
Savunuruz kendimizi.
Okyanusun suyunu içip kurutmak daha kolaydır
Malta'yı fethetmekten, bize zarar vermekten.
Gidelim buradan, sunalım şükranlarımızı,
Ne şansa, ne kadere, sadece Tanrı'ya.
[[Çıkarlar.]]

Christopher Marlowe (1564-1593): İngiliz oyun yazarı, şair ve çevirmen. Bir ayakkabıcının oğlu olarak Canterbury'de dünyaya geldi. Zekâsı ve yetenekleri, ona bursla iyi bir eğitim alma imkânı sağladı. Cambridge'te eğitimini tamamladıktan sonra Londra'ya gitti, kendisine Elizabeth döneminin en büyük tragedya yazarı unvanını kazandıran oyunlarını orada tamamladı, bunun yanına Latince şiirler yazdı, çeviriler yaptı. Yaşamı boyunca çeşitli gerekçelerle kovuşturuldu. Yirmi dokuz yıllık kısa yaşamında, serbest ölçüyü ve dilin bütün olanaklarını kullanarak ürettiği oyunlar, İngiliz tiyatrosunu kökünden değiştirdi. Çağdaşı William Shakespeare başta olmak üzere, kendisinden sonra gelen oyun yazarlarına ilham verdi. Maltalı Yahudi, 1565 yılında Osmanlı İmparatorluğu'nun Malta'yı işgali sırasında geçer. İngiliz tiyatrosunun ilk Machiavellici karakteri olan Barabas'ın hikâyesinin yer yer karamsar bir dille, yer yer alaycı bir mizahla anlatıldığı oyunun arka planını ise döneme hükmeden dini ve politik gerilim oluşturur.

C. MARLOWE - BÜTÜN OYUNLARI: 3

Özdemir Nutku (1931): Türk tiyatrosuna büyük katkıları olan eğitimci ve yönetmen Özdemir Nutku, eleştirmen, yazar ve çevirmen olarak da önemli yapıtlar ortaya koydu. Sahnelediği pek çok oyunun yanı sıra, araştırma, inceleme ve çevirileriyle de ödülleri kazandı. Ülkemizde olduğu kadar yurtdışında da sahneye koyduğu oyunlar, verdiği ders ve konferanslarla tanınmaktadır.

9 786053 328636

KDV dahil fiyatı
12 TL